WILLIAM SHAKESPEARE

KRAL VI. HENRY

-I-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 3157

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

WILLIAM SHAKESPEARE
KRAL VI. HENRY - I

ÖZGÜN ADI
THE FIRST PART OF
KING HENRY THE SIXTH

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN
ÖZDEMİR NUTKU

Sertifika No: 29619

EDİTÖR
KORAY KARASULU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM, KASIM 2014, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-290-0 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-291-7 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCXXXV

WILLIAM SHAKESPEARE

KRAL VI. HENRY
-I-

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

VI. Henry'nin İlk Bölümü Üzerine

1623 yılında yayımlanan Birinci Folio'da Shakespeare'in İngiltere tarihi üzerine on oyunu basılmıştır. Bu oyunlar düzenli bir biçimde birbirini izleyen tarihsel olayları, taht kavgalarını ve savaşları içerir. Bu oyunların sekizi, iki dörtlemedir (tetraloji). İlk dörtleme, üç bölüm süren *VI. Henry* ve *III. Richard*; ikinci dörtleme de *II. Richard*, iki bölüm süren *IV. Henry* ve *V. Henry* oyunlarını kapsar. Ancak tarihsel açıdan ikinci dörtleme önceki, birinci dörtleme daha sonraki dönemleri içerir. Bu iki dörtlemenin arasında tek başına iki oyun vardır: *Kral John* ve *VIII. Henry.*

IV. Henry, 1594 ve 1595 yıllarında kayıt bürosuna girmiştir. Ama Shakespeare'in *III. Richard*'ı 1592-93 yıllarında yazdığı düşünülürse, *VI. Henry*'nin de o tarihlerde yazıldığı varsayılabilir. Shakespeare'in bu oyunları aşağı yukarı 28-29 yaşlarında yazdığı söylenebilir.

İngiltere'deki siyasal karışıklıklar ve ayrılıklar Kral IV. Henry zamanında başlamıştır; zindanda ölmek üzere olan Mortimer'in, kısa süre sonra York Dükü olacak yeğeni Plantagenet'e söyledikleri bunu destekler:

Şimdiki kralın dedesi IV. Henry, Edward'ın büyük oğlu,
Tahtın yasal vârisi Richard'ı tahttan indirdi;
Henry kral olduktan sonra,

Onun tacı ele geçirmesinin haksız olduğunu düşünen
Kuzeyin güçlü lordları Percy'ler,
Benim tahta çıkmam gerektiğini ileri sürdüler.
Bu savaşçı lordların böyle düşünmelerinin nedeni,
Genç Kral Richard'ın vâris bırakmadan tahttan indirilmesi,
Taht üzerindeki hakkın bana geçmesiydi;
Çünkü ben anne tarafından Kral Edward'ın üçüncü oğlu,
Clarence Dükü Lionel'ın soyundan gelmekteyim.
Buna karşın, o da bu yüce soyun dördüncü çocuğu,
Gent'li John'un oğludur.
Ne yazık ki, yasal vârisi tahta çıkarmaya çalışanlar
Yaşamlarından, ben de özgürlüğümden oldum. (II/5)

İsyanlar ve entrikalarla dolu olan bu oyunda, dokuz aylıkken tahta geçen ve ülkesini uzun süre Kral Naibi Gloucester'ın yönettiği VI. Henry, üçüncü bölümde savaş alanında, tüm bölümlerdeki Kral VI. Henry'i betimleyecek bir tiratla ruh durumunu ortaya koyar:

Ah Tanrım! Ne mutlu bir yaşamım olurdu,
Basit bir çobandan daha yüksek bir yerde olmasaydım;
Bir tepenin üzerinde otururdum şimdi yaptığım gibi,
Büyük bir incelikle usul usul yontardım saatleri
Ve görürdüm dakikaların nasıl hızla geçtiğini,
Kaç dakika bir saat yapar;
Kaç saat bir günü tamamlar;
Bir yılda kaç gün var;
Ve bir ölümlü kaç yıl yaşar.
Bunları öğrenince, bölerdim zamanı:
Şu kadar saat koyun otlatma;
Şu kadar saat dinlenip rahatlama;
Şu kadar saat düşünüp tasarlama;
Şu kadar saat eğlenip takılma;

Şu kadar gün önce gebe kaldı koyunlarım;
Şu kadar hafta sonra yavrulayacak zavallılarım;
Şu kadar yıl sonra yünlerini kırpacağım;
Böylece, dakikalar, saatler, günler, aylar ve yıllar,
Yarattıkları gibi bizleri sonlandıracaklar,
Ak saçlıları huzurlu mezara taşıyacaklar.
Ah, ne güzel bir yaşam olurdu bu, ne tatlı, ne hoş!
(3. Bölüm, II/5)

Bu çok güzel bir tirattır ve beğenilmeyi hak etmiştir. Burada önemli olan Gloucester'in öldürülmesinden sonra yalnız kalan Henry'nin duyguları ve onu hiç bırakmayan ruh durumudur. Bu tirat, Henry için acıma duygusu uyandırdığı gibi, ironilerle renklendirilmiştir. Henry, bu sözleri, Lancaster'ların feci yenilgileriyle sonuçlanan Towton Savaşı sırasında söyler. Shakespeare, özellikle iç savaşın dehşetini göstermek için Henry'nin tiradını buraya yerleştirmiştir.

Shakespeare, daha genç yaşta, bir oyunun yapısını sağlam bir biçimde kurabilmiş bir yazardır. Çağdaşları, sahneye uygun oyun yapısını kurmada hiçbir zaman onun kadar başarılı olamamıştır. Ancak bu oyundaki, Jan Dark karakteri özellikle Fransız yazarları arasında kızgınlık yaratmıştır. Yazarın, Jan Dark'ı, bir ermiş gibi değil de, basit bir kadın gibi göstermesi, Shakespeare'i sert eleştirilerle karşı karşıya bırakmıştır. Oysa bu yanlıştır; tıpkı *Kral John*'u yazan Shakespeare neden Magna Carta'dan söz etmedi sorusu kadar saçmadır. Elizabeth dönemi insanı, Fransızları ermişlerle değil, istikrarsızlık, din savaşları, siyasal entrikalar ve Saint Bartholomew Katliamı[1] ile anıyordu. Yazarın Jan Dark'ı sıradan bir insan gibi göstermesi bu karakteri daha inandırıcı kılmıştır.

---

1 1572'de, Katolik Fransızların, Protestan Fransızları (Huguonets) kralın emriyle katlettikleri gün. 5000 ile 30000 arasında Fransız Protestan'ın çocuklarıyla birlikte katledildiği tahmin edilmektedir.

VI. Henry'nin birinci bölümü, hırslı bir düşünürün, oyun yapısını sağlam kuran ama henüz büyük bir iş başarmamış genç bir yazarın ürünüdür. Yazarın yarattığı karakterler çok iyi düşünülmüştür ve davranışlarında kendi niteliklerine uygun bir şekilde, baştan sona istikrarlıdır. Karakterler açısından en olumlu özellik, oyun boyunca onların kötü yanları yanı sıra, iyi yanlarını da görebilmemizdir. Başka deyişle, bunlar iyi ya da kötü diye katı kategorilere sokulamazlar. Shakespeare, karakterlerinde en çok onların ikiyüzlülükleri üzerinde durmuştur. Herkes birbirinin gözünü oymak için fırsat beklerken, birbirlerine kibar davranıp iltifat etmektedir. Bunların en dürüstü ve safı Kral Naibi Gloucester'dir; siyasal işlerde büyük bir usta, büyük bir devlet adamı, ama insani ilişkilerde fevri ve öfkelidir. Bu da onu seyirci gözünde antipatik yapmaz, tersine giderek ona acımaya başlarsınız.

Üç bölüm süren *VI. Henry* oyunlarının kahramanı Henry'dir. Ama birinci bölüm, daha çok savaş kahramanı Talbot'un trajedisidir. Son anda kontluk unvanı verilen bu silahşor, kendini ve oğlunu İngiltere için feda etmiştir. Hem de ne pahasına! Soylular arasındaki düşmanlık, hem bir savaşın kaybedilmesine, hem de Talbot gibi üstün bir savaşçının hayatına mal olmuştur. Talbot, Gloucester ile birlikte, oyunda entrika çevirmeyen bir karakterdir. Onun tek düşüncesi kendine verilen görevi canı pahasına tamamlamaktır. O, ne pahasına olursa olsun verilen görevi en iyi şekilde yapmaya çalışan bir şövalyedir. Oğlu da onun gibidir ve her ikisi de aynı savaşta ölür.

Shakespeare'in öteki oyunlarında gördüğümüz ilahî müdahale anlayışı bu oyunda da sürer. Oyunun teması, çoktandır Fransız büyücülüğünün etkisi ve laneti altına girmiş olan İngiltere'nin sınanmasıdır. Bu büyü ve lanet aslında büyük, dindar bir asker olan ve zaferden zafere koşan Talbot'a yöneltilmiştir. Ama onun ölümüne neden olan York ve Somerset dükleri arasındaki düşmanlıktır. Ayrıca, beyaz gül (York)

ve kırmızı gül (Lancaster) karşıtlığı ile İngiliz devleti büyük yara almıştır. Soylular arasındaki düşmanlıklar, örneğin hırslı Winchester ile Naip Gloucester arasındaki anlaşmazlık da bu yaraya tuz biber ekmektedir.

Oyunda eleştirilen Jan Dark episodları, olay dizisini açıklayan en önemli sahnelerdir. Oyunda âdeta koro görevini gören Exeter, V. Henry'nin cenazesi üzerine şöyle der:

Övünç kaynağımızı yok ettikleri için
Uğursuz yıldızlara lanet mi yağdıralım?
Yoksa kurnaz Fransız cadıları ve büyücüleri,
Büyülü manzumelerle onun sonunu getirdiler
Diye mi hayıflanalım? (I/1)

O dönemdeki, yıldızların ve büyücülerin etkisinin Elizabeth dönemi insanları üzerindeki önemini bilmezsek, bu dizelerin anlamını da kavrayamayız. Onlar için her şey Tanrı'nın denetimindeydi; insanın ilahî parçası, onun aklı ve iradesi Tanrı'nın onlara bahşettiği iyi yanlardı. Ama Tanrı aynı zamanda kötü ruhları kapsayan yıldızlara da hükmederdi. İşte bunlara teslim olmamak gerekliydi. Jan Dark, yalnızca büyücülüğün bir parçası ve Şeytan'ın temsilcisi değil, aynı zamanda, kendisinin de söylediği gibi, Yaradan'ın da bir aracıdır. Nitekim Charles ile konuşmasında Jan Dark, "*Çünkü bu kutsal görevi Tanrı verdi bana,*" der. Fransa'yı kurtarma görevini ona veren Tanrı'dır. Jan Dark'ın ilk göründüğü I. Perde, 2. Sahne, tanrılara gönderme ile başlar:

Savaş Tanrısı Mars'ın gökteki ve yerdeki hareketi
Bugüne dek tam olarak bilinmiyor.
Yakın zamana kadar İngilizlere ışık veriyordu;
Şimdi ise zaferi elde eden biziz, Mars bize gülümsüyor. (I/2)

Bu sözler, I. Perde'nin başında Bedford'un, "*Düşman yıldızlarla savaş sadece*," sözlerine sadece bir karşıtlık değil, evreni yöneten "hareket etmeden hareket ettiren" Tanrı'nın dünya düzenidir. Orleans önündeyken Jan Dark'ın doğaüstü güçleri tarafından hırpalanan Talbot Fransızlar üzerine şöyle der:

Bırakalım onlar konuşadursun ruhlarla;
Bizim kalemiz Tanrı'dır, biz de onun adına
Tırmanalım şu surlara. (II/1)

Tanrı'nın cezalandırmak istediği günahlar ne olabilir? Birçok işlenmiş günah vardır, ama ön plana çıkan büyük günah II. Richard'ın öldürülmesidir. Tanrı'nın dünyadaki temsilcisinin kanı dökülmüştür. Gerçi IV. Henry, çalkantılı bir dönemde hüküm sürdüğü için cezalandırılmış sayılabilir, ama günahının tamamını ödememiştir. V. Henry, dindarlığı yüzünden parlak bir krallık dönemi geçirmiştir. Ama yine de lanet yok olmamıştır ve İngiltere V. Henry'nin vakitsiz ölümü ve Jan Dark'ın büyücülüğü ile cezalandırılmaktadır.

Oyunun ana motifi Talbot ile Jan Dark arasındaki çatışmadır. I. Perde V. Henry'nin cenaze töreniyle açılır ve bunun bir felaket olduğu belirtilir. Ayrıca bu sahnede açgözlü Winchester Piskopos'u ile dürüst, ama fevri Krallık Naibi Gloucester Dükü Humphrey arasındaki çekişme yer alır. Bunu Fransa'dan gelen kötü haber izler. Ama durum umutsuz değildir. Bedford hemen Fransa'ya hareket eder, Gloucester ülke yönetimini ele alır.

Bundan sonraki sahne Orleans kenti önünde geçer. Fransızlar, zaferlerine kolayca inanmışlardır. Hâlâ Salisbury ve adamlarının elinde olan Orleans'ı İngilizlerden temizlemeye kararlıdırlar. Ama girişimleri sonuçsuz kalır, yenilirler ve akılları karışır. Az sonra, çok güzel bir sarışın olan ve güzelliğini Meryem Ana'nın lütfuyla edindiğini açıklayan Jan Dark resme girer:

Bir zamanlar kara bir tenim vardı,
Üzerime yaydığı huzurlu ışıkla,
Bu gördüğün güzellikle donattı beni. (I/2)

Elbette Şeytan'a da borçlu kalarak... Jan Dark sözleriyle Veliaht Charles'ı büyüler ve Fransa'yı kurtaracağına Charles'ı ve soyluları inandırır. Ama Jan Dark'ın gücü ilahî değil, şeytanidir. Charles ile yaptığı kılıç dövüşünde Charles'ı alt eder. Bir erkeğin bir kadına yenilmesi olağanüstü bir şeydir.

İngiltere içindeki çekişmelerin üstüne, bundan sonra Talbot ile Jan Dark arasındaki çatışma başlar. Bu çatışmalar üç yerde, Orleans, Rouen ve Bordeaux'da geçer. Orleans önünde Talbot ve adamları yenilirler; Fransız zaferi. Bedford, Burgonya Dükü'yle anlaşıp takviye kuvvetlerle gelir, kent tekrar ele geçirilir; İngiliz zaferi. Talbot da Fransızları yener; İngiliz zaferi. Bu düzen Rouen'da da tekrarlanır. Jan Dark askerlerle birlikte kılık değiştirip gizlice kent surlarından içeri girer, ama Talbot'a yenilirler. Burgonya ile olan anlaşmasıyla kenti ele geçiren Talbot kentte düzeni kurar:

Şimdi bu kentte düzeni sağlamalıyız,
Buraya bazı uzman subaylar koymalıyız;
Sonra da, kralımızı karşılamak için
Paris'e yollanmalıyız; (III/2)

Burgonya her zamanki uysallığı ile, "*Lord Talbot ne isterse Burgonya onu yapar,*" diye yanıtlar. Talbot töre gereği şunları söyler:

Ama buradan ayrılmadan önce,
Unutmayalım Bedford Dükü'nün cenaze törenini,
Rouen'da bitirelim formaliteleri. (III/2)

Öte yandan, Jan Dark'ın İngilizlere karşı durması bitmemiştir. Talbot, "*Sanırım, ona yardım eden şeytanı uykuda,*" dediğinde yanılmıştır. Bundan sonraki sahnede Jan Dark, moral olarak çökmüş olan Fransızları yüreklendirir ve başka bir planı olduğunu söyler. Burgonya Dükü'nü ayartıp Talbot'tan koparak kendi yanlarına çeker. Bu sahnede Talbot ve emrindeki askerler sancak ve bayraklarla sahnenin bir yanından öbürüne geçerler, Paris'e taç giyme törenine gitmektedirler. Artçı kuvvetler olarak Burgonya Dükü ve askerleri geçerlerken Jan Dark onu durdurur ve ayartır:

Ülkene bak, bak bereketli Fransa'ya,
Bak da gör, nasıl yıkılmış kentler, kasabalar,
Acımasız düşman yıkıntıya çevirmiş her yanı;
Ölmek üzere olan yavrusuna bakan bir ana gibi bak,
Nasıl acılar içinde kıvranıyor Fransa;
Yaralara bak, inleyen ülkenin bağrında açtığın
O akıl almaz yaralara,
Bu yüzden çevir keskin kılıcını başka tarafa;
İndir onu, yardım isteyenlerin değil,
Ülkeni talan edenlerin başına! (III/3)

Burgonya Dükü bu sözlerin etkisi altında Fransa tarafına geçer. Jan Dark yarı alaylı bir şekilde, "*Tam bir Fransız'ın yapacağı gibi*" dedikten sonra kendi kendine mırıldanır: "*Döne döne döneklik et bakalım,*" diyerek gerçek duygularını açığa vurur.

Bu arada Talbot, Burgonya'nın ihanetinden habersiz Paris'e gelir ve Kral Henry'e saygılarını sunar. Henry'nin taç giymesinden hemen sonra Burgonya'nın ihanet ettiği haberi alınır. Talbot, hemen yeni bir savaş için Paris'i terk eder. Ama ne yazık ki, uğruna savaştığı ülke ikiye ayrılmıştır. York'u tutanlar ile Lancaster taraftarları birbirlerine girmişlerdir. İşin

vahametini henüz kavramayan Kral Henry, kırmızı gülü yakasına takar ve şu sözleri söyler:

Bir neden yok bu gülü yakama takmamda,
(Yakasına kırmızı gül takar.)
Somerset'i York'tan fazla sevdiğimi düşündürecek;
İkisi de hısmım, ikisini de severim. (IV/1)

Kral gittikten sonra Talbot'a yardım için Fransa valisi olan York ile ona süvarileri ile yardımcı olacak Somerset yalnız kalırlar. Somerset sırf düşmanlığından ve York'u zor durumda bırakmak için süvarilerini göndermez ve Talbot'un ölümüne neden olur. Fransızların birleşmesine karşılık İngilizlerde ayrılıklar başlamıştır. Yine koro görevini yapan Exeter gelen felaketi şöyle anlatır:

Yine de soyluların birbirine düşmesine,
Sarayda itişip kakışmalarına,
Birbirlerine sövüp saymalarına tanık olan herkes,
Yakında kötü olayların baş göstereceğini tahmin edebilir.
Krallık asasının bir çocuğun elinde olması kötü,
Ama daha kötüsü ülkenin garaz yüzünden bölünmesi.
İşte felaket bundan kaynaklanır, karmaşa bundan çıkar.
(IV/1)

Buradan sonra Talbot'un Bordeaux kentindeki trajedisi gelir. O, Jan Dark'ın büyüsünü iki kez kırmış ve zafer kazanmış, İngiliz halkının desteğini almıştır. Ama üçüncüde, elinden geleni yaptığı halde York ile Somerset arasındaki onulmaz düşmanlık yüzünden hem kendisi, hem de oğlu hayatını kaybetmiştir. Talbot'un ölümünden sonra Fransızlara Talbot'un büyüklüğünü anlatmak için unvanlarını sayan Sir Lucy'e, Jan Dark yine alaylı bir şekilde karşılık verir:

Ne saçma sapan unvanlar bunlar!
Elli iki diyarın efendisi Türk sultanı bile
Bu kadar unvan kullanmaz.
Bu unvanlarla yücelttiğiniz kişi
Kokmuş ve sineklerle kaplı bir halde
Yatıyor ayaklarımızın dibinde şimdi. (IV/7)

Oyunda, La Pucelle adıyla anılan Jan Dark, Tanrı'nın yardımı ve İngiliz soyluları arasındaki anlaşmazlıklar yüzünden İngiltere'ye büyük bir darbe indirmiştir. Ama kötü ruhlar onu terk edince de hiçbir büyü gücü kalmamıştır. Bu yüzden, oyunun sonunda tutuklanır, cadı olduğuna karar verilir ve yakılarak idam edilir. Oyunda ilginç bir şey daha görülür; Jan Dark öldükten sonra sanki kötü ruhlar başka bir Fransız kadına, IV. Henry'nin kraliçesi olan Anjou'lu Margaret'e geçer; İngiltere'yi yıkma görevi sanki Margaret'e devredilmiştir.

Shakespeare olay dizisi üzerinde titizlikle durmuştur, ancak bunda yazarın duyguları da tarihsel olaylara katkıda bulunmuştur. Örneğin Talbot'un ölüme gidişini işleyişi, yazarın duygusal olarak bu olayı ne kadar ciddiye aldığını gösterir. Genç Shakespeare'in karakterleri boyutlandırması da başarılıdır. Her karakterin üzerinde düşündüğü belli olmaktadır. En azından, karakterlerin özellikleri açısından oyunun başından sonuna kadar istikrarlı olmaları, yazarın titizliğine bir örnektir. Konuşmaları ve davranışları karakterlerini ele verir. Örneğin, Temple Garden'da York, hukuken kimin haklı olduğunu Suffolk'a sorduğunda, Suffolk kaçamak yanıt verir:

Ne diyeyim, bugüne dek kendimi hukuka bir türlü veremedim,
Ne de kendimi hukuka uydurabildim;
Bu yüzden de, hukuku kendime uydurmaya çalışırım.
(II/4)

Suffolk budur; entrikacı, çıkarcı ve saman altından su yürüten bir soyludur. York'a gelince, çok hırslıdır, ama bu hırsını belli etmemeye çalışır, sabırlıdır, amacı için inisiyatifi ele almadan önce fırsatları değerlendirmeyi tercih eder. Kral nitelikleri vardır, iyi yüreklidir. Öte yandan, iyi yürekli ve dirayetli bir kişiliğe sahip olan Kral Naibi Gloucester Dükü Humphrey, fevri ve sabırsızdır. Bu ikisinin birbirlerine zıt karakterleri, oyunun ikinci bölümündeki ana motifi hazırlar.

Oyunda Talbot ve Jan Dark en hayat dolu karakterlerdir; ikisi de çok hareketlidir, dobra ve aşağılayıcıdır. Örneğin Burgonya Dükü saf değiştirip ordusuyla Fransa tarafına geçince Jan Dark'ın nasıl bir tutum gösterdiğine az önce değindik. Top güllesiyle ağır yaralanan Salisbury ölmek üzereyken Talbot'un söyledikleri de onun karakterine ışık tutar:

Duyun bakın, nasıl da inliyor ölmekte olan Salisbury.
Yüreği sızlıyor intikamı alınmaz kaygısıyla.
Ey Fransızlar! Salisbury olarak, ben çıkacağım karşınıza.
Ne Pucelle ne puselik, ne veliaht ne velvele
Kurtarabilir sizleri;
Ciğerlerinizi sökeceğim atımın nallarıyla,
O bulamaç beyinlerinizi bataklığa çevireceğim. (I/4)

Shakespeare, VI. Henry'nin karakteriyle fazla ilgilenmemiştir. Kral Henry aklını din ile bozmuştur diyebiliriz. Ahlak ve töre konularını dinsel öğretilerle çözümler. İyi yürekli, ama silik bir kraldır. Nitekim dörtlemenin ilk üç oyununda bu dinsel atmosfer egemendir. *III. Richard* ile bu atmosfer kaybolur.

Bu oyunun temel başarısı Shakespeare'in karakterlerine verdiği enerjidir. Bunu dörtlemenin tasarımında sonuna kadar sürdürmüştür. Oyunda yer yer etkili şiirsel geçişler var-

dır. Çevirmek için en zor geçişler de bunlardır. Biz elimizden geldiğince düzgün çevirmeye çalıştık. Bu şiirsel atmosferi sağlamada asıl yardımcı olacaklar oyunu sahneleyen yönetmen ve oyunculardır.

Özdemir Nutku
2013

Kısa Kaynakça

Alexander, Peter, *Shakespeare's Henry VI and Richard III*, Cambridge University Press, 1929.

Alexander, Peter, *William Shakespeare: Complete Works*, London/Glasgow 1954.

Alexander, Peter, *Shakespeare's Life and Art*, James Nisbet and Co. Ltd., London, 1946.

Boyce, Charles: *Shakespeare: From A to Z*, Delta Reissue Edition, 1991.

Bridges-Adams, William, *The Irresistible Theatre*, Collier Books, New York 1961.

Brook, G.L.: *The Language of Shakespeare*, London 1976.

Brown, John Russell, *Free Shakespeare*, Heinemann Publications, London 1974.

Bullough, Geoffrey, *Narrative and Dramatic Sources of Shakespeare*, 1. Cilt, Columbia Univ. Press 1961.

Candido, Joseph. "*Getting Loose in the Henry VI Plays*", *Shakespeare Quarterly*, 35:4, Winter, 1984.

Chambers, E. K., *William Shakespeare*, 2 cilt, Oxford 1930.

Chambers, E. K., *The Elizabethan Stage*, 4 cilt, Oxford 1923.

Clark, Sandra [ed.]: *Shakespeare Dictionary*, Penguin Books, London 1999.

Coye, Dale F.: *Pronouncing Shakespeare's Words*, Routledge, New York 2002.

Craig, W. J.: *Shakespeare, The Complete Works*, Oxford University Press, 1965.

Crystal, David and Ben: *Shakespeare's Words: A Glossary and Language*, Penguin Books, New York 2003.
Deloach, C: *The Quotable Shakespeare: A Topical Dictionary*, McFarland Publ., N.C.Jefferson 1988.
Dent, R. W., Shakespeare's *Proverbial Language: An Index*, Berkeley/Los Angeles, London 1981.
Dockray, Keith, *Henry VI, Margaret of Anjou and the Wars of the Roses: A Source Book*, Stroud: Sutton Publishing, 2000.
Foakes R.A.- Rickert R.T. [eds.] *Henslowe's Diary*, Cambridge University Press, 1961.
Fox, Levi, *The Shakespeare Handbook: The Essential Companion to Shakespeare's Works, Life and Times*, Boston 1987.
Frey, D.L., *The First Tetralogy: Shakespeare's Scrutiny of the Tudor Myth,* Mouton, The Hague 1976.
Granville-Barker H.-G.B. Harrison, *A Companion to Shakespeare Studies*, Cambridge 1955.
Griffiths, Ralph A. *The Reign of King Henry VI,* Ernest Benn, London 1981.
Holderness, Graham, *Shakespeare: The Histories,* Macmillan, New York 2000.
Hulme, Hilda M., *Explorations in Shakespeare's Language*, 1962.
Kay, Carol McGinis. *"Traps, Slaughter and Chaos: A Study of Shakespeare's Henry VI Plays"*, *Studies in the Literary Imagination*, 5, 1972.
Laroque, François, *The Age of Shakespeare*, New York 1993.
Muir, Kenneth, *The Sources of Shakespeare's Plays,* Routledge, London 2005.
Nevo, Ruth, *Tragic Form in Shakespeare,* Princeton 1972.
Noble, Richmond, *Shakespeare's Biblical Knowledge*, 1935.
Nutku, Özdemir, *Shakespeare Sözlüğü*, İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2013.
Onions, C.T., *A Shakespeare Glossary*, Oxford 1986.
Partridge, Eric, *Historical Slang*, Penguin Books, Middlesex 1982.
Partridge, Eric: *Shakespeare's Bawdy*, Routledge & Paul, London 1991.

Partridge, Eric: *The Penguin Dictionary of Historical Slang*, Penguin, New York 1982.

Patterson, Annabel, *Reading Holinshed's Chronicles*, University of Chicago Press, Chicago 1994.

Pendleton, Thomas A., [ed.] *Henry VI: Critical Essays*, Routledge, London 2001.

Saccio, Peter. *Shakespeare's English Kings*, [2nd Ed.], Oxford University Press, New York 2000.

Schmidt, Alexander, *A Shakespeare Lexicon*, 2 cilt, Berlin 1962.

Sewell, Arthur, *Character and Society in Shakespeare*, Clarendon Press, Oxford 1951.

Shaheen, Naseeb, *Biblical References in Shakespeare's History Plays*, Associated University Presses, London 1989.

Shewmaker, Eugene F.: *Shakespeare's Language*, Facts on File Inc., London 1996.

Sisson, C. J., New *Readings in Shakespeare*, 1961.

Smith, Irwin, *Shakespeare's The Globe*, Charles Scribner's Sons, New York 1956.

Spevack, Marvin: *A Shakespeare Thesaurus*, Georg Olms Verlag, Hildesheim 1993.

Sugden, E.H.: *A Topographical Dictionary of the Works of Shakespeare and his Fellow Dramatists*, Manchester University Press, Manchester 1925.

Spevack, Martin, *A Shakespeare Thesaurus*, Georg Olms Verlag, Hildesheim/ Zürich/N.Y. 1993.

Stewart, J.I.M., *Character and Motive in Shakespeare*, Longmans & Green Publications, London1949.

Stoll, E.E., *Modern Philology*, III, London 1905-906.

Tilley, M. P., *A Dictionary of Proverbs in England in the Sixteenth and the Seventeenth Centuries*, Ann Arbor, Michigan 1950.

Tillyard, E. M. W., *Shakespeare's History Plays*, London, 1959.

Wickham, Glynne, *Early English Stages*, 2. Cilt, London 1963.

Williams, Gordon: *A Glossary of Shakespeare's Sexual Language*, Athlona Press, 1997.

Woodbridge, Linda, *Women and the English Renaissance*, Urbana 1986.

Wright, Joseph, *The English Dialect Dictionary*, 6 cilt, Oxford 1961.
Kitab-ı Mukaddes, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul 1958.

Kişiler

KRAL VI. HENRY	
GLOUCESTER DÜKÜ HUMPHREY	Kral'ın amcası ve kral nai
BEDFORD DÜKÜ	Kralın amcası ve Fransa Valisi
EXETER DÜKÜ (THOMAS BEAUFORT)	Kralın büyük amcası
HENRY BEAUFORT	Winchester Piskoposu ve Kralın büyük amcası, sonradan Kardinal.
SOMERSET DÜKÜ (JOHN BEAUFORT)	
YORK DÜKÜ (RICHARD PLANTAGENET)	
SUFFOLK KONTU	
WARWICK KONTU	
SALISBURY KONTU	
LORD TALBOT	Sonradan Shrewsbury Kontu.
JOHN TALBOT	Oğlu.
EDMUND MORTIMER	
SIR JOHN FASTOLFE	
SIR WILLIAM LUCY	
SIR WILLIAM GLANSDALE	
SIR THOMAS GARGRAVE	
LONDRA BELEDİYE BAŞKANI	
WOODVILLE	Kule komutanı.
VERNON	York (beyaz gül) taraftarı

BASSET	Lancaster (kırmızı gül) taraftarı
AVUKAT	
ZİNDANCILAR	
CHARLES	Fransa veliahdı, sonradan Fransa Kralı
ANJOU DÜKÜ REIGNIER	Napoli Kralı
BURGONYA DÜKÜ	
ALENÇON DÜKÜ	
ORLEANS	Orleans Dükü Louis d'Orléans'ın gayrimeşru oğlu
PARİS VALİSİ	
ORLEANS'IN TOPÇUBAŞISI	
OĞLU	
GENERAL	Bordeaux'daki Fransız kuvvetlerinin komutanı.
BİR FRANSIZ ÇAVUŞU	
KAPICI	
ÇOBAN	Joan La Pucelle'in babası
MARGARET	Reignier'nin kızı sonradan Kral Henry'nin karısı
KONTES AUVERGNE	
JOAN LA PUCELLE	Bilinen adıyla Jan Dark

Lordlar, kule nöbetçileri, haberciler, subaylar, askerler, hizmetçiler, La Pucelle'in cinleri.

Mekan: İngiltere ve Fransa.

I. Perde

1. Sahne
(*Westminster Kilisesi.*)

(*Cenaze Töreni. Kral V. Henry'nin cenazesi, arkasında Fransa Valisi Bedford Dükü, Kral Naibi Gloucester Dükü, Exeter Dükü, Warwick Kontu ve Winchester Piskoposu girerler.*)

BEDFORD
Gökyüzü karalar bağlasın, gündüzler geceye dönsün!
Çağ ve taht değişimlerinin habercisi göktaşları,
Savurun gökyüzüne billur saçlarınızı,
Cezalandırın Henry'nin ölümünü reva gören asi yıldızları!
V. Henry uzun yaşayacak kadar dillere destandı!
İngiltere hiç kaybetmedi bu değerde bir kralı.

GLOUCESTER
Bugüne kadar İngiltere'nin böyle kralı olmadı.
Yiğitlerin yiğidiydi, ehil bir komutandı,
Gözleri kör ederdi savurduğu kılıcının parlaklığı,
Ejder kanadı gibiydi kollarını açtı mı,
Öfke ateşiyle doluydu kıvılcımlar çakan gözleri,
Parlak öğle güneşinden daha fazla kamaştırırdı
Düşmanlarının gözlerini ve geri püskürtürdü onları.
Ne desem? Yaptıklarına kelimeler yetmez ki:
Ellerini asla havaya kaldırmadı, sadece fethetti.

EXETER

Karalar giyip yas tutuyoruz;
Neden kanla tutmuyoruz yasını?
Henry öldü ve yeniden dönemez hayata.
Öylece bekliyoruz tabutunun önünde,
Ölümün bu alçakça zaferi karşısında,
Zafer arabasına koşulan esirler gibi
Övgüler düzüyoruz itibarlı varlığımızla.
Övünç kaynağımızı yok ettikleri için
Uğursuz yıldızlara lanet mi yağdıralım?
Yoksa kurnaz Fransız cadıları ve büyücüleri,
Büyülü manzumelerle onun sonunu getirdiler
Diye mi hayıflanalım?

WINCHESTER

Öyle bir kraldı ki, kralların kralı olarak kutsanmıştı;
Fransızlar, onu gördüklerinde korktukları kadar
Kıyamet gününden korkmazlardı.
O Tanrı adına savaşan bir komutandı,
Kilisenin duaları onu bu kadar başarılı kıldı.

GLOUCESTER

Kilisenin mi? Ne kilisesi? Din adamları dua etmeseydi,
Onun yaşam bağları bu kadar çabuk kopmazdı.
Sizler bir okul öğrencisi gibi korkutabileceğiniz
Zayıf prensleri tercih edersiniz.

WINCHESTER

Gloucester, hoşlansak da hoşlanmasak da
Sen krallık naibisin,
Kralı ve bu ülkeyi yönetmeye bakıyorsun.
Karın ise çok baskın;
Tanrı'dan ve kiliseden çok ondan korkuyorsun.

GLOUCESTER

Dinden söz etme bana, sen günahı seversin,
Sevmediklerine beddua etme dışında,
Bütün yıl boyunca kiliseye gitmezsin.

BEDFORD

Kesin, kesin şu atışmayı, aklınızı başınıza alın!
Mihraba yürüyelim. Teşrifatçılar, bizi bekleyin.
Silahlarımızı sunalım altın yerine,
Henry öldüğü için silahların da hükmü kalmadı.
Kötü yıllar bekliyor gelecek kuşakları,
Bebekler süt yerine, analarının gözyaşlarını emecek,
Adamız tuzlu gözyaşlarıyla beslenip doyacak,
Ölülerin ardından ağlayan bir tek kadınlar kalacak.
V. Henry, ruhuna sesleniyorum:
Mutluluk ver bu ülkeye,
Uzak tut bu ülkeyi iç savaşlardan,
Düşman yıldızlarla savaş sadece.
Ruhun daha şanlı bir yıldız olacak Julius Caesar'dan
Ya da daha parlak...

(*Bir haberci girer.*)

HABERCİ

Saygıdeğer lordlarım, sağlık dilerim hepinize!
Kötü haberler getiriyorum size Fransa'dan,
Kayıplar, katliamlar ve bozgun haberleri:
Guienne, Champeigne, Reims, Rouen, Orleans,
Paris, Guysors, Poitiers, kaybettik tümünü.

BEDFORD

Sen neler diyorsun be adam, hem de Henry'nin cenazesi önünde?
Alçak sesle konuş; yoksa bu önemli kentlerin elimizden çıkması,
Dirilmesine, tabutunu parçalayıp fırlamasına neden olacak.

GLOUCESTER

Paris de mi düştü? Rouen teslim mi oldu?
Henry yeniden hayata dönse,
Ruhunu tekrar teslim ederdi bu haberler üzerine.

EXETER
Nasıl kaybedildi bu yerler? Nasıl bir ihanet var bu işte?
HABERCİ
Kimse ihanet etmedi, ama yeterli adam ve para yoktu.
Söylentiler dolaşıyor askerler arasında.
Çeşitli cephelere bölünmüşsünüz;
Savaşı yönetip savaşacağınız yerde,
Komutanlarınız atışıyormuş birbiriyle:
Kimileri az masraflı uzun süreli savaş isterken,
Diğerleri kanatlanıp hızla uçma peşindeymiş.
Bir başkası ise hiç harcama yapmadan
Barış gelir sanıyormuş aldatıcı, güzel sözlerle.
Uyanın İngiliz soyluları, artık uyanın!
Tembellik gölge düşürmesin yeni kazandığınız şereflere,
Armalarınızdan koparıldı Fransız zambağı,[1]
Yarısı gitti İngiliz armasının.
EXETER
Bu cenazede yeterli gözyaşı dökülmediyse,
Sel gibi akacaktır gözyaşlarımız bu haberle.
BEDFORD
Bu haber en çok beni ilgilendirir, Fransa valisiyim ben.
Getirin çelik zırhımı; Fransa için savaşacağım.
Atıyorum üzerimden bu uygunsuz matem kıyafetini!
Yaralar açacağım Fransızlarda, bakmak yerine,
Ağlasınlar diye aralarla gerçekleşen felaketlerine.
(*Başka bir haberci girer.*)
2. HABERCİ
Lordlar, okuyun şu kötü haberlerle dolu mektupları.
Bazı önemsiz, küçük kasabalar dışında,
Neredeyse Fransa'nın tamamı, başkaldırdı İngilizlere karşı.

---

1 Özgün metinde "flower-de-luces," Fransızca "fleur-de-lis" in İngilizcesi. III. Edward döneminde, İngiliz armasının üstündeki aslan figürünün yanına Fransız arması olan zambak resmi eklenmiştir, İngilizlerin Fransız topraklarını yitirmesi üzerine haberci, Fransız zambağının koparılıp alındığını belirtiyor. (ç.n.)

Fransa veliahdı Charles kral olarak taç giydi Reims'de,
Ona katıldı Dunois Kontu Orleans'lı John da,
Anjou Dükü Reignier de onu destekledi,
Alençon Dükü de saf aldı onun yanında.

EXETER

Demek veliaht kral oldu! Herkes de ona katıldı ha!
Nerelere kaçıp da kurtulsak bu utanç verici durumdan?

GLOUCESTER

Kaçmayacağız, düşmanımızın gırtlağına sarılacağız.
Bedford, ben savaşırım eğer sen işi gevşek tutarsan.

BEDFORD

Gloucester, kuşkun mu var kararlılığımdan?
Şimdiden düşünmeye başladım bile,
Fransa'yı işgal edecek bir ordu toplamayı.

(*Başka bir haberci daha girer.*)

3. HABERCİ

Soylu lordlarım, Kral Henry'nin tabutu başında
Toplanan sizlerin yasına yas katacak,
Yiğit Lord Talbot ile Fransızlar arasındaki
Uğursuz bir savaş[2] haberi vermek zorundayım.

WINCHESTER

Talbot mutlaka kazanmıştır, öyle değil mi?

3. HABERCİ

Hayır, ne yazık ki Talbot yenildi.
Neler olduğunu bir bir anlatayım size.
Ağustos ayının onuncu günü,[3]
Bu yiğit lord, altı bin kadar askeriyle
Orleans kuşatmasından geri çekilirken
Yirmi üç bin kişilik Fransız ordusu tarafından
Etrafı sarılarak saldırıya uğradı.
Okçuların önüne mızrakçıları koyacaktı
Ama askerlerini sıraya sokma zamanı yoktu.

---

2 Patay Meydan Savaşı Fransızların kesin zaferiyle sonuçlanmıştı. (ç.n.)
3 Savaş aslında 18 Haziran 1429'da oldu. (ç.n.)

Fransız süvarileri üstlerine saldırmasın diye
Çitlerden söktükleri sivri uçlu kazıkları
Gelişigüzel çaktılar çeşitli yerlere.
Çarpışma, üç saatten fazla sürdü,
Yiğit Talbot kılıcı ve mızrağıyla
İnsan aklının alamayacağı harikalar yarattı;
Yüzlercesini cehenneme yolladı,
Kimse ona karşı koyamadı,
Bir orada, bir burada öfkeyle öldürüyordu önüne geleni.
Fransızlar onun için "Şeytan silah kuşanmış," diyorlardı,
Tüm ordu şaşkınlıkla onu izliyordu.
Onun bu korkusuzluğunu gören askerleri
Var güçleriyle, "Yaşa Talbot! Var ol Talbot!" diye bağırıyor
Ve çarpışmanın tam ortasına dalıyordu.
Eğer Sir Fastolfe korkakça davranmasaydı,
Bu çarpışmada zafer onun olacaktı.
Oysa onun görevi, öncü kuvvet olarak
Düşmanı arkadan çevirip onları desteklemek ve izlemekti.
Ama o tek bir kılıç sallamadan korkup kaçtı,
Bu da yıkılmamıza, kılıçtan geçirilmemize neden oldu.
Askerlerimizin hepsi ele geçirildi.
Kalleş bir Valon'lu,[4] veliahdın gözüne girmek için,
Hiçbir Fransız'ın yüzüne bile bakmaya cesaret edemediği
Talbot'u mızrakla sırtından yaraladı.

BEDFORD

Talbot öldürüldü mü? O zaman, ben de kendimi
öldürürüm.
Çünkü ben burada bir şey yapmadan, rahatça yaşarken
Onun gibi değerli bir komutan yardımsız bırakıldı,
Güvendiği adamı düşmandan korkup ona ihanet etti.

3. HABERCİ

Hayır yaşıyor, ama esir düştü.

---

4 Belçika'da yaşayan Fransızca konuşan bir halk. Bugünkü Belçika halkı Flamanlar ve Valonlar olarak ikiye ayrılır. (ç.n.)

Lord Scales ile Lord Hungerford da onunla birlikte,
Geri kalanların çoğu ya öldürüldü ya da esir düştü.

BEDFORD

Onun için gereken fidyeyi ben ödeyeceğim.
O veliahdı tahtından tepetaklak edeceğim,
Tacı, dostumun fidyesi olacak,
Bir İngiliz'e karşılık, dört Fransız lordu vereceğim.
Hoşça kalın dostlarım; şimdi görevimin başına
gidiyorum,
Fransa'yı ateşe vererek Aziz George Yortusu'nu
kutlayacağım.
Yanıma on bin asker alacağım.
Tüm Avrupa titreyecek bu kanlı eylemlerle.

3. HABERCİ

Doğrusu da bu, öyle yapmalısınız.
Orleans'ı kuşatan İngiliz ordusu zayıf ve bezgin,
Kont Salisbury ivedilikle destek bekliyor,
Zorlukla önlüyor adamlarının isyanını,
Sayıları da çok az düşmanın ordusuna karşı.

EXETER

Lordlar, unutmayın Henry'nin huzurunda
ettiğiniz yemini,
Ya veliahdı ortadan kaldıracaksınız
Ya da onu boyunduruğunuz altına alacaksınız.

BEDFORD

Ben unutmadım, hazırlıklarımı yapmak için
Şimdi sizden ayrılıyorum.
(*Çıkar.*)

GLOUCESTER

Mümkün olduğu kadar çabuk kuleye gideceğim
Oradaki silahları ve cephaneyi bir bir göreceğim.
Sonra da genç Henry'i[5] kral ilan edeceğim.
(*Çıkar.*)

---

5 VI. Henry, dokuz aylıkken İngiliz tahtına geçirilmiş ve 16 yaşına kadar, İngiltere kral naipleri tarafından yönetilmiştir. (ç.n.)

EXETER
Ben de genç kralın kaldığı Eltham Sarayı'na gidiyorum,
Onu korumakla görevlendirildiğime göre
Güvenliğini en iyi orada sağlarım.
(Çıkar.)
WINCHESTER
(*Kendi kendine.*)
Hepsinin gidecek yeri, bir görevi var:
Bense dışlandım; benim için yapacak bir şey kalmadı.
Ama uzun sürmeyecek bu dışlanmam.
Küçük kralı Eltham'dan kaçırmak niyetindeyim,
İşte o zaman benim elime geçecek devletin dümeni.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(*Fransa. Orleans önleri.*)

(*Tören borusu. Veliaht Charles, Alençon Dükü ve Anjou Dükü Reignier, trampet çalan askerlerle girerler.*)
CHARLES
Savaş Tanrısı Mars'ın gökteki ve yerdeki hareketi
Bugüne dek tam olarak bilinmiyor.
Yakın zamana kadar İngilizlere ışık veriyordu,
Şimdi ise zaferi elde eden biziz, Mars bize gülümsüyor.
Ele geçiremediğimiz bir kent kaldı mı?
Şimdi Orleans önlerinde bunun keyfini çıkarıyoruz.
Buna karşılık, açlıktan hayalete dönen İngilizler,
Ayda sadece bir saatliğine savaşıyor bizimle.
ALENÇON
Hasret kaldılar yulaf lapalarına, yağlı dana bifteklerine.
Ya yem torbalarını ağızlarına bağlayıp
Katırlar gibi besleyeceğiz onları
Ya da açlıktan suda boğulmuş farelere dönecekler.

REIGNIER

Kuşatmayı kaldıralım. Niye zaman öldürüyoruz burada?
Talbot'u ele geçirdik; korkacak kimse kalmadı.
Geride kala kala çılgın Salisbury kaldı,
O da, öfkeden yesin bitirsin kendini.
Ne savaşacak parası var ne de askeri.

CHARLES

Çalın hücum borusunu, saldırıya geçiyoruz.
Bu uğurda kendilerini feda eden Fransızların onuru adına!
Bir adım geri attığımı ya da kaçtığımı görürseniz
Beni öldüreni bağışlarım.

(*Çıkarlar. Hücum borusu. İngilizler önünde büyük kayıplar verip geri püskürtülürler. Charles, Alençon ve Reignier tekrar girerler.*)

CHARLES

Hiç böylesi görülmüş müdür? Ne biçim adam bunlar?
İtler! Korkaklar! Dönekler! Ben kaçmazdım asla,
Ama yalnız bıraktılar beni düşmanın tam ortasında.

REIGNIER

Salisbury çaresizlik içinde kalmış bir katil.
Sanki canından bezmiş gibi savaşıyor,
Yanındaki lordlar da aç aslanlar gibi saldırıyor,
Avlarını parçalayacakmış gibi üzerimize atlıyorlar.

ALENÇON

Froissart adlı yurttaşımız olan bir tarihçiye göre,
III. Edward döneminde doğan çocukların her biri,
Bir Oliver ya da Roland[6] gibi yürekli.
Şimdi anlaşılıyor yazdıklarının doğru olduğu,
Çünkü çarpışmaya katılanların hemen hepsi
Bir Samson, bir Golyat gibi.
Bire karşı on! Sıska, bir deri bir kemik serseriler!

---

6 Ortaçağdan itibaren bilinen epik şiir La Chanson de Roland (Roland'ın Şarkısı) adlı yapıtın kahramanı Roland ile danışmanı ve yakın arkadaşı Oliver yiğitlikleriyle ünlüydü. (ç.n.)

Kim düşünebilirdi böylesine cesur,
Bu kadar cüretli olacaklarını?

CHARLES

Kaçalım bu kentten; çünkü bunlar kuş beyinli serseriler,
Açlık onları daha da istekli yapıyor,
Eskiden beri tanırım onları; kuşatmayı kaldırmaktansa,
Kent surlarını dişleriyle kemirerek yıkmayı tercih ederler.

REIGNIER

Bence bu insanların kolları sıradışı bir makineye bağlı,
Tıpkı saat gibi durmaksızın vurmaya kurulmuşlar,
Yoksa imkânsız bu kadar uzun dayanmaları.
Bana kalırsa, bu insanlara dalaşmayalım.

ALENÇON

Öyle olsun.

(*Dunois Kontu Orleans'lı John girer.*)

ORLEANS

Prens Charles nerede? Ona haberlerim var.

CHARLES

Hoş geldin Orleans.

ORLEANS

Yüzünüz solgun, üzgünsünüz herhalde.
Üzgün olmanızın nedeni şu son yenilginiz mi?
Hiç moralinizi bozmayın, yardım geldi.
Bir kız getirdim beraberimde, bir azize,
O, Tanrı'dan inen bir vahiyle
Bu bıkkınlık veren kuşatmayı kaldırmak
Ve İngilizleri Fransa'dan atmakla görevlendirilmiş.
Gelecekte olacakları gören bir yeteneği var,
Bu konuda Roma'nın dokuz kâhinini geride bırakır;
Geçmişte olanlar ile gelecekte olacakları biliyor.
Söyleyin, içeri getireyim mi onu?
Sözlerime inanın, çünkü hepsi kesin ve doğru.

CHARLES

Git, getir onu içeri.

(*Orleans çıkar.*)

Ama önce yeteneğini bir sınayalım,
Reignier sen geç benim yerime;
Veliaht senmişsin gibi davran;
Onu sorgula kendinden emin bir şekilde,
Sert olsun bakışların.
Ne gibi yetenekleri varsa anlaşılır böylece.
(*Orleans ile Joan la Pucelle girer.*)

REIGNIER
Güzel kız, mucize yaratacak hünerli kişi sen misin?

PUCELLE
Reignier beni aldatacağını mı sandın? Veliaht nerede?
Hadi saklanma, gel buraya; seni hiç görmediğim halde,
Çok iyi tanırım seni. Şaşırma, hiçbir şey saklanamaz benden.
Özel olarak, yalnız konuşmak istiyorum seninle.
Lordlar, sizler çekilin, biraz izin verin bize.

REIGNIER
Nasıl da korkusuzca, hemen dört elle sarıldı işe!

PUCELLE
Prens, ben bir çobanın kızı olarak dünyaya geldim,
Hiçbir alanda eğitim görmedim.
İsa efendimiz ve Meryem Anamız,
Bu zavallı durumumu değiştirmek için lütfettiler.
Güneşin kavurucu sıcağında kuzularıma çobanlık ederken
İsa efendimizin anası alçakgönüllülük edip göründü bana,
O görkemli görünüşüyle, benden basit işimi bırakmamı
Ve ülkemi bu felaketten kurtarmamı istedi.
Yardım sözü ve başarı garantisi verdi.
Tüm haşmetiyle bana kendini gösterdi;
Bir zamanlar kara bir tenim vardı,
Üzerime yaydığı huzurlu ışıkla,
Bu gördüğün güzellikle donattı beni.
İstediğin soruyu sorabilirsin bana,

Hiç düşünmeden veririm yanıtını.
Çekinmezsen, benimle çarpışarak cesaretimi sına,
Kendi cinsimin üstünde bir güce sahip olduğumu
göreceksin.
Karar ver, beni yanına savaş arkadaşı olarak alırsan,
Mutlaka kazançlı çıkarsın.

CHARLES

Kendine bu kadar güvenmen şaşırttı beni.
Cesaretini ölçmem için benimle teke tek vuruşacaksın.
Beni yenersen, doğru söylediğini anlayacağım;
Yenemezsen, sana olan güvenimi tümden kaybedeceğim.

PUCELLE

Ben hazırım, işte iki yanı zambakla süslü keskin kılıcım.
Bunu Touraine'deki Azize Katherine Kilisesi'nde
Birçok eski kılıç arasından seçip aldım.

CHARLES

Hadi görelim, hiçbir kadından korkmam ben.

PUCELLE

Ben de yaşadığım sürece, asla kaçmam erkeklerden.
(*Vuruşurlar. Joan la Pucelle üstün gelir.*)

CHARLES

Tamam, yeter bu kadar; tam bir Amazon'sun
Ve Deborah'ın[7] kılıcıyla dövüşüyorsun.

PUCELLE

Meryem Ana yardım ediyor bana,
Aslında fazlasıyla zayıfım.

CHARLES

Kim yardım ediyorsa sana,
Bana da yardım etmeli.
Senin için yanıp tutuşuyorum,
Gönlümü ve bedenimi fethettin.
Fevkaladesin Pucelle, eğer adın buysa,

---

7 İsraillilerin Tanrısı'nın bilicisi, danışmanı, savaşçısı ve krallığın dördüncü yargıcı. Lappidot'un karısı: "Ve o vakitte Lappidot'un karısı peygamber Deborah İsrail'e hükmediyordu." (Tevrat, "Hâkimler", 4:4. bap.)

İzin ver kralın değil, kölen olayım.
Bak işte Fransa'nın veliahdı yalvarıyor sana.
PUCELLE
Kendimi asla teslim edemem aşka,
Çünkü bu kutsal görevi Tanrı verdi bana.
Ancak tüm düşmanları ülkemden kovduktan sonra,
Bu tür duygular gönlümde yer bulabilir belki.
CHARLES
Bu arada merhametle bak yere kapanan kölene.
REIGNIER
Lordumun görüşmesi uzun sürdü bence.
ALENÇON
Kuşkusuz iç çamaşırına kadar inceliyordur kızı;
Yoksa başka zaman bu kadar uzatmazdı lafı.
REIGNIER
Konuşma uzadığına göre bölsek mi acaba?
ALENÇON
Biz zavallıların bilmediği bir niyeti vardır belki,
Bu kadınlar dilleriyle insanın aklını başından alır.
REIGNIER
Lordum ne düşünüyorsunuz? Niyetiniz nedir?
Orleans'ı terk edecek miyiz, etmeyecek miyiz?
PUCELLE
Hayır olmaz diyorum; kendilerine güvenmeyen ödlekler!
Son nefesinize kadar savaşacaksınız,
Sizin rehberiniz ben olacağım.
CHARLES
O ne derse onaylıyorum; sonuna kadar savaşacağız.
PUCELLE
İngilizleri cezalandırmak için görevlendirildim.
Bu gece kesinlikle kıracağız kuşatmayı.
San Martin Adası'nın yazı gibi,
Huzurlu ve mutlu günler bekliyor bizi,
Bu savaşa katıldığımdan beri.

Zafer, en geniş halkaya ulaşınca dağılan
Ve durmadan genişleyen bir su halkası gibidir.
Henry'nin ölümüyle İngilizlerin halkası da dağılıp gitti,
Böylece zaferleri de bitti.
Ben de şimdi, Caesar'ı ve kaderini taşıyan,
O mağrur gemi gibi hissediyorum kendimi.

CHARLES

Muhammet, bir güvercinden esinlendiyse,
Senin esin kaynağın bir kartal olmalı.
Ne büyük Konstantin'in[8] annesi Helena[9]
Ne de Ermiş Philip'in[10] kızları sana benzer.
Ey sen, yere inen parlak Venüs yıldızı,
Nasıl saygıyla tapınabilirim sana yeterince?

ALENÇON

Geç kalmadan, dağıtalım şu kuşatmayı.

REIGNIER

Kadın, onurumuzu kurtarmak için yap elinden geleni;
Sür İngilizleri Orleans'dan, eriş ölümsüzlük mertebesine.

CHARLES

Hemen harekete geçelim. Hadi başlayalım.
Başaramazsa hiçbir peygambere inanmam bundan böyle.
(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Londra. Kule kapısının önü.)

(Gloucester Dükü mavi ceketli hizmetçileriyle girer.)

GLOUCESTER

Bugün kuleye denetim için geldim;

---

8 Flavius Valerius Aurelius Constantinus, Hristiyanlık'ı kabul eden ilk Roma imparatorudur. (ç.n.)

9 Konstantin'in annesi Bitinyalı Flavia Iulia Helena Augusta. Kutsal haçın kalıntılarını bulduğu söylenir. Hristiyan ikonografisinde Azize Helena olarak haçla resmedilir. (ç.n.)

10 İsa'nın on iki havarisinden biri. (ç.n.)

Korkarım Henry'nin ölümünden bu yana
Birtakım hırsızlıklar başladı.
Nöbetçiler nerede? Niçin burada değiller?
Açın kapıları, Gloucester burada.

1. NÖBETÇİ

(*İçeriden.*)

Böyle emredercesine kapıyı çalan da kim?

1. HİZMETÇİ

Soylu Gloucester Dükü.

2. NÖBETÇİ

(*İçeriden.*)

Kim olursa olsun, içeri girmek yasak.

1. HİZMETÇİ

Hergeleler, kralın naibi, koruyucusu[11] böyle mi yanıtlanır?

1. NÖBETÇİ

(*İçeriden.*)

Tanrı onu korusun! Biz böyle yanıtlarız,
Verilen emirlerin dışına çıkamayız.

GLOUCESTER

Size kim emir verdi?
Benimkinden başka kimin emri geçer bu kulede?
Benden başka koruyucu yok bu ülkede.
Açın kapıları, garanti veririm bir şey olmayacağına.
Bu aşağılık bokböcekleri, nasıl böyle davranır bana!

(*Gloucester'in adamları kule kapılarına yönelir, içeriden kule komutanı Woodville'in sesi duyulur.*)

WOODVILLE

(*İçeriden.*)

Bu gürültü de ne? Kim bu kapıdaki hainler?

---

11 Özgün metinde "Lord Protector" kral naibi anlamında kullanılıyor, ama Shakespeare bu sözcükle kelime oyunu yaptığı için biz de "koruyucu" sözcüğünü kullanıp olabildiğince bu sözcük oyununu vermeye çalıştık. Özgün metinde şöyle:
1. Servant: Villains, answer you so the Lord Protector?
1. Warden: (*Within*) The Lord protect him! (ç.n.)

GLOUCESTER

Sesinden tanıdım, komutan sen misin?
Aç kapıları, Gloucester içeri girecek.

WOODVILLE

(*İçeriden.*)
Sakin olun soylu dük, açamam.
Kardinal Winchester yasakladı.
Ondan kesin emir aldım,
Siz ve adamlarınız içeri alınmayacaksınız.

GLOUCESTER

Tavşan yürekli Woodville, hangimizin emri daha geçerli?
Ölen kralımız Henry'nin varlığına hiç katlanamadığı,
O küstah papaz, kibirli Winchester'ın emri mi?
Demek sen ne Tanrı'nın, ne de kralımızın dostusun.
Hemen açın kapıları, yoksa deliğe atarım hepinizi.

1. HİZMETÇİ

Kral naibine hemen kapıları açın,
Yoksa siz daha adımınızı atmadan, kırarız kapıları.
(*Kule kapıları önünde, dinsel giysileriyle*
Winchester ve adamları belirir.)

WINCHESTER

Gözü doymaz Humphrey, bu ne demek oluyor?

GLOUCESTER

Ayıklanmış enginar kafalı papaz,
Sen mi emrettin içeri alınmamamı?

WINCHESTER

Evet ben emrettim ya, gaspçı hainlerin en büyüğü,
Sen kralın da, ülkenin de naibi değilsin.

GLOUCESTER

Geri dur, seni tescilli suikastçı,
Sen ölen kralımızın canına kastetmiştin.
Günah işleyen orospuları hoş görüp,
Onları günah işlemeye teşvik ettin.
Bu küstahlığını sürdürecek olursan,

Seni o kardinal şapkanla birlikte
Fırlatıp atarım buradan.

WINCHESTER

Asıl sen çekil git; bir adım bile geri atmam.
Burası Şam olsun, sen de kardeşi Habil'i öldüren
Lanetli Kabil ol istersen.

GLOUCESTER

Seni öldürmeyeceğim, ama buralardan süreceğim.
Seni, çocuğun vaftiz kıyafetine benzeyen o kırmızı urbanla
Bohçalayıp götürmelerini sağlayacağım.

WINCHESTER

Elinden geleni yap; meydan okuyorum sana.

GLOUCESTER

Ne, bir de karşıma geçmiş meydan mı okuyorsun bana?
Çekin kılıçlarınızı, kurtaralım bu önemli yeri.
Kızıl urbalara karşı mavi ceketliler.
Papaz, sahip çık sakalına;
Sakalını çekip iyice bir pataklayacağım seni.
Papa'ya ve Kilise'nin ileri gelenlerine rağmen,
O Kardinal külahını ayaklarımla çiğneyeceğim,
Seni yanaklarından tutup bir aşağı bir yukarı sürükleyeceğim.

WINCHESTER

Gloucester, bunun hesabını Papa'ya vereceksin.

GLOUCESTER

Frengili Winchester kazı![12] İp getirin, ip!
Hadi pataklayın şunları; daha ne duruyorsunuz?
Seni ben kovalayacağım, kuzu postuna bürünmüş kurt,
Defolun kızıl urbalılar! Defolun ikiyüzlü kızıllar!

---

12 "Winchester goose": Winchester Piskoposu'nun yönetimi altında bulunan ırmak kıyısında birçok genelev vardı. Bu genelevlerde zührevi hastalıklar kol geziyordu. Bu yüzden frengi ya da belsoğukluğu olan hastalara bu isim veriliyordu. (ç.n.)

(*Gloucester'ın adamları kardinalin adamlarını döver, bu kargaşa sırasında Londra Belediye Başkanı, belediye görevlileri ile girer.*)

BELEDİYE BAŞKANI

Utanın beyler! Siz bu ülkenin yetkili kişilerisiniz,
Durmadan maraza çıkarıp huzuru bozuyorsunuz!

GLOUCESTER

Başkan sakin ol!
Bana yapılan haksızlıkların çok azından haberin var.
Şu Beaufort ne Tanrı tanır ne de kral,
Kuleye el koymuş, dilediği gibi kullanıyor.

WINCHESTER

Gloucester bir halk düşmanıdır;
Barış sevmez, aklı fikri savaşta,
Cüzdanları hafifletir ağır cezalarla.
Dini de atmış kafasından,
Çünkü o bu ülkenin kral naibiymiş
Ve kuledeki zırhlara, silahlara el koyup
Veliahdı dikkate almadan
Kendini kral ilan edip taç giymek istiyor.

GLOUCESTER

Sana sözle değil, yumrukla karşılık vereceğim.
(*Yine kavgaya tutuşurlar.*)

BELEDİYE BAŞKANI

Başka seçenek bırakmadılar, herkese ilan etmek dışında.
Görevli gel buraya,
İlan et, bağırabildiğin kadar yüksek sesle.

GÖREVLİ

(*Bağırır.*)

Kim olursa olsun, silahlanıp burada toplanan, Tanrı'nın ve kralın barış ülkesindeki huzuru bozanlar, sizlere kral adına evlerinize gitmeniz emrediliyor, ayrıca bundan böyle kılıç, hançer ya da herhangi bir silah kuşanmanız ve kullanmanız yasaklanmıştır. Buna uymayanın cezası ölümdür.

GLOUCESTER
Kardinal, yasalara karşı gelmeyeceğim.
Ama bir dahaki karşılaşmamızda,
Düşündüklerimizi ayrıntılarıyla anlatacağız.
WINCHESTER
Gloucester, bir dahaki karşılaşmamızda
Emin ol, zararlı çıkan sen olacaksın,
Bugünkü davranışın için kanını akıtacağım.
BELEDİYE BAŞKANI
Dağılmazsanız adamlarımı çağıracağım.
Bu kardinal şeytandan da kibirli.
GLOUCESTER
Hoşça kal başkan; sen yapman gerekeni yapıyorsun.
WINCHESTER
İğrenç Gloucester, kolla kelleni,
Niyetim, uzun süredir onu elde etmekti.
(*Gloucester ve Winchester adamlarıyla ayrı yerlerden çıkarlar.*)
BELEDİYE BAŞKANI
Çevreye bir bakın, herkes gitmiş mi, sonra biz de gideriz.
Aman Tanrım, bu soylular da ne çabuk öfkeleniyor!
Şu son kırk yılda ben bir kez bile kavga etmedim.
(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

(*Fransa. Orleans önü.*)

(*Surlar üstünde, Orleans'ın topçubaşı ile oğlu girerler.*)
TOPÇUBAŞI
Evlat, bilirsin Orleans nasıl kuşatıldı,
İngilizler nasıl varoşları aldı.
OĞUL
Bilirim baba, çok ateş ettim onlara,
Ama şans işte, hep kaçırdım.

TOPÇUBAŞI
Artık kaçırmayacaksın.
Benim dediklerimi yapacaksın.
Ben bu kentin topçubaşıyım,
Ün kazanmak için bir şeyler yapmalıyım.
Kralın casusları haber verdiler:
Varoşlardaki siperlerde saklanan İngilizlerin,
Kentin tamamını gören şu karşı kuledeki
Mazgallardan gizlice bakıp
Bize en fazla zararı top ateşiyle mi,
Yoksa üzerimize saldırarak mı
Verebileceklerini konuştuklarını ilettiler.
Ben de buna karşı önlem aldım,
Kuleyi hizalayarak bir top yerleştirdim.
Üç gündür onları gözetlemek için nöbetteydim,
Şimdi sen devral nöbeti,
Çünkü artık dayanamayacağım.
Bana hemen haber ver birilerini gördüğünde,
Ben valinin yanında olacağım.
(Çıkar.)
OĞUL
Baba güven bana; sen hiç merak etme,
Seni rahatsız etmem, onları görsem bile.
(Çıkar. Salisbury ve Talbot kule burcunda görünürler; yanlarında Sir William Glansdale, Sir Thomas Gargrave ve diğerleri vardır.)
SALISBURY
Talbot, hayatım, neşe kaynağım geri döndün!
Hapiste nasıl davrandılar sana?
Nasıl oldu da serbest bıraktılar seni?
Konuş lütfen şu burcun üstündeyken.
TALBOT
Bedford Kontu'nun bir tutsağı vardı:
Cesur Lord Ponton de Santrailles;

Onunla değiştokuş edilerek kefaretimi ödedim,
Ama daha önce, beni aşağılamak için,
Seviyemden aşağı bir savaşçıyla takas etmek istediler beni.
Küçümsenmekten hiç hoşlanmadığım için,
Böyle bir hakarete maruz kalmaktansa ölmeyi istedim.
Özetle, istediğim şekilde kurtulmuş oldum.
Ama o hain Fastolfe yok mu, beni canevimden vurdu;
Yakalayıp önüme getirdiklerinde,
Şu ellerimle geberteceğim onu.

SALISBURY

Ama sana nasıl davrandıklarını anlatmadın.

TALBOT

Hakaret ettiler, alaya alıp küçümsediler,
Pazar yerinde halka teşhir ettiler beni,
Oradaki kalabalığa beni gösterip
"İşte Fransızların korkulu rüyası,"
"İşte çocuklarımızın ödünü patlatan korkuluk,"
Diye alaya aldılar.
O an muhafızların elinden kurtulup
Tırnaklarımla taşlar söktüm yerden,
Benim utancımı seyredenlere fırlattım.
Kir pas içindeki görüntüm kaçırdı herkesi.
Orada ölmekten korktuklarından
Kimse yanıma yaklaşmaya cesaret edemedi.
Beni hep tehlikeli buldular,
Zindanın demir kapıları ardında bile,
Adımdan öylesine korkuyorlardı ki,
Demir parmaklıkları parçalayabileceğime,
Mermer sütunları tuzla buz edebileceğime inanıyorlardı,
Bu yüzden, keskin nişancılardan oluşan muhafızlarım,
Bir saniye bile beni yalnız bırakmıyordu.
Bir hareketle yatağımdan kalkacak olsam,
Hepsi beni kalbimin ortasından vurmaya hazırdı.

(*Topçunun oğlu topu ateşleyen çubuk ile girer.*)

SALISBURY
Çektiğin acıları duydukça üzülüyorum,
Ama intikamımız acı olacak.
Şimdi Orleans'da yemek vakti:
Bu mazgaldan görebiliyorum
Fransızların savunma hattını,
Nasıl hazırlık yaptıklarını.
Gelin, bakın bu manzara fazlasıyla eğlendirebilir sizleri.
Sir Thomas Gargrave, Sir William Glansdale,
Gelin ve görüşlerinizi belirtin:
Nereyi bombalayalım bundan sonra.

GARGRAVE
Bence kuzey kapısını, çünkü bütün soylular orada.

GLANSDALE
Bence köprüdeki istihkâmları.

TALBOT
Görebildiğim kadarıyla, bu kent açlığa terk edilmeli
Ya da hafif saldırılarla zayıf düşürülmeli.
(*O sırada ateş edilir, Salisbury ile Gargrave yere düşerler.*)

SALISBURY
Tanrım, merhamet et, günahlarımı affet!

GARGRAVE
Tanrım, merhamet et bu zavallı kuluna!

TALBOT
Bu aniden başımıza gelen ne büyük bir felaket!
Salisbury konuş; konuşmaya çalış hiç olmazsa.
Bütün savaşçılara örnek asker, nasıl hissediyorsun?
Bir gözün ve yüzünün yarısı gitmiş!
Kule, lanet olsun sana.
Bu acıklı olaya neden olan o eli Tanrı kahretsin!
Salisbury, on üç çarpışmadan zaferle ayrılmıştı,
V. Henry'yi ilk savaşına o hazırlamıştı,
Savaş boruları ve trampetler çalarken

Savaş alanında bir kez bile kınına sokmadı kılıcını.
Salisbury yaşıyor musun? Konuşamasan bile,
Merhamet dilemek için tek gözünü kullanabilirsin,
Güneş de dünyaya bakar tek gözüyle.
Tanrım, Salisbury'ye merhamet göstermezsen,
Hiçbir canlıya merhamet etme!
Ya sen Sir Thomas Gargrave, yaşıyor musun?
Ben Talbot, benimle konuş; hayır, konuşmuyor.
Götürün gömün onu; ben de yardım ederim size.
Salisbury, bir süre hayatta kalacağın için
Neşelen biraz.
Eliyle işaret edip gülümsüyor bana,
"Ben öldükten sonra
Fransızlardan intikamımı almayı unutma,"
Der gibi sanki.
Plantagenet, intikamını alacağım
Ve Neron gibi, kentler yanarken lir çalacağım.
Titreyecek Fransa adımı duyunca.
(*Bu sırada savaş boruları çalar, gök gürülder, şimşek çakar.*)
Bu da nesi? Nedir bu kargaşa?
Nereden geliyor bu savaş boruları, bu gürültüler?
(*Bir haberci girer.*)

HABERCİ

Lordum, lordum, Fransızlar bir ordu toplamışlar,
Veliahdın yanında, ermiş olduğu söylenen,
Joan la Pucelle adında bir kadın bilici var.
Kuşatmayı kırmak için büyük bir kuvvetle geldiler.
(*O anda Salisbury inleyerek kalkar.*)

TALBOT

Duyun bakın, nasıl da inliyor ölmekte olan Salisbury.
Yüreği sızlıyor intikamı alınmaz kaygısıyla.
Ey Fransızlar! Salisbury olarak, ben çıkacağım karşınıza.

Ne Pucelle ne puselik, ne veliaht ne velvele[13]
Kurtarabilir sizleri;
Kalplerinizi sökeceğim atımın nallarıyla,
O bulamaç beyinlerinizi bataklığa çevireceğim.
Salisbury'yi çadırına taşıyalım,
Sonra da şu ödlek Fransızların
Meydan okumalarına karşılık verelim.
(*Savaş boruları. Çıkarlar.*)

5. Sahne

(*Orleans önleri.*)

(*Yine savaş boruları. Talbot veliahdı kovalar, onu geri püskürterek çıkar. Öte yandan Joan la Pucelle İngilizleri önüne katmış gelir. Talbot girer.*)

TALBOT

Nerede gücüm, nerede yiğitliğim ve adamlarım nerede?
İngilizler kaçıyor, engel olamıyorum askerlerime;
Zırh kuşanmış bir kadın katmış önüne kovalıyor onları.
(*Pucelle girer.*)
İşte, işte geliyor. Seninle vuruşacağım.
İster şeytan ol, ister şeytanın karısı, seni haklayacağım;
Senin kanını akıtacağım, sen bir cadısın çünkü;
Hizmet ettiğin her kimse, ruhunu ona yollayacağım.

PUCELLE

Hadi hadi, senin hakkından bir tek ben gelirim.
(*Vuruşurlar.*)

TALBOT

Tanrım, şeytanın kazanmasına nasıl izin verirsin?
Kendimi zorlamaktan göğsüm çatlayacak sanki,

---

13 Shakespeare burada kelime oyunu yapıyor ve söyleyiş yönünden birbirine benzer kelimeler kullanıyor: Örneğin Pucelle (Pusel), puzzel (sürtük), dauphin (veliaht), dolphin (yunus) dogfish (köpekbalığı). Bu kelime oyunlarını Türkçeye aktarabilmek için Pucelle–puselik (makam), veliaht–velvele sözcüklerini kullandık. (ç.n.)

Kollarım omuzlarımdan çıkacak gibi,
Ama ben hizaya sokarım bu kibirli kaltağı.
(*Yine vuruşurlar.*)

PUCELLE

Hoşça kal Talbot; henüz gelmedi ölüm saatin.
Gidip Orleans halkına erzak bulmalıyım.
(*Kısa bir zafer borusu; Pucelle askerleriyle kente girer.*)
Beni yenebilirsen yen bakalım; gücünü küçümsüyorum.
Sen git de açlıktan kırılan adamlarının
Morallerini düzeltmeye bak;
Vasiyetini yapması için Salisbury'ye yardım et.
Gün bizim günümüzdür,
Bundan sonra gelecek günler gibi.
(*Çıkar.*)

TALBOT

Çömlekçi çarkı gibi dönüp duruyor düşüncelerim;
Nerede olduğumun, ne yaptığımın farkında değilim.
Cadının teki, Anibal gibi güçlü olduğu için değil,
Korku salıp askerlerimizi önüne katarak onları öldürüyor,
Bir kenti istediği gibi ele geçiriyor.
Tıpkı arıların dumanla, güvercinlerin kötü kokuyla
Yuvalarını terk etmeye zorlanmaları gibi.
Yırtıcılığımız yüzünden İngiliz köpekleri diyorlar bize,
Oysa şimdi enikler gibi kaçıyoruz inleye inleye.
(*Kısa bir boru sesi.*)
Dinleyin yurttaşlarım! Ya adam gibi savaşırsınız
Ya da söküp atarsınız İngiliz armasındaki aslanları;
Yanlış çizilmiş deyip koyunlar koyun aslanların yerine.
Ama koyunlar ihanet içinde kurttan kaçmaz,
At ve inek de leopardan.
Sıkça dayak attığınız Fransızlar karşısında,
Sizin gibi alçakça tüymez.
(*Boru sesi. Başka bir çarpışma olur.*)

Yararı yok, dönün siperlerinize.
Sizler neden oldunuz Salisbury'nin ölümüne,
İntikamını almak için
Kimse kılıç sallamadı onun adına.
Pucelle Orleans'a girdi,
Onu engelleyemedik, elimizden bir şey gelmedi.
Ah keşke Salisbury ile birlikte ölseydik!
Bu utançla nasıl çıkarım insan içine şimdi.
(Çıkar. Geri çekilme borusu.)

6. Sahne
(Orleans.)

(Borular çalınır. Surlar üzerinde La Pucelle, Charles, Reignier, Alençon ve askerler.)

PUCELLE
Sancaklarımızı direklere çekin dalgalansınlar,
Orleans İngilizlerden kurtarıldı artık.
Böylece Joan la Pucelle sözünü tuttu.

CHARLES
Kutsal varlık Astraea'nın[14] kızı,
Nasıl ödüllendirebilirim bu başarılarını?
Verdiğin sözler, Adonis'in bahçeleri gibi,
Bir gün çiçek açıyor, ertesi gün meyve veriyor.
Fransa, öğün muzaffer ermişinle!
Orleans kenti kurtarıldı.
Bundan daha kutsalı hiç olmadı ülkemizde.

REIGNIER
Neden çalmıyor kentin bütün çanları?
Veliaht, emredin halk ateşler yaksın her yanda,

14 Zeus ile Themis'in kızı. Annesi Themis ile birlikte adaletin ve aynı zamanda saflığın, bekâretin simgesiydi. (ç.n.)

Şölenler, eğlenceler düzenlensin sokaklarda,
Tanrı'nın bize ihsan ettiği bu zaferi kutlayalım
mutlulukla.

ALENÇON
Sevinç ve neşeye boğulacak tüm Fransa,
Nasıl aslanlar gibi savaştığımız duyulduğunda.

CHARLES
Savaşı kazanan biz değil, Jan'dır,
Bu yüzden ülkemin yarısı onundur.
Ülkemin tüm rahipleri ve keşişleri
Önünden törenle geçip
Övgü dolu ilâhiler söyleyecekler ona.
Memphis'in ya da Rhodope'nin yaptırdığı
Piramitten daha görkemlisini yaptıracağım Jan'a
Öldüğünde, anısı için.
Darius hazinesinin en değerli kabından
Daha değerli bir kaba koyduracağım küllerini,
Bayramlarda bu kap tören alayıyla taşınacak,
Fransa kralları ve kraliçeleri huzurunda.
Artık Ermiş Denis günü kutlanmayacak.
Onun yerine, Fransa'nın ermişi Joan la Pucelle olacak.
Gelin hepiniz, bir şölenle kutlayalım
Zaferimizin bu altın gününü.
(*Borular çalınır, çıkarlar.*)

II. Perde

1. Sahne

(*Orleans önleri.*)

(*Bir Fransız çavuş ile iki nöbetçi girer.*)

ÇAVUŞ

Nöbetçiler, yerlerinizi alın ve açın gözlerinizi.
Surların yakınında herhangi bir ses duyar,
Ya da yabancı asker görürseniz,
Hemen haber verin bize,
Biz nöbetçi odasında olacağız.

1. NÖBETÇİ

Emredersiniz çavuşum.
(*Çavuş çıkar.*)
İşte askerlerin zavallı durumları,
Başkaları yataklarında huzur içinde uyurken,
Karanlık, yağmur, soğuk demeden tutarsın nöbetini.
(*Talbot, Bedford, Burgonya ve merdiven taşıyan askerler davul çalarak girerler.*)

TALBOT

Sayın Fransa Valisi
Ve bizim tarafa geçerek[1]

---

1 Burgonya Dükü "Korkusuz" II. John, 1419'da babasının öldürülmesiyle Fransa veliahdına düşman olmuştu. (ç.n.)

Artois, Wallon ve Picardy bölgelerini
Müttefikimiz yapan,
Korkusuz Burgonya Dükü,
Bütün gün yiyip içip eğlenen Fransızlar
Bu mutlu gecede kendilerini güvende hissediyorlar;
Biz de bu fırsattan yararlanacağız,
Hile ve büyüyle kazandıklarının bedelini
En ağır biçimde ödeteceğiz.

BEDFORD

Ödlek Fransa Kralı, nasıl da lekeliyor adını,
Bileğinin gücüne güvenmeyip
Büyücülerle iş birliği yapıyor
Ve cehennemden medet umuyor!

BURGONYA

Hainlerin bunlardan başka dostu olmaz.
Peki ama bu kadar saf ve temiz dedikleri,
Pucelle de kim?

TALBOT

Dediklerine göre bir bakireymiş.

BEDFORD

Hem bakire hem de zorlu bir savaşçı ha!

BURGONYA

Dua edelim de, cinsiyet değiştirip erkek olmasın,
Fransız bayrağı altında zırh giymeyi sürdürmesin.

TALBOT

Bırakalım onlar konuşadursun ruhlarla;
Bizim kalemiz Tanrı'dır, biz de onun adına
Tırmanalım şu surlara.

BEDFORD

Tırman yiğit Talbot, biz de arkandayız.

TALBOT

Hepimizin aynı yerden tırmanması olmaz;
Bence farklı yerlerden girmek daha iyi olur,
Bir grup kaybedecek olursa,
Diğerlerinin savaşı sürdürme şansı olur.

BEDFORD

Tamam anlaştık, ben şu köşeyi alıyorum.

BURGONYA

Ben de şuradan.

TALBOT

Talbot da buradan tırmanacak ya da mezarı olacak burası.
Salisbury senin için ve İngiltere Kralı Henry adına,
Ettiğim yemine sadık olduğumu bu gece göstereceğim.

(*İngilizler, "Ermiş George adına", "Yaşa Talbot" naralarıyla surlara tırmanır.*)

1. NÖBETÇİ

Silah başı! Silah başı! Düşman saldırısı!

(*Fransızlar yarısı giyinik, yarısı iç gömlekleriyle surlara koşar. Değişik yerlerden Orleans Dükü'nün gayrimeşru oğlu, Alençon ve Reignier girerler.*)

ALENÇON

Bu da ne lordlarım? Böyle yarı çıplak!

ORLEANS

Evet yarı çıplağız! Ucuz kurtulduğumuz için mutluyuz.

REIGNIER

Ne yapalım, alarm borusunu duyunca,
Hemen yataktan fırlamak zorunda kaldım.

ALENÇON

Savaşmaya başladığımdan beri,
Böylesine cüretli,
Böylesine çılgınca bir saldırı görmemiştim.

ORLEANS

Bu Talbot denilen herif, cehennemden çıkmış bir iblis olmalı.

REIGNIER

Cehennemden değilse bile, eminim Tanrı onun yanında.

ALENÇON

İşte Charles da geliyor; o ne yaptı merak ediyorum.

(*Charles ile La Pucelle girer.*)

ORLEANS
Demek Ermiş Jan koruyormuş onu.
CHARLES
Seni yalancı kadın, bu mu senin büyün?
Başlangıçta önemsiz başarılarla
Bizi boş yere umutlandırdın,
Kaybımızın on kat daha ağır olması için miydi zaferin?
PUCELLE
Charles neden bu kadar hoşgörüsüz dostuna karşı?
İstediğin, gücümün her zaman aynı kalması mı?
Uyurken ya da uyanıkken hep başarılı mı olmalıyım?
Kabahatin tümü bende mi?
Gafil askerler! Doğru dürüst nöbet tutsalardı
Bu felaket başımıza gelmezdi.
CHARLES
Alençon Dükü, bu sizin hatanız;
Gece nöbetinden siz sorumluydunuz,
Gereken önemi verseydiniz böyle olmazdı.
ALENÇON
Ordugâhın her yanında tutulan nöbet
Benim bölgemdeki gibi tutulsaydı,
Utanç verici biçimde baskına uğramazdık.
ORLEANS
Benimki güvenliydi.
REIGNIER
Benimki de lordum.
CHARLES
Bana gelince, gecenin büyük bir kısmını,
Oradan oraya koşarak kızın bölgesi ile
Kendi bölgemin nöbetçilerini değiştirmekle geçirdim.
Öyleyse nasıl ve nereden içeri girdiler?
PUCELLE
Lordlarım, daha fazla tartışmak gereksiz;
Nasıl ve nereden girdikleri artık önemsiz,

Belli ki, zayıf bir nöbet noktası bulup girmişler.
Şimdi geriye yapılacak bir tek şey kaldı:
O da dört bir yana dağılan askerleri toplamak
Ve İngilizleri yenmek için yeni planlar yapmak.
(Borular çalınır. Bir İngiliz askeri içeri girer ve "Talbot geliyor! Talbot geliyor!" diye bağırır. Fransızlar giysilerini bırakarak kaçarlar.)

ASKER
Geride bıraktıklarını toplayayım,
Talbot adı, kılıç görevi görüyor;
Silah kullanmadan, sadece adıyla
Bir sürü ganimet elde ettim.
(Çıkar.)

2. Sahne
(Orleans. Kentin içi.)

(Talbot, Bedford, Burgonya, bir komutan ve diğerleri girerler.)

BEDFORD
Gün ağarmaya başlıyor,
Gece, dünyanın üstüne attığı zift karası örtüsünü kaldırıyor.
Borular çalınsın, takip durdurulsun.
(Borular.)

TALBOT
Kadim dostumuz Salisbury'nin naaşım getirin
Ve bir katafalka koyun,
Bu lanetli kentin merkezindeki pazar yerine.
İşte, yerine getirdim onun ruhu için ettiğim yemini,
Ondan dökülen her damla kana karşılık
En az beş Fransız öldürüldü bu gece.
Bundan sonraki kuşaklara ibret olsun diye

İntikamını alırken yerle bir ettiğimiz
Kentin en büyük katedraline koyduracağım lahdini,
Üzerine de ziyaret eden herkes okusun diye,
Orleans'ın altını üstüne getirdiğimizi,
Fransızların korkulu rüyası Salisbury'nin
Nasıl kalleşçe öldürüldüğünü yazdıracağım.
Ancak lordlar, bu kanlı katliamımızda,
Veliahdın bakiresi, onun yeni destekçisi,
Becerikli Jan Dark'la ve onun hain dostlarıyla
Nasıl oldu da karşılaşmadık, şaşıyorum.

BEDFORD
Lord Talbot, çarpışma başladığında,
Yarı uykulu yataklarından fırladıklarında,
O panik içinde askerlerin arasına karıştıkları,
Surlardan atlayıp bir yerlerde saklandıkları sanılıyor.

BURGONYA
Ben de gecenin sisinde, dumandan görebildiğim kadarıyla,
Gece, gündüz birbirinden ayrılamayan,
Bir çift muhabbet kuşu gibi el ele tutuşmuş kaçan
Veliaht ile kaltağının ödünü patlatmış olduğuma eminim.
Bundan sonra her şey kontrolümüz altına girdi,
İzlerini tüm gücümüzle takip edeceğiz.
(*Bir haberci girer.*)

HABERCİ
Lordlarım, sizleri saygıyla selamlarım!
Eylemleriyle Fransa'nın her yerinde alkışlanan
Savaşçı Talbot hanginizsiniz?

TALBOT
Talbot benim. Onunla kim konuşmak ister?

HABERCİ
Soylu leydi, Auvergne Kontesi,
Sizin namınızın mütevazı bir hayranıdır;
Başarıları tüm dünyada yankılanan erkeği gördüğünü
Övünerek herkese anlatabilmek için,
Lütfedip fakirhane şatosunu ziyaret etmenizi diliyor.

BURGONYA

Demek öyle? Leydinin sizinle tanışmak istediğine bakılırsa,
Savaşımız, barış dolu, mutlu bir eğlenceye dönüşecek,
Lordum, leydinin bu kibar davetini geri çeviremezsiniz.

TALBOT

Eğer geri çevirirsem, bana güvenmeyin bir daha.
Erkekler güzel konuşmalarıyla yararlı olamasalar da,
Bir kadının kibarlığı tatlılıkla hallediyor her işi.
Bu yüzden sonsuz teşekkürlerimi ilet hanımına,
Bütün alçakgönüllülüğüm ile orada olacağım.
Siz soylu lordlar, bana eşlik etmez misiniz?

BEDFORD

Hayır, yakışık almaz; davetsiz konukların
Sevinçle uğurlandıklarını hep duymuşumdur.

TALBOT

Pekâlâ, madem gelmiyorsunuz bana da yalnız gitmek düşer,
Bu leydinin konukseverliğini sınamaya kararlıyım.
Komutan gel buraya.

(*Kulağına fısıldar.*)

Ne demek istediğimi anladın mı?

KOMUTAN

Anladım lordum, emriniz yerine getirilecektir.

(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Auvergne. Şato.*)

(*Kontes ile kapıcı girer.*)

KONTES

Kapıcı, verdiğim emri unutma;
İşin bitince anahtarları bana getir.

KAPICI

Başüstüne madam.

(Çıkar.)

KONTES

Plan hazır; her şey istediğim gibi giderse,
Bu girişimim çok ünlü yapacak beni,
Tıpkı Kiros'u[2] öldüren İskitli Tomris gibi.
Bu dehşet verici şövalye için çok şeyler söyleniyor,
Yaptıkları da söylenenler kadar var.
Ama ben söylenenlerin doğruluğunu
Kendi gözlerimle görmeli, kulaklarımla duymalıyım.

(Haberci ile Talbot girer.)

HABERCİ

Madam istediğiniz gibi
Davetinizi bildirdim ve işte Lord Talbot da geldi.

KONTES

Hoş geldi. Ne! Talbot bu mu?

HABERCİ

Evet madam.

KONTES

Fransa'ya kan kusturan adam bu mu?
Herkesin tir tir titrediği Talbot mu bu?
Anaların çocuklarını korkuttuğu adam bu mu?
Görüyorum ki, söylenenler abartılı ve yanlışmış.
Karşıma Herkül gibi birinin, iriyarı,
Korkunç görünüşlü, ikinci bir Hektor'un
Çıkacağını sanmıştım.
Ama bu bir çocuk, çaresiz bir cüce!
Böylesine sıska, çelimsiz biri
Düşmanlarının yüreğine asla korku salamaz.

---

2 Büyük Kiros (İ.Ö. 576 ya da 590 – ölümü 529), ayrıca II. Kiros, Büyük Keyhüsrev ve Büyük Kuroş olarak da bilinir. İskit Kraliçesi Tomris Hatun, savaşta çok sevdiği oğlunun Kiros tarafından öldürülmesinin intikamını, savaşı kazanıp Kiros'un ölü bedeninden kafasını kestirip halka göstererek almıştır. (ç.n.)

TALBOT

Madam, sizi rahatsız etme cüretini gösterdim,
Ama madem bana ayıracak zamanınız yok,
Ziyaretinize başka zaman gelirim.
(*Gitmeye davranır.*)

KONTES

Ne demek bu şimdi? Sor bakalım, nereye gidiyormuş.

HABERCİ

Durun Lord Talbot; leydim, neden böyle
Aniden ayrılmaya karar verdiğinizi bilmek istiyor.

TALBOT

Niye mi, yanlış bir kanıya kapıldığını göstermeye,
Talbot'un burada olduğunu kanıtlamaya gidiyorum.
(*Kapıcı anahtarlarla girer.*)

KONTES

Eğer o sensen, esirsin.

TALBOT

Esir mi? Kimin?

KONTES

Elbette benim, kana susamış lord.
Bu yüzden seni kandırıp evime davet ettim.
Resmin uzun zamandır duvarımda asılıydı;
Şimdi aslı da aynı akıbete uğrayacak,
Aslının kolunu bacağını zincirleyeceğim,
Çünkü bunca yıldır ülkemde zorbalığını sürdürdün,
Ülkemizi yakıp yıktın, halkımızı öldürdün,
Oğullarımızı, kocalarımızı esir aldın.

TALBOT

Ha, ha, ha!

KONTES

Gülüyor musun sefil? Kahkahaların feryada dönecek.

TALBOT

Elinizde işkence yapabileceğiniz
Talbot'un resminden başka bir şey olmadığını
Göremeyecek kadar aptal olmanıza gülüyorum.

KONTES

Ne yani, sen Talbot değil misin?

TALBOT

Evet, Talbot'um.

KONTES

O zaman, Talbot'un aslı da elimde.

TALBOT

Hayır, hayır, ben aslımın suretiyim.
Yanılıyorsunuz, aslım burada değil,
Şu an gördüğünüz bedenimin küçük bir parçası.
İnanın madam, eğer tümü burada olsaydı,
Koskocaman, devasa bir şey olduğundan
Sizin şu yüksek tavanlı salonunuza sığmazdı.

KONTES

Abuk sabuk konuşan bir hokkabaz;
Hem buradaymış hem değilmiş.
Böyle bir çelişki olabilir mi?

TALBOT

Bunu hemen kanıtlayacağım size.
(*Borusunu öttürür; davullar çalar, patlama sesi duyulur. Askerler doluşur.*)
Buna ne diyorsunuz madam?
Şimdi inandınız mı Talbot'un, kendisinin sureti olduğuna?
Bu gördükleriniz Talbot'un bedenidir,
Kasları, kolları ve gücüdür.
Bunlarla kırdı isyancıların boyunlarını,
Bunlarla yıktı kentlerinizi, yerle bir etti köylerinizi
Ve bir anda yok etti hepsini.

KONTES

Yiğit Talbot! Böyle davrandığım için bağışla,
Ünün kadar büyük olduğunu anladım,
Hiç de göründüğün gibi değilmişsin.
Saygısızlığım gazabını çekmesin.

Gerçekten çok üzgünüm,
Seni gereğince ağırlayamadığım için.

TALBOT

Üzülmeyin güzel leydi, ama daha önce de
Dış görünüşü üzerinde yaptığınız gibi,
Yanlış bir fikre kapılmayın Talbot'un aklı hakkında.
Davranışınız beni kızdırmadı.
Sabrınıza sığınarak şarabınızdan tatmaktan
Ve ikramınızı görmekten başka bir isteğim yok sizden.
Bildiğiniz gibi, askerlerin midesi onların en iyi dostudur.

KONTES

Tüm kalbimle, böyle bir savaşçıyı evimde ağırlamak
Onurların en büyüğüdür benim için.
(*Çıkarlar.*)

4. Sahne

(*Londra. Temple Bahçesi.*)

(*Somerset, Suffolk ve Warwick kontları, Richard Plantagenet, Vernon ve bir avukat girerler.*)

PLANTAGENET

Yüce lordlar ve centilmenler, neden bu kadar sessizsiniz?
Haklı bir dava hakkında kimse konuşmaya cesaret edemiyor mu?

SUFFOLK

Sesimiz çın çın çınlıyordu Temple salonunda,
Bahçe daha uygun bu tartışmaya.

PLANTAGENET

Öyleyse hemen söyle, ben mi haklıyım,
Başka deyişle kavgacı Somerset mi haksız?

SUFFOLK

Ne diyeyim, bugüne dek kendimi hukuka bir türlü veremedim,

Ne de kendimi hukuka uydurabildim;
Bu yüzden de, hukuku kendime uydurmaya çalışırım.

SOMERSET

Warwick Lordu, o zaman siz hakem olun
Aramızdaki soruna.

WARWICK

İki atmacadan hangisi daha yükseğe çıkar,
İki köpekten hangisi daha tok sesle havlar,
İki kılıçtan hangisine daha iyi su verilmiştir,
İki küheylandan hangisi daha iyi binek atıdır,
İki kızdan hangisinin gözü daha güzeldir,
Bu konular hakkında yüzeysel de olsa bir fikrim var;
Ama hukukun incelikleri söz konusu olunca
Değilim bir kargadan daha bilge.

PLANTAGENET

Hadi hadi, kaçamak bir yanıt bu:
Haklı olduğum o kadar belli ki,
Yarı kör bir insan bile bunu görebilir.

SOMERSET

Benim haklılığım o kadar kesin,
O kadar aşikâr, o kader net, o kadar belli ki,
Tamamen kör biri bile bunu fark edebilir.

PLANTAGENET

Madem diliniz tutulmuş, konuşamıyorsunuz,
Bari işaretle anlatın ne düşündüğünüzü.
Haklı olduğumu düşünen,
Soylu adlarını onurlarıyla korumaya kararlı
Gerçek centilmenler,
Benim için bir beyaz gül koparsın
Bir gül dalından.

SOMERSET

Korkak ve yalaka olmayanlar,
Ve her koşulda doğrudan yana olanlar da,
Benim için bir kırmızı gül koparsın şuradan.

WARWICK
Hiç korkmadan ve yalakalık yapmadan
Plantagenet için bu beyaz gülü koparıyorum.
SUFFOLK
Ben de genç Somerset için bu kırmızı gülü koparıyorum,
Aynı zamanda haklı olduğunu söylüyorum.
VERNON
Lordlar, centilmenler, durun biraz,
Başka gül koparmayın,
Kimin için daha az gül kopartılırsa,
Onun haksız olduğu kararlaştırılıncaya kadar.
SOMERSET
Vernon dostum, iyi bir noktaya işaret ettin;
Benim güllerim daha az çıkarsa, ben sesimi çıkarmam.
PLANTAGENET
Ben de.
VERNON
O zaman, kimin haklı kimin haksız olduğu apaçık belli,
Bu nedenle şu beyaz, masum gülü koparıyorum,
Hükmümü beyaz gülden yana veriyorum.
SOMERSET
Dikkat et koparırken parmağına diken batmasın,
Yoksa akan kan beyazı kırmızı yapar,
O zaman istemediğin halde, bana arka çıkarsın.
VERNON
Lordum, savunduğum fikir için kanım akarsa,
Fikrim yaramın hekimi olur, sarar yaramı,
Bu da savunduğum tarafta tutar beni.
SOMERSET
Pekâlâ, pekâlâ. Hadi başka kim kaldı?
AVUKAT
(*Somerset'e.*)
Mesleğim ve kitaplarım yalan söylemiyorsa,
Savunduğunuz fikrin yeri yok hukukta;
Bunun için, beyaz gülü koparıyorum ben de.

PLANTAGENET

Söyle bakalım Somerset, nerede kaldı haklılığın?

SOMERSET

Kınımın içinde, düşünüp duruyor
Beyaz gülünü kırmızıya boyasam mı diye.

PLANTAGENET

Bu arada bizim güllerin rengini almış yüzünüz,
Kaygıdan solmuş haklılığımızı görünce.

SOMERSET

Hayır Plantagenet, kaygıdan değil, öfkeden.
Yanaklarının utançtan kızarıp
Gülümüzün rengini almasına öfkelendiğim için
Sarardı, soldu yüzüm,
Hâlâ da haksız olduğunu kabul etmiyorsun.

PLANTAGENET

O gülündeki böcek değil mi?

SOMERSET

Seninki de dikenli değil mi Plantagenet?

PLANTAGENET

Evet, hem de sivri dikenli, savunmak için haklılığını;
Senin böceğin ise kemirip bitiriyor yalanlarını.

SOMERSET

Gör bak, kan kırmızı gülümü yakasına takan dostlar;
Yalancı Plantagenet'in dolaşmaya cesaret edemediği yerlerde.
Haklılığımı savunacaklar.

PLANTAGENET

Sersem çocuk, elimdeki bu ak pak gül adına
Lanet olsun başlattığın modaya.[3]

SUFFOLK

Bu şekilde lanetleme bizi Plantagenet.

---

3 O dönemde, insanlar, hangi tarafta olduklarını göstermek için yakalarına kırmızı ya da beyaz gül takarlardı. York ve Lancaster hanedanları arasındaki iktidar savaşında York taraftarları beyaz, Lancaster taraftarları kırmızı gül takardı. (ç.n.)

PLANTAGENET
Lanetlerim kibirli Pole,[4] hem onu hem seni.
SUFFOLK
Söylediklerini boğazına tıkacağım.
SOMERSET
Hadi gidelim buradan William de la Pole,
Konuşmakla bu köy ağasını[5] onurlandırıyoruz.
WARWICK
Somerset Tanrı tanığımdır, haksızlık ediyorsun ona,
Onun dedesi[6] Clarence Dükü Lionel'dı,
Kral III. Edward'ın en küçük oğluydu.
Bir köy ağasının bu kadar derin kökleri olabilir mi?
PLANTAGENET
Bu yerin ayrıcalığından yararlanıyor,[7]
Yoksa söyleyemezdi bunların hiçbirini.
SOMERSET
Bana can veren Tanrı adına,
Söylediklerimin hepsini savunurum
Hristiyan dünyasının her yanında.
Senin baban Cambridge Kontu Richard,
İhaneti yüzünden idam edilmedi mi
Önceki kral zamanında?
Bu yüzden alınmadı mı unvanların?
Senin kamn da onun ihanetiyle lekelendi.
Unvanlarını geri alıncaya kadar,
Sen bir toprak ağasısın o zamandan beri.
PLANTAGENET
Babam tutuklandı, ama hain olarak suçlanmadı,
İdama mahkûm edildi, ama hain değildi.

---

4 Suffolk Kontu'nun aile adı, babası III. Suffolk Kontu Michael de la Pole'dan gelir. William de la Pole, Michael'ın küçük oğluydu. (ç.n.)

5 Plantagenet'in babası idam edildiği için kral onun bütün unvanlarını kaldırmıştır. Richard Plantagenet (1411-1460), sonradan III. York Dükü olmuştur. IV. Edward ile III. Richard'ın babasıdır. (ç.n.)

6 Aslında dedesinin babasıydı. (ç.n.)

7 Temple Garden, herkesin dilediği gibi konuşabileceği bir yerdi. (ç.n.)

Somerset'ten daha iyi kılıç kullananlar
Karşısında da kanıtlayabilirim bunu.
Zamanın akışı içinde istediğim gerçekleşirse,
Seni ve yandaşın Pole'u
Belleğime kaydedip anımsayacağım;
Bu yaklaşımınızın hesabını sizden soracağım.
Ayağınızı denk alın, uyarmadı demeyin sonra.

SOMERSET
Tamam, bizi karşında her zaman hazır bulacaksın;
Bu renk senin düşmanın olduğumuzu anımsatsın sana,
Çünkü dostlarımla ben bu gülü hep takacağız yakamıza.

PLANTAGENET
Onurum üzerine yemin ederim ki,
Bu beyaz, öfkeli gülü,
Kana susamış nefretimle,
Ben ve dostlarım solup mezara girene
Ya da hakkım olan makama çıkana kadar takacağız.

SUFFOLK
Hadi görelim, hırsın içinde boğul emi!
Bir daha görüşünceye kadar hoşça kal.
(Çıkar.)

SOMERSET
Pole ben de geliyorum, hoşça kal, haris Richard.
(Çıkar.)

PLANTAGENET
Nasıl da meydan okudular,
Ben de katlanmak zorunda kaldım.

WARWICK
Ailen hakkındaki bu iftiralar,
Winchester ile Gloucester'ı barıştırmak için yapılacak
Bir sonraki parlamento oturumunda düzeltilecek.
Bu oturumda York Dükü yapılmazsan,
Warwick unvanıyla yaşamayayım.

Bu arada, sana olan sevgimle,
Kibirli Somerset ile William Pole'a
Karşı olduğumun bir göstergesi olarak,
Yandaşlarının taktığı gülü ben de takacağım.
Hepinizi önünde şunu söyleyeyim:
Bugün Temple Bahçesi'nde,
İki düşman tarafın tartışması,
Kırmızı ya da beyaz gül taraftarı olan
Binlerce insanı ölüme götürecek, karanlığa gömecektir.

PLANTAGENET
Vernon dostum, beyaz gül koparıp
Benim tarafımı tuttuğun için sana teşekkür borçluyum.

VERNON
Bu gülü her zaman takıp sizi destekleyeceğim.

AVUKAT
Ben de.

PLANTAGENET
Hepiniz sağ olun beyler,
Hadi dördümüz yemeğe gidelim şimdi,
Korkarım bu kavga yüzünden
İleride çok kan dökülecek.
(*Çıkarlar.*)

5. Sahne

(*Londra kulesi.*)

(*Mortimer ve oturduğu iskemleyi taşıyan iki zindancı girer.*)

MORTIMER
Bu tükenen insanın iyi yürekli zindancıları,
Bırakın huzur bulsun ölmekte olan Mortimer burada.
Uzun süredir zindanda yaşamaktan her yanım sızlıyor

İşkence masasından yeni kalkmış mahpuslarınki gibi;
Bu ak düşmüş saçlar ölümün habercisi,
Dertlerle dolu bir çağda Nestor gibi kocayan
Edmund Mortimer'in sona yaklaştığını bildiriyor.
Bu gözler, tıpkı yağı tükenmiş kandiller gibi,
Cılız ışıklarıyla bu dünyadan çıkışı gösteriyor.
Kederin ağırlığıyla çöken bu omuzlar, çelimsiz kollar,
Kuru dalları yerlere sarkmış asmaya benziyor.
His kalmamış bu güçsüz bacaklarda,
Bu toprak olmaya yüz tutmuş bedeni artık taşıyamıyor;
Hiçbir çarenin olmadığını biliyorlarmış gibi,
Hemen mezara girmeye istekliler sanki.
Söyle bana zindancı, yeğenim geliyor mu?

1. ZİNDANCI

Lordum, Richard Plantagenet gelecek.
Temple'daki odasına haber yolladık;
Geleceğini söyledi.

MORTIMER

Tamam, ruhum ancak o zaman huzura erecek.
Zavallı delikanlı! O da benim gibi haksızlığa uğradı.
Henry Monmouth'un tahta çıkmasından önce,
Çok iyi bir silahşordum, ama o kral olduktan sonra
İğrenç bir akıbete uğradım.
İşte Richard da o zaman yoksun bırakıldı
Unvanından ve mirasından.
Ama şimdi, insanoğlunun acılarına son veren
Adil ölüm kurtaracak beni buradan.
Onun acılarının da son bulmasını isterim,
Dilerim geri alır kaybettiklerini.

(*Richard Plantagenet girer.*)

1. ZİNDANCI

Lordum sevgili yeğeniniz geldi.

MORTIMER

Dostum Richard Plantagenet mi geldi?

PLANTAGENET
Evet soylu dayıcığım,
Haksız davranışlara katlanmak zorunda kalan,
Son zamanlarda pek sevilmeyen yeğenin geldi.
MORTIMER
Yardımcı olun sarılayım boynuna,
Onun göğsünde vereyim son nefesimi.
Dudaklarım yanaklarına değince söyleyin ki,
Son kez öpeyim yeğenimi sevgiyle.
York soyundan gelen soylu delikanlı,
Anlat şimdi, neden son günlerde sevilmeyen dediğini?
PLANTAGENET
Önce rahat et, koluma daya o yaşlı sırtını;
Ben de anlatayım sana duyduğum rahatsızlığı.
Bugün, bir konu üzerine çıkan tartışmada,
Ağır sözler söyledik Somerset'le birbirimize;
Somerset aşağıladı beni,
Küstahça dil uzattı babamın ölümüne;
Utandığım için birden dilim tutuldu,
Yoksa karşılık verirdim aynı şekilde.
Sevgili dayıcığım, babamın hatırası için,
Gerçek bir Plantagenet olarak,
Ve akrabalık hatırına söyle,
Babam Cambridge Kontu'nun başı neden kesildi.
MORTIMER
Sevgili yeğenim, benim hapsedilmeme,
Bütün gençliğimi
Bu korkunç zindanda tüketmeme neden olan olay,
Babanın da o feci ölümüne neden oldu.
PLANTAGENET
Açıklar mısın bu nedeni biraz daha,
Ben hiçbir şey bilmiyorum, tahmin de edemiyorum.
MORTIMER
Açıklayacağım, tükenen soluğum izin verirse,
Ölüm yakama yapışmazsa öykümü bitirmeden önce.

Şimdiki kralın dedesi IV. Henry, Edward'ın büyük oğlu,
Tahtın yasal vârisi Richard'ı tahttan indirdi;
Henry kral olduktan sonra,
Onun tacı ele geçirmesinin haksız olduğunu düşünen
Kuzeyin güçlü lordları Percy'ler,
Benim tahta çıkmam gerektiğini ileri sürdüler.
Bu savaşçı lordların böyle düşünmelerinin nedeni,
Genç Kral Richard'ın vâris bırakmadan tahttan indirilmesi,
Taht üzerindeki hakkın bana geçmesiydi;
Çünkü ben anne tarafından Kral Edward'ın üçüncü oğlu,
Clarence Dükü Lionel'ın soyundan gelmekteyim.
Buna karşın, o da bu yüce soyun dördüncü çocuğu,
Gent'li John'un oğludur.
Ne yazık ki, yasal vârisi tahta çıkarmaya çalışanlar
Yaşamlarından, ben de özgürlüğümden oldum.
Bu olaydan çok sonra, V. Henry,
Babası Bolingbroke'dan sonra tahta geçince,
York Dükü ünlü Edmund Langley'in kızı,
Benim kız kardeşim, senin annen ile evlenen
Baban Cambridge Kontu, üzüntümü görünce,
Bir ordu topladı, beni kurtarıp
Tahta çıkarmaya kalktı, ama tıpkı diğerleri gibi,
O soylu lord da savaşı kaybetti
Ve başı kesilerek idam edildi.
İşte tahtın vârisi Mortimer'ler böyle ezildi.

PLANTAGENET

Siz de lordum, Mortimer'lerin sonuncususunuz.

MORTIMER

Doğru; çocuğum yok bildiğin gibi,
İşte tükenen soluğum da ölümümün habercisi,
Sensin benim tek vârisim: Sonucu sen çıkarmalı,
Ama adımlarını çok dikkatli atmalısın.

PLANTAGENET
Ciddi uyarılarını asla unutmayacağım.
Düşünüyorum da, babamın idamı
Kanlı bir zulümden başka bir şey değil.
MORTIMER
Sesini fazla yükseltme yeğenim, kurnaz ol;
Lancaster soyu bir dağ gibidir, yerinden oynatılamaz.
Ama şimdi dayın yerinden oynatıldı, gidiyor,
Usandıklarında sarayını terk eden,
Sonsuza dek kalacakları yere göç eden prensler gibi.
PLANTAGENET
Ah dayı, keşke şu ömrümün bir kısmını sana verebilseydim,
Geçen yıllarını geri alabilseydim.
MORTIMER
O zaman, öldüreceği yerde,
Yaralar açan bir kasap misali
Haksızlık etmiş olurdun bana.
Yas tutma ardımdan,
Benim için dua et sadece,
Sadece cenaze törenimi düzenle.
Elveda, dilerim umduklarının hepsi gerçekleşir,
Başarılı olursun bu hayatta, barışta ve savaşta!
(*Ölür.*)
PLANTAGENET
Kavga değil, huzur bulsun ruhun!
Zindanda, çetin bir yolculukla geçirdin ömrünü,
Bir keşiş gibi yaşadın her gününü.
Kalbimde saklayacağım öğütlerini,
Şimdilik erteliyorum yapmak istediklerimi.
Zindancılar, götürün onu buradan,
Ben de daha iyi bir tören düzenleyeyim
Onun buradaki hayatından.
(*Zindancılar, Mortimer'in cesedini taşıyarak çıkarlar.*)

Söndü Mortimer'in cılız meşalesi,
Onu, daha basit insanların ihtirası boğdu;
Somerset'in bana yaptığı haksızlığa
Ve aileme yönelik iftiralarına karşın,
Hiç kuşkusuz onurumu yeniden elde etmeliyim;
Bu yüzden, hemen parlamentoya gitmeliyim.
Ya soyumun hakkı olan unvanım geri verilir bana
Ya da öcümü almak için harekete geçerim,
Bana yapılan haksızlığa karşı.
(Çıkar.)

III. Perde

1. Sahne
(Londra. Parlamento.)

(Tören boruları. Kral, Exeter, Gloucester, Warwick, Somerset, Suffolk, Winchester Piskoposu, Richard Plantagenet ve diğerleri girerler.
Gloucester bir dilekçe vermek ister, Winchester elinden kapıp yırtar.)

WINCHESTER

Titizlikle düşünülmüş, özenle kaleme alınmış
Şikâyet dilekçesi ile geliyorsun demek!
Bak dostum Gloucester'lı Humphrey,
Beni herhangi bir konuda suçlamak istiyorsan
Bunu hazırlanmadan, önceden planlamadan yap;
Tıpkı benim gibi, çünkü bana yönelttiğin suçlamalara
Hazırlanmadan yanıtlayacağım seni.

GLOUCESTER

Seni haddini aşan, küstah rahip,
Dua et ki, burası kendimi kontrol etmemi gerektiriyor,
Yoksa beni aşağılamanı gösterirdim sana.
Yazıya dökerek gözler önüne serdiğim
O korkunç, akıl almaz suçlarını uydurduğumu
Ya da kaleme aldığım suçlarını kelimesi kelimesine

Sözlü olarak aktaramayacağımı sanma.
Zaten piskopos efendi,
Senin o arsızca kötülüklerini,
Değersiz, ahlaksızlık yayan,
İnsanların arasına nifak sokan,
Düzenbaz biri olduğunu
Kundaktaki bebekler bile bilir.
Sen dünyanın en alçak tefecisisin,
Doğuştan serkeşsin, huzurun düşmanısın,
Utanmaz bir şehvet düşkünüsün,
Sen bulunduğun makama yakışmıyorsun.
Ya ihanetine ne diyelim?
Londra Köprüsü'nde beni öldürtmek için,
Londra Kulesi'ndeki gibi tuzak kurmandan
Daha iyi bir kanıt olur mu?
Ayrıca, aklından geçenleri bir okuyabilsek,
Korkarım velinimetin kral bile
O hırs dolu yüreğinin hedeflerinden biridir.

WINCHESTER

Gloucester, sana meydan okuyorum.
Lordlar, izin verin ve dinleyin yanıtımı.
Söylediği gibi açgözlü, hırslı ya da ahlaksızsam,
Nasıl oluyor da bu kadar yoksulum?
Nasıl oluyor da yükselmeye çalışmıyorum,
Kendi alanımda görevimi yapıyorum?
Nifak suçlamasına gelince,
Benim kadar huzur arayan var mıdır acaba,
Kızdırıldığım anlar dışında?
Hayır lordlarım, beni öfkelendiren bu değil.
Dükü kışkırtan da bu değil.
Onun tek amacı, dizginlerin yalnızca kendi elinde olması,
Kralın yakınında bir tek kendinin bulunması.
Bu nedenle yüreğinde fırtınalar kopuyor

Ve bu gibi suçlamalarda bulunuyor.
Ama şunu bilmeli ki, onun kadar iyi...

GLOUCESTER
Benim kadar iyi mi!
Sen, dedemin piçi![1]

WINCHESTER
Evet, soylu bayım, sorarım size, ya siz nesiniz,
Bir başkası yerine ülkeyi yöneten birinden başka?

GLOUCESTER
Haddini bilmez, küstah rahip, ben kral naibi değil miyim?

WINCHESTER
Ben de yüksek mevkide bir din adamı değil miyim?

GLOUCESTER
Evet, tıpkı bir kalede saklanıp
Çaldıklarını korumaya çalışan bir haydut gibi.

WINCHESTER
Saygısız Gloucester!

GLOUCESTER
Saygı gerektiren yanın ruhani görevin, ama kişiliğin değil.

WINCHESTER
Papalık bunun hesabını sorar.

WARWICK
Ona koş öyleyse.

SOMERSET
Lordum göreviniz susmanızı gerektiriyor.

WARWICK
Evet ama piskoposun sustuğunu göremiyorum.

SOMERSET
Lordum o bir din adamı,
Makamına göre davranılmalı.

---

1 Sonradan Kardinal olan Winchester Piskoposu Henry Beaufort, Gent'li John'un dört yasadışı oğlundan ikincisidir. Sonradan John annesiyle evlenince oğulları Henry de yasal sayılmıştır. (ç.n.)

WARWICK

Ben de diyorum ki, makamına göre daha mütevazı olmalı;
Din adamlığına yakışmıyor onun böyle tartışması.

SOMERSET

Evet, ama kutsal durumu böylesine lekelenmemeli.

WARWICK

Görevi kutsal ya da değil, ne olmuş yani?
Lord Gloucester kral naibi değil mi?

PLANTAGENET

(*Kendi kendine.*)
Plantagenet, dilini tutmalısın.
"Efendi, gerektiğinde konuş,
Sen ne cüretle soylularla tartışırsın," diyebilirler.
Oysa Winchester'a birkaç söz söylemek isterdim.

KRAL

Amcalarım Gloucester ve Winchester,
Sizler İngiliz devletinin koruyucularısınız,
Dualar etkili olsa, dua eder
Ve birleştirirdim yüreklerinizi sevgi ve dostlukla.
Sizin gibi iki soylu lordun böylesine tartışması
Bir skandaldır tacımız adına.
İnanın lordlarım, yaşım genç olmasına rağmen,
Bu anlaşmazlığın ülkeyi için için kemiren
Zehirli bir yılan olduğunu söyleyebilirim.
(*Dışarıdan sesler gelir: "Kahrolsun, kırmızı cüppeliler!"*)
Bu gürültü de neyin nesi?

WARWICK

Sanıyorum, Piskopos'un adamlarının başlattığı bir şamata.
(*Dışarıdan yine sesler gelir:* "Taş atıyorlar, taş atıyorlar." *Maiyetiyle Londra Belediye Başkanı girer.*)

BELEDİYE BAŞKANI

Ah sayın lordlarım, iyi yürekli Henry,
Acıyın Londra kentine, acıyın bizlere!

Piskopos'un, ve Gloucester'in adamları,
Silah taşımaları yasaklandığı için,
Taşlarla doldurmuşlar ceplerini,
Karşı karşıya gelmiş,
Taş yağdırıyorlar birbirlerine,
Öfkeden gözü dönmüş hepsinin
Şapşal kafaları patladı birçoğunun.
Hemen her sokakta evlerin camları kırıldı,
Biz de korkudan kapattırdık dükkânları.

(*İçeri kafalarından kanlar akan ve hâlâ tartışan Winchester ile Gloucester'in adamları girer.*)

KRAL

Bize ettiğiniz bağlılık yemini adına,
Kavgayı kesmenizi ve huzuru korumanızı emrediyorum.
Gloucester amca, lütfen yatıştırın bu kavgayı.

1. HİZMETÇİ

Olmaz, taş atmamız yasaklanırsa dişlerimizle dövüşürüz.

2. HİZMETÇİ

Ne yaparsanız yapın, biz de kararlıyız.

(*Yeniden kavgaya tutuşurlar.*)

GLOUCESTER

Emrimde çalışanlar durun,
Bırakın şu saçma sapan kavgayı.

3. HİZMETÇİ

Lordum sizin dürüst ve adil bir insan olduğunuzu,
Kralımız dışında, sizden daha soylu biri olmadığını biliyoruz.
Sizin gibi erdemli bir insanı, ülkeye babalık yapan birini
Bir ukalanın karalamasına izin vermektense,
Çoluğumuz, çocuğumuz, hepimiz savaşmayı,
Düşmanlarınız tarafından öldürülmeyi göze alırız.

1. HİZMETÇİ

Evet, tırnaklarımız kırılıncaya kadar dövüşeceğiz,
Öldüğümüzde büyük bir alanı kaplayacak cesetlerimiz.

(*Yeniden dövüşürler.*)

GLOUCESTER
Durun diyorum size, bırakın kavgayı,
Eğer söylediğiniz gibi beni seviyorsanız,
Beni dinleyin, vazgeçin bu kavgadan.
KRAL
Öf, bu anlaşmazlık ne kadar da üzüyor beni!
Lord Winchester, şikâyetimi ve gözyaşlarımı
Görüp de nasıl yumuşamazsınız?
Siz acımazsanız kim acıyacak bana?
Kimler huzur isteyebilir,
Din adamları kavgadan yanaysa?
WARWICK
Barışın sayın naip Winchester barışın.
İnadınızı sürdürüp kralımızı öldürmek,
Ülkenizi yerle bir etmek istemiyorsanız.
Görüyorsunuz, düşmanlığınız yüzünden
Yapılan kötülükleri, işlenen cinayetleri.
Barışın kana susamadıysanız eğer.
WINCHESTER
Benden özür dilemeli, yoksa asla barışmam.
GLOUCESTER
Krala olan bağlılığım, boyun eğmemi gerektiriyor,
Ama ilk adımı atmaktansa,
Rahibin yüreğini sökerim daha iyi.
WARWICK
Bakın Lord Winchester,
Dük bastırdı öfkesini,
Artık çatmıyor kaşlarını.
Siz neden hâlâ kızgın
Ve asık suratlısınız?
GLOUCESTER
İşte Winchester elimi uzatıyorum sana.
KRAL
Utan Beaufort amca, utan!
Kinin çok büyük ve affedilmez günah olduğunu,

Sen söylüyordun vaazlarında,
Şimdi savunduğun şeyin baş günahkârı sen mi olacaksın?
WARWICK
Tatlı kral! Piskoposu nazikçe pes ettirecek bir söz bu.
Ne kadar ayıp Lord Winchester, yumuşayın artık.
Ne yapmanız gerektiğini bir çocuk mu söylemeli?
WINCHESTER
Öyle olsun, Gloucester seninle barışıyorum,
Sevgini sevgiyle, elini elimle karşılıyorum.
GLOUCESTER
(*Kendi kendine.*)
Evet, ama korkarım boş bir yürekle.
İşte bakın dostlarım, sevgili yurttaşlarım;
El sıkışmamız, ikimiz ve yandaşlarımız için
Barış anlaşmasını simgeliyor.
Tanrı yardımcım olsun, hiç yalanım yok!
WINCHESTER
(*Kendi kendine.*)
Tanrı yardımcım olsun, benimse hiç niyetim yok!
KRAL
Ah sevgili amcam, iyi yürekli Gloucester Dükü,
Bu anlaşma, bilemezsin ne kadar mutlu etti beni!
Hizmetçiler dağılın, artık rahatsız etmeyin bizi;
Hepiniz dost olun efendilerinizin yaptığı gibi.
1. HİZMETÇİ
Peki, ben doktora görüneyim.
2. HİZMETÇİ
Ben de.
3. HİZMETÇİ
Ben de meyhaneye, bakalım bana iyi gelecek mi?
(*Belediye başkanı, maiyeti ve hizmetçiler çıkarlar.*)
WARWICK
İyi yürekli velinimetim,
Richard Plantagenet'in haklarının iadesi konusundaki
Bu dilekçeyi kabul buyurun.

GLOUCESTER
İyi bir konuya değindiniz Lord Warwick,
Saygıdeğer efendimiz,
Konuyu enine boyuna incelerseniz görürsünüz
Richard'ın haklarını geri vermenizin doğru olacağını,
Özellikle de, siz majestelerine Eltham Sarayı'nda
Söz ettiğim nedenlerden dolayı.
KRAL
Amca, hepsi de çok haklı nedenlerdi;
Bu yüzden sevgili lordlarım, kararımız
Richard'ın soyluluk haklarının geri verilmesidir.
WARWICK
Richard'ın soyluluk hakları geri verilsin,
Böylece babasının uğradığı haksızlık giderilsin.
WINCHESTER
Herkes gibi, Winchester de aynı şeyi istiyor.
KRAL
Richard, bize sadık kalırsan, bununla kalmayız,
York hanedanının mirası olan
Tüm haklarım geri veririz.
PLANTAGENET
Hizmetkârınız, size sadık kalacağına yemin ediyor,
Ölene kadar size hizmet edeceğine ant içiyor.
KRAL
Öyleyse diz çök ayaklarımızın dibine;
Gösterdiğin bağlılığı ödüllendiriyoruz,
Kahramanlık simgesi York kılıcını sana veriyoruz.
York Dükü'sün artık, ayağa kalk şimdi.
PLANTAGENET
Richard ayağa kalkarken, yok olsun düşmanlarınız!
Görevime başlarken, siz majestelerine garazı
Olan varsa hepsi kahrolsun!
HEPSİ
Yüce Prens, kudretli York Dükü, hoş geldin aramıza!

SOMERSET

(Kendi kendine.)

Yok ol alçak Prens, soysuz York Dükü!

GLOUCESTER

Majestelerinin denizleri aşarak Fransa'ya gitmesi
Ve orada taç giymesinin tam zamanıdır şimdi.
Bir kralın varlığı çok mutlu eder
Uyruklarını ve sadık dostlarını,
Düşmanlarının da cesaretini kırar.

KRAL

Gloucester söyleyince Henry gider,
Yolunu keser birçok düşmanın dostça öğütler.

GLOUCESTER

Gemiler hazır, yolunuzu gözler.

(Borular çalınır. Exeter dışında herkes çıkar.)

EXETER

Evet, ne olacağını görmeden,
İlerleyebiliriz İngiltere'de, Fransa'da,
Soylular arasında çıkan bu anlaşmazlık ateşi,
Usul usul yanıyor zoraki sevgi külleri altında,
Ama alev alacak eninde sonunda.
Hastalıklı organlar nasıl yavaş yavaş çürür,
Nasıl etler dökülür, kemikler dağılırsa,
Bu rezil, kinci anlaşmazlık da,
Yol açacak iç savaşa.
V. Henry zamanında,
Büyüğünden emzikli bebeğe kadar bilinen,
O korkunç kehanet, korkarım gerçekleşecek:
Monmouth'ta doğan Henry,[2] her savaşı kazanacak,
Ama Windsor'da doğan Henry[3] her şeyi yitirecek.
Her şey o kadar belli ki, o üzücü günler gelmeden,
Ömrünün sona ermesini istiyor Exeter.

(Çıkar.)

---

2 V. Henry.

3 VI. Henry.

2. Sahne

(*Fransa. Rouen önleri.*)

(*Kıyafet değiştirmiş La Pucelle ile köylü gibi giyinmiş, çuval taşıyan dört asker girer.*)

PUCELLE

İşte burası kentin kapıları, Rouen kapıları.
İçeri girmeliyiz fark ettirmeden, kurnazlıkla.
Tedbirli olun, dikkat edin sözlerinize;
Sattıkları tahılın parasım almaya gelmiş
Kaba saba köylüler gibi konuşun.
Umduğum gibi gider de içeri girebilirsek,
Bir de nöbetler gevşek tutuluyorsa,
Bir işaret vereceğim bizimkilere
Veliaht Charles saldırsın diye.

1. ASKER

Çuvallarımızla çuvallatacağız kenti,
Biz olacağız Rouen'ın lordu, efendisi,
Bu yüzden vuralım kapıya.

(*Kapıya vurur.*)

NÖBETÇİ

(*İçeriden.*)

Qui est là?[4]

PUCELLE

Paysans, pauvres gens de France.[5]

NÖBETÇİ

Girin içeri, pazar çanı çaldı.

PUCELLE

Rouen, yerle bir edeceğim surlarını.

(*La Pucelle ve yanındakiler kente girerler. Charles, Orleans, Alençon, Reignier ve askerler gelir.*)

---

4 Kim o? (Fr.)

5 Ürününü satmaya gelen yoksul Fransız köylüleri. (Fr.)

CHARLES

Ermiş Denis kutsasın bu güzel stratejiyi!
Rouen'da tasasız uyuyabileceğiz bir kez daha.

ORLEANS

Buradan girdi Pucelle ile adamları;
Şimdi içeride, ama nasıl bildirecek bize,
Bu kapının en güvenli giriş olup olmadığını.

ALENÇON

İlerideki kuleden bir meşale sallayarak.
Bir kez sallamasının anlamı,
Girdiği kapıdan daha zayıf kapı olmadığı.

(*La Pucelle girer, kulenin üstünde meşaleyi sallar.*)

PUCELLE

Bakın, Rouen'ı kendi yurttaşlarına kavuşturacak,
Talbot ve adamlarını tümden yakacak,
Elimdeki düğün dernek meşalesine.

(*Çıkar.*)

ORLEANS

Bak işte soylu Charles, dostumuzun işareti;
İlerideki kulede parlıyor yanan ateşi.

CHARLES

Parla intikamın kuyruklu yıldızı gibi,
Düşmanlarımızın yenilgisini bildiren kâhin.

ALENÇON

Vakit kaybetmeyelim, gecikme sonumuz olur.
İçeri girelim ve bağıralım "Veliaht geliyor," diye;
Sonra da haklayalım nöbetçileri.

(*Silah başı borusu. Çıkarlar.*)

(*Başka bir silah başı borusu. Talbot vuruşarak içeri girer.*)

TALBOT

Fransa, Talbot bu beladan sağ çıkarsa,
Ödeyeceksin bu ihaneti gözyaşlarınla.
O kahrolası büyücü, Pucelle cadısı,

Bizi gafil avladı
Ve bu cehennem felaketini başımıza sardı,
Zor kurtulduk Fransa'nın gösteriş tutkusundan.
(*Çıkar. Silah başı borusu. Çarpışmalar. Bedford bir iskemle üzerinde içeri getirilir. Talbot ve Burgonya girer. La Pucelle, Charles, Orleans, Alençon ve Reignier surlarda görünürler.*)

PUCELLE
Merhaba yiğitler! Ekmek yapacak ununuz mu yok?
Bence Burgonya Dükü içine yabanotları karışan
Bu unu, böyle bir fiyata satın almaktansa
Oruç tutmayı tercih eder; nasıl, beğendiniz mi tadını?

BURGONYA
Defol git alçak iblis, utanmaz fahişe,
Bütün bunları tıkacağım senin boğazına,
O zaman lanet edeceksin bu buğday hasadına.

CHARLES
O zamana kadar, saygıdeğer efendin açlıktan ölebilir.

BEDFORD
Gevezelik etmenin sırası değil,
Alınmalı bu ihanetin intikamı.

PUCELLE
Sen ne yapabilirsin ki ak sakallı?
Mızrak oyunu oynayıp ölümüne çarpışacak mısın iskemlende?

TALBOT
Çevresi şehvetle sarılmış
Fransa'nın iğrenç iblisi, kötü niyetlerin cadısı.
Yakışıyor mu sana bir yiğidin yaşıyla dalga geçmek,
Bir ayağı çukurda olan birini korkaklıkla suçlamak?
Yosma, ya seninle kapışırım bir raunt daha
Ya da yok olur gider Talbot bu utançla.

PUCELLE
O kadar mı kızıştın bayım?
Boş ver Pucelle, artık konuşma.

Talbot gürledi mi, ardından yağmur gelir.
(*İngilizler birbirleriyle fısıldaşırlar.*)
Tanrı meclisinizi başarılı kılsın! Kim konuşacak şimdi?

TALBOT
Cesaretin var mı bizimle cephede çarpışmaya?

PUCELLE
Lord hazretleri bizi aptal sanıyorlar herhalde,
Girişimde bulunacakmışız bizim olanın,
Bizim olup olmadığını saptamak için hem de.

TALBOT
Alençon, ben şu şakacı Hekate'yle değil,
Seninle ve diğerleriyle konuşuyorum.
Savaşacak mısınız gerçek birer asker gibi?

ALENÇON
Hayır senyör.

TALBOT
Senyörünün canı cehenneme!
Aşağılık Fransız katırcıları sizi!
Köylü uşaklar gibi yapışmışlar surlara,
Cesaretleri yok soylular gibi silaha sarılmaya.

PUCELLE
Gidelim komutanlar! Surlardan inelim,
Hayra alamet değil Talbot'un bakışları.
Tanrı'ya emanet olun lordum,
Biz burada olduğumuzu söylemeye gelmiştik yalnızca.
(*Surlardan çıkarlar.*)

TALBOT
Çok geçmeden biz olacağız orada,
Yoksa Talbot'un büyük ünü dönüşecek utanca!
Soyunun üstüne ant iç Burgonya,
Fransa'da uğradığın haksızlıkları unutmayacağına,
Bu kenti tekrar alacağına ya da öleceğine;
İngiliz Kralı Henry'nin yaşadığından,

Babasının bu ülkeyi fetheden kişi olduğundan,
Ve Aslan Yürekli Richard'ın yüreğinin
Burada gömülü olduğundan ne kadar eminsem,
Ant içiyorum ben de:
Bu kenti ya alacağım, ya öleceğim.

BURGONYA

Ben de aynen ant içiyorum.

TALBOT

Ama gitmeden önce,
Gözetelim ölmekte olan prensi,
Yiğit Bedford Dükü'nü,
Hadi lordum, götürelim sizi
Hastalar ve yaşlılar için daha uygun bir yere.

BEDFORD

Lord Talbot, onurumla oynamayın böyle.
Oturacağım ben burada, Rouen'ın surları önünde,
Ortak olacağım acınıza, sevincinize.

BURGONYA

Cesur Bedford, rıza göstermelisiniz.

BEDFORD

Buradan gitmek için değil; bir yerde okumuştum:
Gözüpek Pendragon[6] hasta yatağından kalkıp
Cepheye gitmiş ve düşmanı alt etmiş,
İnanıyorum ki, varlığım askerleri yüreklendirecektir,
Çünkü onları hep kendim gibi hissetmişimdir.

TALBOT

Ne korkusuz bir yürek var ölmekte olan bu insanda!
Öyle olsun. Tanrı yaşlı Bedford'u güvende tutsun!
Artık bırakalım şu gevezeliği yiğit Burgonya,

---

6 Uther Pendragon, Roma-Briton karışımı efsanevi kral; Kral Arthur'un babasıydı. Pendragon, "bütün ejderlerin başı" demektir. Uther hasta yatağından kalkıp atına atlamış ve Saksonlara karşı ordunun başına geçmiştir. Saksonlar'ın ona "yarı ölü kral" demelerine karşın onları yenmiştir. Ama Saksonların zehir kattığı bir kaynak suyunu içince ölmüştür. (ç.n.)

Dağılan güçlerimizi toplayalım
Ve böbürlenen düşmanın üstüne sürelim.
(*Bedford ve hizmetçiler dışında herkes kente doğru çıkar.*)
(*Silah başı borusu. Çarpışmalar. Sir Fastolfe ile bir yüzbaşı girer.*)

YÜZBAŞI
Sir John Fastolfe, nereye böyle aceleyle?

FASTOLFE
Nereye mi? Kaçıp canımı kurtaracağım:
Görünüşe göne yenileceğiz yine.

YÜZBAŞI
Ne! Kaçıp Lord Talbot'u yalnız mı bırakacaksınız?

FASTOLFE
Evet, canımı kurtarmak için tüm Talbot'lar vız gelir.
(*Çıkar.*)

YÜZBAŞI
Ödlek şövalye! Tanrı belanı versin!
(*Kente gitmek için çıkar.*)
(*Geri çekilme borusu. Kılıç dövüşleri. La Pucelle, Alençon ve Charles kaçar.*)

BEDFORD
Artık huzur bul ruhum, uç göklere Tanrı istediğinde,
Düşman yenildi ya artık gam yemem.
Değeri düşmüş insanların itibarı ve gücü ne olabilir ki?
Daha bir süre önce bizi aşağılayanlar,
Kaçıp kurtuldukları için şimdi mutludurlar.
(*Bedford ölür, iki hizmetçi tarafından iskemlesiyle içeri götürülür.*)
(*Borular. Talbot, Burgonya ve diğerleri girerler.*)

TALBOT
Bir gün içinde kaybedildi ve geri alındı!
Bu çifte onurdur Burgonya.
Bu zafer Tanrı'nındır!

BURGONYA

Savaşçı, cesur Talbot,
Burgonya seni yüreğinin mabedine koyuyor
Ve orada soylu eylemlerinin yiğitlik anıtını dikiyor.

TALBOT

Teşekkürler soylu Dük. Ama şu Pucelle nerede?
Sanırım ona yardım eden şeytanı uykuda.
Nerede şimdi Orleans'ın palavraları, Charles'ın şakaları?
Hepsi de keyifsiz mi yoksa?
Rouen kederden bükmüş boynunu,
Cesur geçinen insanları tabanları yağladı diye.
Şimdi bu kentte düzeni sağlamalıyız,
Buraya bazı uzman subaylar koymalıyız.
Sonra da kralımızı karşılamak için Paris'e yollanmalıyız,
Genç Henry ve soylular orada çünkü.

BURGONYA

Lord Talbot ne isterse Burgonya onu yapar.

TALBOT

Ama buradan ayrılmadan önce,
Unutmayalım Bedford Dükü'nün cenaze törenini,
Rouen'da bitirelim formaliteleri.
Ondan daha cesuru almamıştır eline mızrağı,
Ondan iyi yüreklisi gelmemiştir yeryüzüne.
Ne yazık ki krallar, imparatorlar da ölür,
Ölümle insanın dertleri son bulur.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Rouen yakınlarında bir ova.)

(Charles, Orleans, Alençon, La Pucelle ve askerler girerler.)

PUCELLE

Lordlar, canınız sıkılmasın bu olup bitenlere,
Ağıtlar da yakmayın elden giden Rouen'a.

Kaygı duymak çare değildir, çaresi olmayan şeylere,
Ama yıpratır insanı yine de.
Bırakın kendinden geçen Talbot böbürlensin bir süre,
Tavus kuşu gibi kuyruğunu kabartıp dolaşsın ortalıkta.
Biz de kopartırız kuyruğundaki o renkli tüylerini,
Yeter ki veliaht ve diğerleri yapsınlar söylenenleri.

CHARLES
Bugüne kadar senin rehberliğinde çarpıştık,
Hiç kuşku duymadık senin büyüne, becerine;.
Asla güvenimizi sarsmaz bir kereye özgü ani yenilgi.

ORLEANS
Bir çıkar yol bul o zekânla,
Biz de seni ünlü yapalım bütün dünyada.

ALENÇON
Heykelini dikeriz kutsal bir yere,
Herkes eğilir önünde bir ermişi selamlar gibi,
Başarımız için bu işe ver kendini tatlı bakire.

PUCELLE
Öyleyse, iyi dinleyin, Jan'ın önerdiği plan şöyle:
Burgonya Dükü'nün aklını çelmeliyiz tatlı sözlerle,
Onu ayartıp yanımıza çekmeliyiz,
Talbot'u bırakıp bize katılmasını sağlamalıyız.

CHARLES
Çok haklısın tatlım bunu başarabilirsek,
Fransa'da barınamaz Henry'nin savaşçıları.
Kentlerimizi terk etmek zorunda kaldıklarında
Böyle böbürlenemezler karşımızda.

ALENÇON
Kovulmalılar sonsuza dek Fransa'dan,
Bir tek kontlukları bile kalmamalı burada.

PUCELLE
Bu sorunu sonlandırmak için istediğim gibi,
Siz, saygıdeğer lordlar göreceksiniz nasıl çalıştığımı.
(*Uzaktan trampet ve davul sesleri gelir.*)

Dinleyin! Trampet seslerinden belli oluyor
Ordularıyla Paris'e yürüdükleri.
(*Bir İngiliz marşıyla, sahne gerisinden Talbot'un askerleriyle geçtiği görülür.*)
İşte gidiyor Talbot çekmiş sancaklarını,
Onu izliyor tüm İngiliz taburları.
(*Bir Fransız marşı duyulur, Burgonya Dükü ve askerleri girer.*)
İşte artçı kuvvetler olarak da dükün askerleri,
Bizden yana bir şans geriden gelmesi.
Görüşme borusu çalsınlar; onunla konuşalım.
(*Görüşme borusu çalınır.*)

CHARLES
Burgonya Dükü ile görüşme mi yapacağız?

PUCELLE
Yüce Fransa veliahdı, işte yurttaşınız.

BURGONYA
Ne istiyorsun Charles? Şu anda yürüyüş halindeyim.

CHARLES
Onunla konuş Pucelle ve büyüle onu sözlerinle.

PUCELLE
Yiğit Burgonya, Fransa'nın tek umudu!
Dur, gitme, izin ver konuşsun seninle hizmetkârın.

BURGONYA
Konuş, ama lafı uzatma.

PUCELLE
Ülkene bak, bak bereketli Fransa'ya,
Bak da gör, nasıl yıkılmış kentler, kasabalar,
Acımasız düşman yıkıntıya çevirmiş her yanı.
Ölmek üzere olan yavrusuna bakan bir ana gibi bak,
Nasıl acılar içinde kıvranıyor Fransa,
Yaralara bak, inleyen ülkenin bağrında açtığın
O akıl almaz yaralara;
Bu yüzden çevir keskin kılıcını başka tarafa,
İndir onu, yardım isteyenlerin değil,

Ülkeni talan edenlerin başına!
Ülkenin bağrından akan bir damla kan,
Düşmanın sel gibi akan pıhtılaşmış kanından
Daha fazla üzmeli seni.
Bu nedenle dön bize sel gibi gözyaşlarıyla,
Temizle ülkenin lekelenmiş şerefini.

BURGONYA

(*Kendi kendine.*)

Ya sözleriyle büyüledi beni,
Ya da aniden pişmanlık kapladı içimi.

PUCELLE

Dahası, tüm Fransızlar ve Fransa seni suçluyorlar,
Soyundan sopundan kuşku duyuyorlar.
Sonra sen, sana güvenmeyen,
Senden sadece yararlanmayı düşünen
Ve bir de efendilik taslayan bir ülkeyle
Birlik olmadın mı?
Talbot Fransa'ya ayak bastığında
Ve seni kendine alet ettiğinde,
Efendinin İngiliz Henry olacağı,
Senin de bir sığıntı olacağın belli değil miydi?
Şimdi anımsayalım – işte bir kanıt sana:
Orleans Dükü düşmanındı, değil mi?
İngiltere'de hapsedilmemiş miydi?
Ama senin düşmanın olduğunu öğrendiklerinde,
Burgonya'ya ve arkadaşlarına rağmen,
Onu serbest bıraktılar fidye istemeden.
Anla artık, kendi anavatanına karşı savaşıyorsun,
Senin katilin olacaklarla iş birliği içindesin.
Hadi, şimdi dön bize, bize katıl, gezgin şövalye,
Charles ile soylular kucaklasınlar seni.

BURGONYA

(*Kendi kendine.*)

Yenildim; bu kadının ateşli sözleri
Bir top güllesi gibi çarptı beni,

Neredeyse diz çöküp af dileyeceğim şimdi.
(*Yüksek sesle.*)
Bağışlayın beni ülkem ve yurttaşlarım!
Lordlarım kabul edin bu içten kucaklaşmayı.
Tüm gücüm ve birliklerim emrinizdedir;
Elveda Talbot; inanmıyorum artık sana.

PUCELLE
Tam bir Fransız'ın yapacağı gibi...
(*Kendi kendine.*)
Döne döne döneklik et bakalım.

CHARLES
Hoş geldin yiğit Dük! Dostluğun can verdi bize.

ORLEANS
Cesaretimiz yerine geldi.

ALENÇON
Pucelle iyi başardı üstüne düşeni,
Hak etti altın bir çelengi.

CHARLES
Lordlar, şimdi birleştirelim güçlerimizi,
Araştıralım düşmana nasıl zarar vereceğimizi.

4. Sahne

(*Paris. Saray.*)

(*Kral, Gloucester, Winchester, York, Suffolk, Somerset, Warwick, Exeter, Vernon, Basset ve diğerleri girerler. Onlara, askerleriyle Talbot katılır.*)

TALBOT
Yüce efendimiz, soylu dostlarım,
Buraya geldiğinizi duyunca,
Kralıma bağlılığımı göstermek için,
Biraz ara verdim çarpışmalara.
Bunun göstergesi olarak size elli kale,
On iki kent, yedi surla çevrili kasaba,

Ayrıca, beş yüz itibarlı esir sunuyor bu kol
Ve kılıcını majestelerinin ayaklarının dibine bırakıyor.
Sâdık bendeniz olarak başarılarının
Önce Tanrı'dan, sonra siz efendimizden
Kaynaklandığını bildiriyor.
(*Diz çöker.*)

KRAL
Lord Talbot bu mu Gloucester amca,
Hani Fransa'da uzun yıllar kalan?

GLOUCESTER
Evet majesteleri.

KRAL
Hoş geldin yiğit komutan, muzaffer lord!
Küçükken, gerçi büyümedim henüz,
Hep duyardım babamdan,
Senden daha yüreklisinin kılıç tutmadığını,
Çoktandır biliyoruz dürüst biri olduğunu,
Sadakatle hizmet ettiğini, canla başla çarpıştığını,
Oysa, bir türlü ödüllendiremedik seni,
Hatta bir teşekkür bile edemedik sana,
Çünkü bugüne kadar senin yüzünü görmemiştik.
Bu nedenle, kalk ayağa;
Hizmetlerinin karşılığı olarak
Shrewsbury Kontu yapıyoruz seni;
Yerini al taç giyme törenimizde de.[7]
(*Tören boruları. Vernon ve Basset'ten başka herkes çıkar.*)

VERNON
Ee bayım, Fransa'ya gelirken, gemide,
Hâlâ ısrarlı mısınız öfkelenmekte ve
Soylu lordum York'u desteklediğimi gösteren
Taktığım gülün rengine yaptığınız hakaretlerde?

---

7 IV. Henry'nin, taç giyme töreni 1431 yılında yapılmıştır; oysa Talbot'un Shrewsbury Kontu unvanını alması 1442 yılındadır. (ç.n.)

BASSET

Evet efendim; Dük Somerset aleyhinde
Terbiyesizce ve kindar bir biçimde
Konuşmaya devam ettiğiniz sürece, evet.

VERNON

Efendi, senin efendine neyse, o kadar saygı gösteriyorum.

BASSET

Neden, nesi var ki onun? York kadar iyi bir insan!

VERNON

Hiç de değil. Kanıt olarak al sana.
(*Tokat atar.*)

BASSET

Aşağılık herif, düello kurallarını bilirsin,
Kim sarayda kılıç çekerse, derhal idam edilir,
Attığın bu tokat için kanını akıtırdım.
Ama bu hakaretini karşılıksız bırakmamak için
Majestelerine gidip izin isteyeceğim;
Karşılaştığımızda bunun hesabını vereceksin.

VERNON

Habis herif, senden daha önce gideceğim oraya,
Umduğundan daha önce geleceğiz karşı karşıya.
(*Çıkarlar.*)

IV. Perde

1. Sahne

(*Paris. Saray.*)

(*Kral, Gloucester, Winchester, York, Suffolk, Somerset, Warwick, Talbot, Exeter, Paris Valisi ve diğerleri girerler.*)

GLOUCESTER
Piskopos hazretleri, koyun tacı başına.

WINCHESTER
Tanrı Kral VI. Henry'i korusun.

GLOUCESTER
Şimdi de siz Paris Valisi, yemin edin.
(*Vali diz çöker.*)
Ondan başka kral tanımayacağınıza,
Onun dostlarından başkasına dost demeyeceğinize,
Ona karşı ayaklanan
Herkesi düşman kabul edeceğinize.
Bunları yapmanızda Tanrı yardımcınız olsun!
(*Vali ile maiyeti çıkarlar.*)
(*Sir John Fastolfe girer.*)

FASTOLFE
Yüce kralım, taç giyme töreninize yetişmek için
Aceleyle Calais'den yola çıktığımda,

Siz efendimize Burgonya Dükü'nün yazdığı
Bir mektup tutuşturuldu elime.

TALBOT

Yazıklar olsun Burgonya Dükü'ne ve sana!
Aşağılık şövalye, yemin etmiştim,
Bir dahaki karşılaşmamızda,
Senin gibi bir ödlekten dizbağı nişanını
Çekip almaya.
(Nişanı çekip alır.)
Onu çekip aldım, çünkü hak etmediğin
Bir unvan verilmiş sana.
Kral Henry ve lordlarım bağışlayın beni.
Bu tabansız yok mu, Patay Savaşı'nda,
Tüm kuvvetimiz altı bin askerken,
Ve Fransızlar bizden on kat fazlayken,
Daha karşılaşıp bir kılıç bile kullanılmamışken,
Bu güvendiğimiz korkak tabanları yağlayıp kaçtı.
Bin iki yüz asker yitirdik o çarpışmada,
Bu yüzden gafil avlandık;
Benimle birlikte birçok soylu esir alındı.
Siz karar verin yüce lordlarım,
Bu yaptığım yanlış mı?
Yoksa şövalyelik nişanı takmalı mı
Bunun gibi ödlekler?
Evet ya da hayır.

GLOUCESTER

Doğrusu utanç veriyor onun bu davranışı,
Bırakın şövalyeyi, komutanı ya da lideri,
Sıradan bir asker için bile yüzkarası.

TALBOT

Lordlarım, dizbağı nişanı ilk verildiğinde,
Soylu ailelerden gelen şövalyelere,
Cesur, erdemli, özgüveni yüksek,

Savaşlarda yararlık gösteren,
Ölmekten korkmayan, acıdan çekinmeyen,
En kötü durumda bile kararlı olan yiğitlere verilirdi.
Bu özellikleri olmayan kişi,
Bu kutsal şövalyelik unvanını gasp etmiş,
Bu onur veren nişanı kirletmiş demektir.
Eğer yargıç olabilecek değerde olsaydım,
Alırdım elinden unvanlarını,
Damarlarında soylu kan dolaştığı yalanını
Söyleyerek böbürlenen domuzlara yapıldığı gibi.

KRAL

Yurttaşlarımın yüzkarası, duydun verilen kararı.
Şövalye değilsin bundan böyle; topla tasını tarağını,
Seni sürüyoruz buradan, ölümdür uymamanın cezası.
(*Fastolfe çıkar.*)
Naip hazretleri, şimdi amcamız Burgonya Dükü'nün
Mektubunu okuyalım.

GLOUCESTER

(*Başlangıç tümcesine göz gezdirdikten sonra.*)
Üslubunu değiştirmesi ne anlama geliyor acaba?
Sadece, yalın bir şekilde "Krala" diye yazmış,
Efendisi olduğunu unutmuş mu?
Yoksa onun bu saygısız hitabı,
Niyetinde bir değişiklik olduğunu mu gösteriyor?
Okuyalım bakalım neler demiş?
(*Okur.*)
"Özel bir nedenden ötürü,
Ülkemin içler acısı durumda olduğunu fark ettim,
Baskı yönetimi altında ezilenlerin
Yürek paralayan yakarışlarından derin bir üzüntü duydum.
Bu yüzden o habis ittifakınızdan ayrılıyor
Ve Fransa'nın gerçek kralı Charles'a katılıyorum."

Ne korkunç bir ihanet! Bu nasıl olur?
Bir ittifakta, bir dostlukta edilen yeminlere rağmen,
Böylesine yalancılık, ikiyüzlülük olabilir mi?
KRAL
Ne! Amcam Burgonya bize isyan mı ediyor?
GLOUCESTER
Evet lordum, o artık düşmanımız.
KRAL
Mektuptaki en kötü haber bu mu?
GLOUCESTER
Lordum, yazdığı tek ve en kötü haber bu.
KRAL
Öyleyse Lord Talbot gider konuşur onunla,
Bize ihanet ettiği için cezasını verir.
Siz ne dersiniz lordum, bundan hoşlanmadınız mı?
TALBOT
Hoşlanmak mı? Elbette hoşlandım efendimiz,
Ama fırsat bulamadım, görevlendirileyim diye
Yalvarmam gerekirdi.
KRAL
Öyleyse topla kuvvetlerini, doğrudan saldır ona;
Anlasın ihanetinin bizi nasıl öfkelendirdiğini,
Dostlarıyla alay etmenin ne kadar gücendirdiğini.
TALBOT
Gidiyorum lordum, düşmanlarınızın
Tümden mahvolmasını diliyorum.
(*Çıkar.*)
(*Vernon ile Basset girerler.*)
VERNON
Yüce kralım düello için izin istiyorum.
BASSET
Ben de lordum, bana da izin verin düello için.
YORK
Bu benim adamım, dinleyin onu soylu kral.

SOMERSET

Bu da benimki, soylu Henry dinle onu.

KRAL

Sakin olun lordlar, bırakın konuşsunlar,
Söyleyin efendiler, nedir sizi böyle heyecanlandıran?
Ne diye ve kiminle düello yapacaksınız?

VERNON

Onunla lordum; çünkü hakaret etti bana.

BASSET

Ben de onunla, asıl o beni aşağıladı.

KRAL

Şikâyet ettiğiniz hakaret nedir?
Önce bunu bileyim, izin konusuna sonra geliriz.

BASSET

Gemiyle İngiltere'den Fransa'ya gelirken,
Bu kıskanç, zehirli diliyle,
Hakaret etti taktığım güle.
Gülümün kırmızı renginin
Efendimin al yanaklarına benzediğini söyledi;
York Dükü ile efendim arasında çıkan
Hukuki tartışma hakkında inatla doğruyu inkâr etti.
Ayrıca, bayağı ve terbiyesizce sözler söyledi.
Onun dediklerini çürütmek
Ve efendimin onurunu korumak için
Yasal hakkım olan düello izni istiyorum.

VERNON

Soylu efendimiz, benim de dileğim aynı.
Yalanla bezeli bu garip konuşması
Cüret dolu niyetini haklıymış gibi gösterebilir,
Ama efendimiz, durmadan kışkırttı beni,
İlk o saldırdı taktığım beyaz güle,
Ve gülün solgun renginin,
Efendimin korkaklığını gösterdiğini söyledi.

YORK

Bu hakaret cezasız kalabilir mi Somerset?

SOMERSET

York Dükü, ustaca saklamaya çalışsanız da,
Bana kin beslediğiniz belli.

KRAL

Aman Tanrım, bu geri zekâlıları
Nasıl bir çılgınlık bu duruma getirir,
İncir çekirdeğini doldurmayan
Bu önemsiz tartışmalardan
Bir düşmanlık nasıl ortaya çıkar!
Kuzenlerimiz York ve Somerset,
İkiniz de sakin olun ve barışın.

YORK

İzin verin bu anlaşmazlık önce düelloyla çözümlensin,
Sonra siz yüce efendimiz barışmamızı emredin.

SOMERSET

Bu anlaşmazlık yalnızca ikimiz arasında,
İzin verin çözümleyelim bunu kendi aramızda.

YORK

İşte atıyorum eldivenimi, Somerset kabul et.

VERNON

Hayır almayın, yerde kalsın.

BASSET

Siz de kabul edin onurlu lordum.

GLOUCESTER

Kabul mü etsin? Lanet olsun kavganıza, dövüşünüze;
Yok olun hepiniz, o küstah gevezeliklerinizle birlikte!
Kendini bilmez, beş para etmezler,
Utanmıyor musunuz kralı ve bizleri
Saygısızlıklarınızla rahatsız edip huzurumuzu bozmaya?
Size gelince lordlarım, hiç mi hiç iyi etmiyorsunuz
Bunların sapıkça hakaretlerine ayak uydurmakla.
Daha kötüsü, aynı hakaretlerde siz de bulunuyorsunuz,

Adamlarınızın birbirine düşmesine çanak tutuyorsunuz.
Size tavsiyem, bu konuda ayağınızı denk almanızdır.

EXETER

Efendimiz çok üzülüyor lordlarım, dost olmalısınız.

KRAL

Buraya gelin siz düellocular.
Kralınız olarak, bu kavgayı bırakmanızı,
Bu anlaşmazlığın nedenini unutmanızı emrediyorum.
Siz de lordlar, nerede olduğunuzu unutmayın;
Fransa'da bir sürü kararsız, dönek insan var;
Bakışlarımızdan aramızda düşmanlık olduğunu
anladılar mı,
Birbirimize düştüğümüzü gördüler mi,
Kırılmış gururları harekete geçer,
Bize itaatsizlik gösterip isyan ederler!
Dahası, büyük bir rezalet çıkar.
Yabancı ülkelerin kralları gördüler mi,
İncir çekirdeğini doldurmayan bir neden yüzünden
Kral Henry'nin en gözde soylularının
Kendi yıkımlarını kendilerinin hazırladıklarını
Ve Fransa topraklarını kaybettiklerini!
Anımsayın babamın fetihlerini
Ve unutmayın henüz genç olduğumu,
Unutmayın ki, bir hiç yüzünden
Kaybetmeyelim kanla kazanılmış yerleri!
Bırakın hakemlik edeyim bu karmaşık konuya.
Bir neden yok bu gülü yakama takmamda,
(*Yakasına kırmızı gül takar.*)
Somerset'i York'tan fazla sevdiğimi düşündürecek;
İkisi de hısmım, ikisini de severim.
Bu tıpkı İskoç Kralı taç giydi diye,
Bana kızmaları gibi bir şey olur.
Ama mantığınız daha iyi çözümleyecektir bunu
Benim size söyleyeceklerimden ya da öğreteceklerimden;

Buraya dost olarak geldiğimize göre,
Bundan sonra da devam edelim
Barış içinde birbirimizi sevmeye.
Kuzen York, sizi Fransa'daki topraklarımızın
Valisi olarak atıyoruz.
Siz de, Lord Somerset, birleştirin süvarilerinizi
York'un piyade birlikleriyle;
Birer sadık bende ve atalarınıza layık evlatlar olarak
Birbirinize olan öfkenizi dindirip
Saldırın güle oynaya düşmanın üstüne.
Biz naip ve diğer lordlarla,
Biraz gecikmeyle Calais'ye döneceğiz;
Oradan da İngiltere'ye geçeceğiz.
Charles, Alençon ve o isyancılara karşı
Kazanacağımız zafer haberlerinin
Çok geçmeden bize ulaşacağını umuyorum.
(*Borular. York, Warwick, Exeter, Vernon dışında herkes çıkar.*)

WARWICK
Lord York, kral iyi bir konuşma yaptı bence.

YORK
Doğru, ama hoşnut değilim yine de,
Somerset'in gülünü taktı yakasına.

WARWICK
Hadi canım! Ciddi değildi, suçlama onu;
Eminim, tatlı prensin kötü bir niyeti yoktu.

YORK
Ben de senin kadar emin olsaydım keşke
Ama neyse, yapılacak başka işler var şimdi.
(*Exeter dışında herkes çıkar.*)

EXETER
Richard, doğruydu sesini yükseltmemen.
Eğer duygularını açığa vurmuş olsaydın,
Hiç kimsenin hayal bile edemeyeceği

Derin bir öfke ve acımasız kavgalar
Apaçık çıkardı ortaya.
Yine de soyluların birbirine düşmesine,
Sarayda itişip kakışmalarına,
Birbirlerine sövüp saymalarına tanık olan herkes,
Yakında kötü olayların baş göstereceğini tahmin edebilir.
Krallık asasının bir çocuğun elinde olması kötü,
Ama daha kötüsü ülkenin garaz yüzünden bölünmesi.
İşte felaket bundan kaynaklanır, karmaşa bundan çıkar.
(*Çıkar.*)

2. Sahne

(*Fransa. Bordeaux önleri.*)

(*Talbot borular ve trampetler eşliğinde girer.*)

TALBOT

Borazancı, git Bordeaux kentinin kapısına,
Çağır generallerini surlara.
(*Borular çalınır. General ve maiyeti surların üstünde görünür.*)
Komutanlar, İngiltere Kralı Harry'nin
Silah kuşanmış hizmetkârı,
İngiliz John Talbot sizlere sesleniyor:
Sizden kent kapılarını açmanızı,
Bize boyun eğmenizi,
Kralımı kralınız kabul etmenizi,
Sadık bir kulu gibi ona saygı göstermenizi istiyorum.
Ancak o zaman kana susamış kuvvetlerimi geri çekerim;
Ama bu barış önerimi kabul etmezseniz,
Üç hizmetkârımı çok öfkelendirirsiniz,
Bunlar öldüren açlık, parçalayan kılıç, tırmanan yangındır;
Onların size önerdiği sevgiyi görmezden gelirseniz,

O göklere meydan okuyan kulelerinizi
Anında yerle bir ederler.

GENERAL

Sen uğursuz ölümün korkunç baykuşu, habercisi,
Ulusumuzun dehşeti ve kanlı musibeti!
Sonu yaklaştı artık zulmünün,
Ancak senin ölün girer bu kapıdan;
Yemin ederim ki, savunmamız çok iyi,
Güçlüyüz kaleden çıkıp sizinle çarpışacak kadar,
Geri çekilseniz bile düşersiniz tam donanımlı
veliahdın kucağına.
Her iki yanınız da kuşatıldı birliklerimizle,
İmkânsız kaçıp kurtulmanız,
Hiçbir yönden de yardım alamazsınız.
Sizi bekleyen ölümdür yıkımdır yalnızca.
On bin Fransız askeri ant içti,
Tehlike kusan toplarını, hiçbir Hristiyan'a değil,
Sadece İngiliz Talbot'a karşı kullanacaklarına.
Sen, orada duran yiğit adam, yenilmez savaşçı!
Son kez övülüyorsun düşmanın tarafından.
Çünkü kum saatinin tükenerek akmaya başlayan kumları,
Seni capcanlı gören bu gözlere,
Kısa süre sonra telef olmuş, kanlar içinde,
Solmuş ve ölmüş olarak gösterecek seni.
(*Uzaklardan trampet sesleri gelir.*)
Dinle! Dinle! İşte ölüm çanları, veliahdın trampetleri,
Senin korku dolan ruhuna bir matem müziği,
Benimkilerse haber verecek bu dünyadan ayrılışını.
(*General çıkar.*)

TALBOT

Uydurmuyor, hissediyorum düşmanı.
Birkaç süvari gönderin düşmanın kanatlarını keşfe.
Ah, şu ihmal ve aldırmazlık!
Nasıl da kıstırılıp tam ortasına düştük kuşatmanın?

Küçük ve ürkek bir geyik sürüsü gibiyiz,
Uluyan bir sürü Fransız iti karşısında şaşırıp kaldık!
Eğer İngiliz geyiği isek heyecanımızı kaybetmemeliyiz,
Sürünün çelimsiz geyiği gibi, bir pençede yere
düşmemeliyiz,
Tam tersine, çaresizlikten deliye dönmüş,
Öfkeden kudurmuş geyikler gibi,
Çelikten mızrak boynuzlarımızla
Bu kana susamış itlere saldıralım,
Bu korkakları bir köşede kıstıralım.
Herkes, benim gibi pahalıya satsın postunu,
Dostlarım Fransızlar çok pahalıya ödeyecekler bunu.
Tanrı, Ermiş George ve Talbot adına,
Muzaffer kılın sancağımızı bu zorlu çarpışmada.
(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Gaskonya ovaları.*)

(*York, trampetler eşliğinde çok sayıda askerle girer. Bir haberci gelir.*)

YORK

Veliahdın güçlü ordusunu keşfe çıkan öncüler
Geri dönmediler mi hâlâ?

HABERCİ

Döndüler lordum, veliahdın kuvvetleriyle
Bordeaux'ya doğru yürüyüp,
Talbot ile savaşmak üzere yola çıktığını söylediler;
Ayrıca casuslarımız veliahdın komutasındaki ordudan
Daha güçlü iki büyük ordunun ona katıldığını
Ve Bordeaux'ya doğru yürüdüğünü görmüşler.

YORK

Kahretsin bu kuşatma için
Beni destekleme sözü veren,

Süvarileri geciktiren aşağılık Somerset'i!
Yiğit Talbot yardım bekliyor benden,
Bense bir alçak hain tarafından
Budala yerine konuluyorum
Ve soylu şövalyeye yardıma gidemiyorum.
Tanrı yardımcısı olsun bu muhtaç zamanında!
Başına bir iş gelirse, elveda Fransa'daki savaşlara.
(*Sir William Lucy girer.*)

LUCY
İngiliz kuvvetlerinin soylu komutanı,
Soylu Talbot'u hemen kurtarmaya gitme konusunda,
Yardıma hiç bu kadar gerek duyulmamıştı Fransa'da.
O şimdi çelikten bir kıskaçla çevrilmiş durumda,
Acı bir biçimde, yok olma tehlikesiyle karşı karşıya.
Hadi Bordeaux'ya yiğit Dük! Koş Bordeaux'ya York!
Yoksa elveda Talbot, Fransa ve İngiltere'nin onuru.

YORK
Ah Tanrım, Talbot'un yerinde,
Süvarilerini yollamayan,
Kendini beğenmiş Somerset olsaydı keşke!
Böylece, bir yiğit soyluyu kurtarmış olurduk
Bir ödlek ve hain yerine.
Deli gibi öfkeliyim, sinirimden ağlıyorum,
Biz böyle ölürken, gafil hainler uyuyor diye.

LUCY
Bir destek kıtası gönderin zordaki lorda!

YORK
O ölecek, biz kaybedeceğiz,
Sözümü tutmamış olacağım ben de,
Biz yas tutacağız, Fransa gülecek.
Biz kaybedeceğiz, onlarsa her gün...
Hep bu alçak Somerset haini yüzünden.

LU CY
Öyleyse Tanrı merhamet etsin yiğit Talbot'a,
Ve iki saat önce, babasına katılmaya giderken

Gördüğüm oğlu John'a.
Talbot yedi yıldır oğlunu görmemişti,
Şimdi ölecek ikisi de birbirlerine kavuştuklarında.

YORK
Ne yazık, yiğit Talbot nasıl söyleyecek
Genç evladına mezarına geldiğini?
Gidelim! Üzüntüden nefes alamıyorum,
Ayrı kalmış dostlar, ölümde kavuşuyor birbirine.
Hoşça kal Lucy, elimden gelen lanet yağdırmak sadece,
Talbot'un yardımına gitmemi engelleyene.
Maine, Blois, Poictiers ve Tours, kaybettik hepsini,
Sırf Somerset ağırdan aldığı için işi.
(*Birlikleriyle çıkar.*)

LUCY
Fesat, fitne akbabası, didik didik ederken
Büyük bir komutanın yüreğini,
Kaygısızlık, ihmalcilik neden oldu kaybımıza.
Bedeni henüz soğumayan,
Anısı her an belleklerimizde yaşayan
Kralımız V. Henry'nin fethettiği yerleri
Bu ikisi kavgalı diye
Büyük bir hızla yitiriyoruz
Hayatları, onurları ülkeleri ve her şeyi.
(*Çıkar.*)

4. Sahne

(*Gaskonya ovasının başka bir yeri.*)

(*Somerset kuvvetleriyle girer; yanında Talbot'un bir subayı vardır.*)

SOMERSET
Artık çok geç, yollayamam süvarilerimi.
Talbot ile York bu seferi planlamakta çok acele etti,

Kuşattığımız sırada ani bir şekilde hücuma geçebilir
Ve bütün kuvvetlerimizin hakkından gelebilirlerdi.
Kendine fazlasıyla güvenen Talbot,
Bu saçma, gereksiz ve düşüncesiz serüveniyle
O çok parlak ününü lekeledi.
York itti onu böyle utanç içinde ölmeye,
Talbot ölünce onun yerini alsın diye.

SUBAY

Yanımda Sir Lucy var,
Yardım bulmak için birlikte ayrılmıştık
Sayıca üstün düşmana karşı savaşan birliklerimizden.
(*Sir William Lucy girer.*)

SOMERSET

Hayrola Sir William, nereye böyle?

LUCY

Nereye mi lordum? Alınıp satılan, ihanete uğrayan
Lord Talbot'un yanından geliyorum,
Güçlü düşman birlikleri tarafından kuşatılmış,
Soylu York ile Somerset'in yardımını bekliyor,
Az sayıdaki birliklerini kurtarmak için ölümün pençesinden.
Savaş yorgunu soylu komutan
Kan revan içinde dayanmaya çalışırken
Boş yere bel bağladığı sizler ne yapıyorsunuz?
Siz ki, güya İngiltere'nin onurunu koruyanlarsınız,
Birbirinize beslediğiniz kin yüzünden,
Ondan bu hayati yardımı esirgiyorsunuz.
Kişisel anlaşmazlıklarınız yüzünden,
İzin vermemelisiniz özellikle ona yardım için toplanmış
Süvarilerin bekletilmesine,
İzin vermemelisiniz büyük düşman ordusu karşısında
Bu soylu insanın hayatını kaybetmesine.
Orleans, Charles, Burgonya, Alençon ve Reignier

Onu çembere aldılar
Ve Talbot sizin gibiler yüzünden yok olmak üzere.

SOMERSET
Onu York bu işe özendirdi,
Yardımı da o yollamalıydı.

LUCY
York da sizi suçluyor büyük bir öfkeyle,
Yemin ediyor bu sefer için toplanan
Süvarileri sizin göndermediğinize.

SOMERSET
York yalan söylüyor, o yollasın süvarileri.
Ona borcum yok, hiç sevmem kendisini de.
Gözüne girmek için
Asker göndermek benim için züldür.

LUCY
Soylu Talbot'u böyle tuzağa düşüren
Fransa ordusu değil, İngilizlerin sadakatsizliği.
Bir daha asla göremeyecek İngiltere'yi,
Ölüyor ihanete uğrayarak
Aranızdaki çekişme yüzünden.

SOMERSET
Gidelim hadi, hemen göndereceğim süvarileri;
Yardımına yetişirler altı saat içinde.

LUCY
Yardım için çok geç;
Ya esir düşmüş ya da ölmüştür.
Kaçmak istese bile kaçamaz,
Kaçabilecek durumda olsa bile,
Kaçmayı hiç düşünmez Talbot.

SOMERSET
Uğurlar olsun Talbot'a eğer öldüyse!

LUCY
Onun ünü yaşayacak dünyada, sizde de utancı.
(*Çıkarlar.*)

5. Sahne

(*Bordeaux yakınlarında İngiliz karargâhı.*)

(*Talbot ve oğlu John girerler.*)

TALBOT

Genç John Talbot! Ben çağırttım seni,
Savaş taktiklerini öğretmek için,
Yaşlanan baban elden ayaktan kesilip
İskemlesinden kalkamaz hale geldiğinde
Talbot adı seninle yaşayabilsin diye.
Ama –lanet olsun kötü ve uğursuz yıldızlara–
Bir ölüm şölenine geldin sen gele gele,
Dehşet verici, kaçınılmaz bir tehlikeye.
Bunun için sevgili oğlum, atla en hızlı atıma,
Nasıl kaçacağını göstereyim sana,
Git buradan hemen. Hadi git, oyalanma.

JOHN

Benim adım Talbot değil mi? Senin oğlun değil miyim?
Neden kaçayım öyleyse? Eğer seviyorsan annemi,
Leke sürme onun onurlu adına piçmişim,
köleymişim gibi!
"Soylu Talbot çarpışırken o alçakça kaçtığına göre,
Talbot'un kanından olamaz," diyecek herkes.

TALBOT

Eğer ölürsem, benim öcümü almak için kaçmalısın.

JOHN

Bu şekilde kaçan asla dönemez geriye.

TALBOT

İkimiz birden kalırsak, hiç kuşkusuz ölürüz ikimiz de.

JOHN

O zaman ben kalayım baba, siz kaçın.
Ölümünüz büyük bir kayıptır, bunu düşünmelisiniz;
Kimse bilmez beni, kaybım kimseyi ilgilendirmez,
Benim ölümümle Fransızlara övünecek bir şey kalmaz,

Oysa sizin ölümünüzle övünürler,
Bizim de umudumuz yok olur.
Kaçmanız, leke düşürmez kazandığınız ününüze;
Kendini kanıtlamamış olan bana leke düşürür;
Öyle gerektiği için kaçtığınıza herkes yemin eder;
Ancak boyun eğersem, korktuğuma hamlederler.
Daha başlarda titreyip kaçarsam eğer,
Çarpışmak için artık hiçbir umut kalmamış demektir.
İşte önünde diz çöktüm, onursuz bir hayat yaşamaktansa
Yalvararak bekliyorum ölümü.

TALBOT

Annenin tüm umutları yok mu olsun bir mezarda?

JOHN

Daha iyidir karnında taşıdığına pişman olmasından.

TALBOT

Dualarımla gitmeni emrediyorum.

JOHN

Savaşa evet, ama düşmandan kaçmam asla.

TALBOT

Gidersen babanın bir parçası sende yaşar.

JOHN

Gidersem, o parçaya utanç getiririm yalnızca.

TALBOT

Henüz bir şey kazanmadın ki, kaybedecek bir şeyin olsun.

JOHN

Hayır var, sizin adınız; kaçarak onu lekeleyeyim mi?

TALBOT

Bunu baban istediği için, seni bu lekeden kurtarır.

JOHN

Öldürüleceğin için tanığım olamazsınız,
Madem ölüm kaçınılmaz, kaçalım ikimiz de.

TALBOT

Kaçıp da adamlarımı ölüme mi terk edeyim?
Yaşamım boyunca böyle bir utanç yaşamadım.

JOHN

Peki, bu genç yaşımda benim adım mı lekelensin?
Nasıl siz kendinizi ikiyi bölemezseniz,
Ben de sizin yanınızdan ayrılamam.
Kalın, gidin, ne isterseniz yapın,
Ben de aynını yapacağım.
Çünkü babam ölürse ben de yaşayamam.

TALBOT

Öyleyse şimdi vedalaşalım sevgili oğlum,
Batacak güneşin bu öğleden sonra,
Hadi gel, birlikte yaşadık, birlikte ölelim.
Ruhlarımız yan yana uçsun Fransa'dan cennete.
(*Çıkarlar.*)

6. Sahne
(*Savaş alanı.*)

(*Silah başı borusu: çarpışmalar; John Talbot'un etrafı sarılmıştır. Talbot onu kurtarır.*)

TALBOT

Ermiş George ve zafer adına! Savaşın yiğitlerim, savaşın.
Talbot'a verdiği sözü tutmadı Fransa Valisi,
Fransız kudurganlığıyla tekrar karşı karşıya bıraktı bizi.
John Talbot nerede? Dur biraz ve soluklan;
Can verdim ben sana ve ölümden kurtardım seni.

JOHN

Sen iki kez babamsın, ben de iki kez oğlun!
Neredeyse yitiriyordum ki vermiş olduğun canı
Kadere karşı gelip o savaşçı kılıcınla
Yeniden belirledin yaşam süremi.

TALBOT

Veliahdın miğferinden kılıcınla çıkardığın kıvılcımlar,
Yakıp tutuşturdu babanın yüreğini coşkun bir tutkuyla,

Yaktı içimi büyük bir zafer arzusuyla.
İşte o anda kasvetli ruhum,
Dönüştü gençlik ateşine ve öfkeye,
Alençon'u, Orleans'ı, Burgonya'yı alt etti
Ve kurtardı seni bu yaşlı beden
Kendini beğenmiş Galyalılar'ın elinden;
İlk savaşında ve ilk dövüşünde kanını akıttığında,
Hiddetli piç Orleans'ın karşısına çıktım,
Birkaç kılıç darbesiyle onun yasadışı kanını döktüm,
Sonra ona şöyle seslendim:
"Yiğit oğlum Talbot'un saf ve temiz kanına karşılık
Senin o bozuk, aşağılık ve piç kanını akıttım."
O piçi öldürmek üzereyken birçok kişi imdadına yetişti.
Konuş, sevgili oğlum John, yorgun musun?
Ne durumdasın? Savaşı hâlâ terk etmeyecek misin?
Artık gerçek bir şövalye olduğuna göre,
Kaç kurtul buradan. Kaç ki öcümü alabilesin.
Tek kişinin yardımı yeterli değil.
Küçük bir teknede iki kişiyi birden tehlikeye atmak,
Biliyorum, hiç de akıl kârı değil!
Eğer bugün ölmezsem kudurgan Fransızların elinden,
Yarın yaşlılıktan öleceğim.
Kalırsam beni öldürmekle bir şey geçmeyecek ellerine:
Ömrüm bir gün kısalmış olacak sadece.
Ama seninle birlikte yok olacak annen ve aile adımız;
Oysa alacağın intikam, senin gençliğin
Ve İngiltere'nin onuru adınadır.
Burada kalman demek,
Bir çok şeyi tehlikeye atmandır,
Ama buradan kaçıp gidersen,
Hepsini kurtarma şansın var.

JOHN

Orleans'ın kılıcı acı vermemişti bana
Senin sözlerinin yüreğimde açtığı yara kadar.

Onurunu lekelemek pahasına
Genç Talbot, yaşlı Talbot'un yanından kaçarsa,
Bu beş para etmez canını kurtarıp
Bu saydıklarından utanç duymadan önce,
Yıkılıp ölsün onu taşıyan o ürkek at!
Utancın pişmanlığı ve talihsizliğimle,
Herhalde utanç ve sefalet içindeki
Fransız köy çocuklarına dönerim!
Kazandığın ün, onur göz önünde bulundurulduğunda,
Kaçarsam eğer, Talbot'un oğlu olmadığım sanılacak.
Bu yüzden yararı yok, kaçmaktan söz etme bana,
Oğul Talbot ölürse, baba Talbot'un ayakları dibinde ölür.

TALBOT

Öyleyse, çaresiz Giritli babam izle İkarus:
Senin hayatın benim için çok değerli,
Savaşmak istiyorsan, babanın yanında savaş,
Şerefimizle ölerek hak kazanalım övgüye.
(*Çıkarlar.*)

7. Sahne

(*Savaş alanının başka bir yanı. Borular. Çarpışmalar.*)

(*Bir hizmetçinin yol gösterdiği baba Talbot girer.*)

TALBOT

Nerede öteki hayatım? Benimki yok oldu, gitti.
Ya genç Talbot nerede? Yiğit John nerede şimdi?
Zaferi kazanan ölüm, kirlettin beni esaretle,
Genç Talbot'un yiğitliğini düşündükçe gülüyorum sana.
Yorulup dizlerimin üstüne düştüğümü görünce,
Kanlı kılıcını savurup korudu beni,
İnanılmaz bir öfkeyle saldırdı çevresindekilere
Aç bir aslan nasıl saldırırsa.
Ama benim kızgın koruyucum tek başına çarpışırken

Ve yardımsız, beni korumaya çalışırken,
Birden yanımdan ayrıldı,
Gözlerini döndüren öfke ve içini kabartan kinle,
Kalabalık Fransız saflarının içine daldı
Ve kan denizi içinde boğuldu
Oğlumun gururlu ruhu;
Onuruyla öldü İkarus'um, fidanım, oracıkta.

(*John Talbot'un cesedini taşıyan askerler girer.*)

HİZMETÇİ

Ah lordum, işte oğlunuzu getiriyorlar.

TALBOT

Sen, bizimle alay eden maskara Ölüm,
Çok yakında aşağılık boyunduruğundan kurtulacak,
Kanatlanıp uysal gökyüzüne yükselecek Talbot'lar,
Sana rağmen, sonsuza dek birbirlerinden ayrılmayacaklar.
Ah sen! Çirkin Ölüm'ün bedenine yaralar yakıştırdığı,
Son nefesini vermeden konuş babanla!
Meydan oku ölüme istese de, istemese de,
Onun düşman bir Fransız olduğunu varsay.
Zavallı çocuk! Bana gülüyor sanki,
"Ölüm Fransız olsaydı, bugün mutlaka ölmüştü," der gibi.
Hadi bırakın onu babasının kollarına.
İçim dayanmıyor artık bu yaralara.
Askerler, elveda! Elde ettim istediğimi,
Yaşlı kollarım mezar oldu şimdi genç Talbot'a.

(*Ölür.*)

(*Charles, Alençon, Burgonya, Orleans, La Pucelle ve askerler girer.*)

CHARLES

Eğer York ve Somerset yardıma gelseydi,
Bugün çok kanlı bir gün olurdu bizim için.

ORLEANS

Talbot'un eniği nasıl da kudurmuş gibiydi
Yıkadı deneyimsiz kılıcını Fransız kanıyla!

PUCELLE

Bir kez karşılaştık, ona dedim ki:
"Genç adam, bir genç kız alt edecek seni."
Küçümseyen bir tavırla şöyle cevap verdi:
"Genç Talbot bir aşüfteye ganimet olsun diye doğmadı."
Böyle diyerek daldı Fransız kuvvetlerinin göbeğine,
Bıraktı beni öylece,
Kapışmaya değmez bir şeymişim gibi.

BURGONYA

Kuşkusuz çok iyi bir şövalye olurdu.
Bakın, kanla beslenip Fransa'ya zarar veren
Babasının kollarıyla kefenlemiş yatıyor şimdi!

ORLEANS

Yaşarken İngiltere'nin gururu,
Galya'nın mucizesi olan bu insanların
Parçalayın etlerini, tuz buz edin kemiklerini.

CHARLES

Hayır, sakın! Yaşarken kaçtığımız bu kişilere
Haksızlık etmeyelim öldüklerinde.

(*Sir William Lucy refakatçilerle girer; onları Fransız bir haberci izler.*)

LUCY

Haberci, beni veliahdın çadırına götürün,
Savaşı kimin kazandığını bilmek istiyorum.

CHARLES

Teslim koşullarını görüşmeye mi geldin?

LUCY

Teslim mi veliaht! Bu Fransızca bir sözcük olmalı:
Biz İngiliz savaşçıları bilmeyiz anlamını,
Kimler esir, kimler ölü, bunu öğrenmeye geldim.

CHARLES

Esirleri mi soruyorsun?
Biz esir almayız, cehenneme göndeririz.
Söyle, kimi arıyorsun sen?

LUCY

Savaş alanlarının yüce Herkül'ü,
Savaş alanlarındaki inanılmaz başarılarından dolayı
Washford, Waterford ve Valence Kontu,
Goodrig ve Urchinfield Lordu Talbot,
Blackmere'in Lord Strange'i, Alton'un Lord Verdun'u,
Wingfield'm Lord Cromwell'i,
Sheffield'ın Lord Furnival'ı,
Üç kez muzaffer Falconbridge Lordu
Aziz George, Aziz Michael,
Altın Post Şövalyesi nişanı sahibi,
VI. Henry'nin yüce Fransa mareşali,
Shrewsbury Kontu Lord Talbot nerede?

PUCELLE

Ne saçma sapan unvanlar bunlar!
Elli iki diyarın efendisi Türk sultanı bile
Bu kadar unvan kullanmaz.
Bu unvanlarla yücelttiğiniz kişi
Kokmuş ve sineklerle kaplı bir halde
Yatıyor ayaklarımızın dibinde şimdi.

LUCY

Talbot öldürüldü mü... Fransızların karabasanı,
Krallığınızın dehşeti ve İntikam Tanrıçası?
Keşke gözlerim birer kurşuna dönse,
Öfkeyle ateş edip parçalasam suratlarınızı!
Ah keşke can verebilsem bu cansız bedenlere!
Resmi bile titretirdi bütün Fransa'yı,
Dizlerinin bağı çözülürdü en cesurlarınızın bile.
Verin bedenlerini bana, götüreceğim onları,
Hak ettikleri bir cenaze töreni düzenleyeceğim.

PUCELLE

Bu yeni gördüğüm adam, Talbot'un hayaleti sanki,
Konuşması onun gibi, kendinden emin ve mağrur.

Tanrı aşkına alsın cesetleri, onları burada alıkoymak
Hem etrafı pis kokutur, hem de havayı bozar.

CHARLES

Al, hemen götür cesetlerini.

LUCY

Onları hemen götüreceğim buradan;
Ama küllerinden doğacak Zümrüdüanka kuşu,
Bütün Fransa'yı tir tir titretecek.

CHARLES

Onlarla ne yapacaksan yap, yeter ki kurtulalım şunlardan.
Şimdi zafer coşkusuyla Paris'e dönelim!
Her şey bizim olacak, kanlı Talbot öldürüldü çünkü.

(*Çıkarlar.*)

V. Perde

1. Sahne

(*Londra, saray.*)

(*Tören borusu. Kral, Gloucester ve Exeter girerler.*)

KRAL

Göz gezdirdiniz mi Papa'dan, İmparator'dan
Ve Armagnac Kontu'ndan gelen mektuplara?

GLOUCESTER

Evet lordum, İngiltere ve Fransa arasında
Bir barış antlaşması yapılmasını rica ediyorlar.

KRAL

Siz ne dersiniz bu öneriye?

GLOUCESTER

Bence iyi bir öneri yüce lordum.
Akan Hristiyan kanını durdurmak,
Her iki tarafı da huzura kavuşturmak için
Tek çıkar yol bu.

KRAL

Biliyor musun amca,
Din kardeşleri arasında geçen
Bu insanlık dışı eylemin ve kanlı savaşın,
Hem günah hem de yanlış olduğunu
Hep düşünüyordum.

GLOUCESTER

Ayrıca efendimiz, bu dostluk bağının
Bir an önce ve sağlamca gerçekleşmesi için
Charles'ın yakın akrabası
Ve Fransa'da nüfuzlu Armagnac Kontu,
Biricik kızını sizinle evlendirmek istiyor,
Hem de hatırı sayılır, muhteşem bir çeyizle.

KRAL

Evlenmek mi amca? Ama ben daha çok gencim![1]
Kitap okumak ve araştırma yapmak
Bir kadınla oynaşmaktan daha çok yakışır yaşıma.
Ama yine de, siz gerekli görüyorsanız
Çağırın elçileri, verin her birine mektupların yanıtını.
Tanrı'yı yücelten ve ülkemin çıkarına uygun
Her yanıt beni memnun eder.

(*Winchester, kardinal giysisiyle ve Kardinal Beaufort adıyla girer. Yanında papalığın elçisi ve iki elçi daha vardır.*)

EXETER

Ne! Lord Winchester terfi edip kardinal mi oldu?
Demek ki V. Henry'nin kehaneti gerçekleşecek:
"Bir kardinal olmaya görsün," demişti,
"Takkesini taçla aynı seviyeye getirir."

KRAL

Sayın elçiler, çeşitli önerilerinizi
Tartışıp görüştük.
Sizler iyi niyet elçilerisiniz,
Bu nedenle barış koşullarını
Düzenlemeye kararlıyız.
Bu amaçla Lord Winchester,
Zaman kaybetmeden Fransa'ya gidecek.

---

1 Henry, o tarihte 23 yaşındaydı. Evlendiği Anjou'lu Marguerite ondan dokuz yaş küçüktü. (ç.n.)

GLOUCESTER
Lordum efendinizin, kızını verme önerisine gelince:
Majestelerine ayrıntılarıyla anlattım her şeyi,
Genç bayanın erdemlerini, güzelliğini
Ve çeyizinin zenginliğini;
Efendimiz, onu İngiltere kraliçesi yapma niyetinde.

KRAL
(Elçiye.)
Bu anlaşmanın bir göstergesi ve kanıtı olarak,
Sevgimi belirten bu yüzüğü ona götürün.
Lordum naip, muhafız verin yanlarına,
Güvenle gitsinler Dover'e,
Orada gemiye bindirip teslim edin onları
Talihli bir denize.
(Winchester ve papalık elçisi dışında herkes çıkar.)

WINCHESTER
Siz durun, gitmeyin sayın elçi,
Önce teslim edeyim size,
Kardinal unvanına karşılık olarak
Papa hazretlerine söz verdiğim parayı.

ELÇİ
Haber bekleyeceğim sizden.

WINCHESTER
(Kendi kendine.)
Yemin ederim Winchester boyun eğmeyecek,
Altında da kalmayacak en üst rütbelinin,
Gloucester'lı Humphrey,
Göreceksin yakında,
Ne doğum ne de makam açısından
Küçümseyemeyeceksin piskoposu bir daha;
Ya önümde diz çöktürürüm sana
Ya da yakar yıkarım bu ülkeyi büyük bir isyanla.
(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Fransa. Anjou ovaları.)

(Charles, Burgonya, Alençon, Orleans, Reignier, La Pucelle ve askerler girerler.)

CHARLES

Lordlarım, bu haber yeniden neşelendirebilir bizleri:
Anlattıklarına göre, yiğit Parisliler İngilizlere başkaldırıp
Fransız kuvvetlerine katılıyorlarmış.

ALENÇON

Fransa'nın soylu kralı Charles,
Madem öyle yürü Paris'e,
Kuvvetlerini burada tutarak zaman geçirme.

PUCELLE

Barış onlarla olsun bize katılıyorlarsa,
Yoksa sarayları yıkılsın başlarına.

(Bir casus girer.)

CASUS

Tanrı generalimizi başarılı kılsın,
Mutluluk versin silah arkadaşlarına!

CHARLES

Casuslardan ne haberler var? Anlat.

CASUS

İkiye bölünen İngiliz ordusu yeniden birleşti,
Sizinle savaşa hazırlanıyorlar.

CHARLES

Baylar bu hiç beklenmedik bir haber,
Ama hemen hazırlığa girişiriz.

BURGONYA

Eminim Talbot'un ruhu onlarla değil.
Öldüğüne göre lordum, gerek yok artık korkmamıza.

PUCELLE

Aşağılık duyguların en lanetlisi korkudur.
Charles, emir ver fetih başlasın.

Emin ol Charles, sen kazanacaksın;
Bırak Henry küplere binsin, dünya yakınsın.

CHARLES

Öyleyse ileri lordlarım, zafere Fransa ulaşsın!
(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

(*Silah başı borusu. Çarpışmalar.*)

(*La Pucelle girer.*)

PUCELLE

Fransa Valisi kazandı, Fransızlar kaçıyorlar.
Yardım edin bize afsunlar, tılsımlar,
Bana yol gösteren ve uyaran seçkin ruhlar,
Bir işaret gösterin gelecekte olacaklar için.
(*Gök gürültüsü.*)
Kuzey krallığını temsil eden acil yardımcılar,
Hemen çıkın ortaya ve görünün bana
(*Cinler girer.*)
Hemen görünmeniz, bana yardım isteğinizin bir kanıtı.
Siz yeryüzünün güçlü derinliklerinden gelen cinler,
Bir kez daha yardım edin, Fransa kazansın savaşı.
(*Cinler dolaşır, ama konuşmazlar.*)
Fazla uzun olmasın bana karşı sessizliğiniz!
Sizi alıştırdım kanımla beslenmeye,
Eğer bana yardım ederseniz,
Şimdi de bir parçamı kesip seve seve verebilirim size.
Demek bana yardıma tenezzül etmiyorsunuz şimdi.
(*Cinler başlarını öne eğer.*)
Hiç yardım umudu yok mu?
Dileğimi yerine getirirseniz,
Bedenimle öderim karşılığını.
(*Cinler "hayır" anlamında başlarını sallarlar.*)

Bedenimle ya da kanımla
Her zamanki yardımlarınız karşılığında
İkna edememem mi sizleri?
Öyleyse ruhumu da alın...
Alın bedenimi, ruhumu ve her şeyimi,
İngiltere Fransa'yı alt etmeden önce.
(*Cinler kaybolur.*)
İşte! Terk ettiler beni.
Demek Fransa'nın o mağrur armasını indirip
Başını İngiltere'nin kucağına koymasının zamanı geldi.
Anlaşılan önceki büyülerimin kalmamış etkisi,
Cehennem de benim için çok güçlü,
Karşı koyamıyorum.
Fransa, artık toz toprak olacak görkemli onurun.
(*Çıkar.*)
(*Çarpışmalar. İngilizler ve Fransızlar vuruşur. La Pucelle ve York teke tek dövüşürler. La Pucelle esir düşer, Fransızlar kaçar.*)

YORK
Fransa'nın kaltağı, artık elime geçirdim seni.
Cinlerini serbest bırak da, afsunlasınlar beni,
Dene bakalım kazanabiliyor musun özgürlüğünü.
Şeytana yaraşan esaslı bir ödül!
Bakın çirkin cadı nasıl da kaşlarını çatıyor,
Sanki Kirke'yle birlik olmuş, beni çarpmak istiyor.

PUCELLE
Senden daha biçimsizi olamaz ki.

YORK
Elbette veliaht Charles yakışıklı mı yakışıklı,
Gözlerin görmez ondan başkasını.

PUCELLE
Charles'a da, sana da lanet olsun!
Dilerim her ikiniz de hiç beklemediğiniz anda,
Eli kanlı kişiler tarafından öldürülürsünüz yatağınızda.

YORK
Acımasız, azgın cadı, pis büyücü, tut dilini.
PUCELLE
İzin ver de bir süre yağdırayım lanetlerimi.
YORK
Aşağılık cadı, lanetlerini yakılırken yağdır.
(*Çıkarlar.*)
(*Borular. Suffolk, Margaret'i elinden tutarak girer.*)
SUFFOLK
Kim olursan ol, benim esirimsin.
(*Kızı süzer.*)
Güzeller güzeli korkma, benden kaçma!
Saygıda kusur etmem dokunuyorsam bile;
Sonsuz barış için öpeceğim elini,
Sonra da bırakacağım onları nezaketle.
Kimsin sen? Söyle de saygılarımı sunayım sana.
MARGARET
Adım Margaret, bir kral kızıyım,
Napoli Kralı'nın; ya sen kimsin?
SUFFOLK
Ben bir kontum, Suffolk derler bana,
Ey doğa harikası bana kızma,
Kaderde seni benim yakalamam yazılıymış.
Kuğular da şirin yavrularını böyle korurmuş,
Kanatları altına alır onları esir tutarmış.
Ama esirim olmak hoşuna gitmiyorsa,
Suffolk'un dostu olarak serbestçe gidebilirsin.
(*Margaret gitmeye davranır.*)
Ne olur gitmeyin!
(*Kendi kendine.*)
Onu bırakacak gücüm yok.
Elim bırakabilir onu, ama "hayır" diyor yüreğim.
Güneş nasıl oynaşırsa berrak ırmaklarda,

Nasıl yansıtırsa ışınları her yana,
Öyle kamaştırıyor gözlerimi bu dünya güzeli de.
Gönlünü kazanmak istiyorum onun,
Ama cesaretim yok konuşmaya.
Kâğıt kalem bulayım, duygularımı yazayım,
Utan de la Pole! Hor görme kendini;
Dilin yok mu senin?
O, senin esirin değil mi?
Nasıl dilin tutulur bir kadın karşısında?
Ya, işte güzellik böyle yapar insanı,
Dilin tutulur, elin ayağına dolaşır.

MARGARET
Söyle Suffolk Kontu, eğer adın buysa,
Serbest kalmam için ne kadar fidye gerekli?
Çünkü anlaşılan senin esirinim hâlâ.

SUFFOLK
(*Kendi kendine.*)
Sevgisini denemeden önce,
Nasıl düşünebilirsin önerini reddedeceğini?

MARGARET
Neden bir şey söylemiyorsun?
Ne kadar fidye ödenmesi gerek?

SUFFOLK
(*Kendi kendine.*)
Çok güzel, bu yüzden gönlünü kazanmalıyım;
Kalbini fethetmeliyim, çünkü o genç bir kadın.

MARGARET
Fidye kabul edecek misin? Evet ya da hayır!

SUFFOLK
(*Kendi kendine.*)
Salak herif, unutma bir karın var senin.
O zaman Margaret nasıl sevgilin olabilir.

MARGARET
En iyisi rahat bırakayım onu, çünkü bir şey duyduğu yok.

SUFFOLK

(Kendi kendine.)

İşte bu durumum her şeyi bozuyor,
Umutlarım suya düşüyor.

MARGARET

Saçma sapan konuşuyor, eminim adam deli.

SUFFOLK

(Kendi kendine.)

Ama yine de bir çözümü olabilir.

MARGARET

Yine de sizden bir yanıt bekliyorum.

SUFFOLK

(Kendi kendine.)

Peki, Leydi Margaret'in gönlünü,
Kimin için kazanacağım?
Elbette kralım için! Hadi oradan kereste,
Olur mu hiç öyle şey!

MARGARET

Kereste dedi, herhalde meslekten marangoz.

SUFFOLK

(Kendi kendine.)

Ama aşk ateşimi ancak böyle bastırabilirim,
Hem de barış sağlanır iki ülke arasında.
Yine de bir sorun var ortada:
Babası Napoli Kralı,
Anjou ve Maine Dükü de olsa yoksul;
İngiliz soylusu burun kıvırır böyle bir evliliğe.

MARGARET

Bakın komutan, sırası gelmedi mi hâlâ?

SUFFOLK

(Kendi kendine.)

Öyle olacak, beğenmezlerse kendileri bilir,
Henry henüz genç, aklı hemen yatar buna.
Madam bir sır vereceğim size.

MARGARET
(Kendi kendine.)
Esiriniz olmama rağmen mi?
Bir şövalyeye benziyor,
Bir niyeti yok onurumu lekelemek gibi.
SUFFOLK
Leydim lütfen dinleyin söyleyeceklerimi.
MARGARET
(Kendi kendine.)
Belki de beni kurtarır Fransızlar,
O zaman nazik olmasına ihtiyacım olmaz.
SUFFOLK
Tatlı madam söyleyeceklerime kulak verin.
MARGARET
(Kendi kendine.)
Sus! Bugüne kadar birçok kadın esir düşmüştür.
SUFFOLK
Leydi neden böyle mırıldanıyorsunuz?
MARGARET
Bağışlayın beni, siz de bana öyle davranmıştınız.
SUFFOLK
Söyleyin soylu prenses,
Eğer kraliçe olursanız,
Esir düşmeniz sizi memnun etmez mi?
MARGARET
Esir bir kraliçe olmak,
Sıradan bir esir olmaktan daha kötüdür,
Çünkü özgür olmalıdır kraliçeler.
SUFFOLK
Siz de özgür olacaksınız,
İngiliz kralı özgür olduğu sürece.
MARGARET
Onun özgürlüğü beni neden ilgilendirsin?

SUFFOLK
Sizi Henry'nin kraliçesi yapmayı üstlendim,
Altın bir asa vereceğim elinize,
Başınıza da değerli bir taç koyacağım,
Eğer olmayı kabul edersen benim...

MARGARET
Ne?

SUFFOLK
Onun sevgilisi.

MARGARET
Ben Henry'nin karısı olacak kadar değerli değilim.

SUFFOLK
Hayır madam, asıl değersiz olan benim:
Onun karısı olmanız içir kur yapamayacak,
Bu seçimde kendime pay çıkaramayacağım
kadar değersizim.
Ne dersiniz madam? Kabul mü?

MARGARET
Babam kabul ederse, ben de ederim.

SUFFOLK
O zaman çağırın komutanlarımızı,
Dalgalandırın sancaklarımızı!
Madam, babanız kale surlarına çıksın,
Bu konuda görüşmek istiyoruz onunla.
(*Görüşme borusu. Surlarda Reignier görünür.*)
Bak Reignier, iyi bak, kızın esir düştü!

REIGNIER
Kimin esiri?

SUFFOLK
Benim.

REIGNIER
Suffolk, bunun çaresi yok.
Ben bir askerim, ne ağlamayı bilirim
Ne de dönek feleğe küfretmeyi.

SUFFOLK
Lordum bunun çaresi var,
Uğraşıp didinip güvenini kazandığım kızınızın
Kralımla evlenmesine razı olun
Ve şeref sözü verin:
Kızınızın esir olarak rahatı yerinde,
Bir kraliçe kadar da özgür.
REIGNIER
Suffolk bu sözlerinde dürüst mü?
SUFFOLK
Güzel Margaret biliyor, Suffolk boş konuşmaz,
Olduğundan başka görünmez ve uydurmaz.
REIGNIER
Soylu sözüne güvenerek iniyorum aşağıya,
Teklifine cevap vereceğim.
(*Reignier surdan aşağıya inmek üzere çıkar.*)
SUFFOLK
Ben de burada gelmeni bekleyeceğim.
(*Borular öter. Reignier aşağıdan girer.*)
REIGNIER
Yiğit kont, hoş geldiniz topraklarımıza,
Her emriniz yerine getirilecektir Anjou'da.
SUFFOLK
Teşekkürler Reignier,
Kralların eşi olmaya layık
Böyle tatlı bir kızınız olduğu için sevinmelisiniz.
Cevabınız nedir teklifime karşılık?
REIGNIER
Madem inanıyorsunuz krallara layık nitelikleri olduğuna,
Maine ve Anjou topraklarının
Baskıdan, savaştan uzak kalması
Ve bu bölgede özgürce bir hayata izin verilmesi şartıyla,
Henry de istiyorsa, kızım, onun eşi olabilir.

SUFFOLK
Fidyesi verdiğiniz söz, onu serbest bırakıyorum.
İki ülke arasında barış olması
Ve sizin bu bölgede huzur içinde yaşamanız konusunda
Elimden geleni yapacağıma söz veriyorum.
REIGNIER
Ben de karşılık olarak,
Kral Henry'nin elçisi olan size,
Sözüme sadık kalarak, kızımın elini veriyorum.
SUFFOLK
Reignier, kralım adına teşekkür ediyorum,
Çünkü kral adına yapılıyor bu anlaşma.
(*Kendi kendine.*)
Çok isterdim bu anlaşmayı,
Kendi avukatım olarak yapmayı.
(*Yüksek sesle.*)
İngiltere'ye gideceğim bu haberle,
Bu evliliğin gerçekleşmesi için çalışacağım.
Hoşça kal Reignier, iyi koruyun bu pırlantayı,
Layık olduğu gibi, altın saraylarda.
REIGNIER
Kucaklıyorum seni,
Hristiyan Kral Henry'i kucaklar gibi.
MARGARET
Hoşça kalın lordum.
Suffolk, her zaman Margaret'in
İyi dileklerini, övgülerini ve dualarını alacak.
(*Gitmeye davranır.*)
SUFFOLK
Elveda tatlı madam, ama Margaret, bir dakika...
Hiç selam göndermeyecek misiniz kralıma?
MARGARET
Bir kıza, bir bakireye, bir hizmetkâra uyan
Saygılarımı iletin ona.

SUFFOLK

Çok tatlı, içtenlikle söylenmiş sözler bunlar.
Ama madam, sizi bir kez daha rahatsız edeceğim.
Sevginizi gösterecek bir yadigâr
Göndermeyecek misiniz majestelerine?

MARGARET

Evet lordum: Krala tertemiz, lekesiz,
Daha önce aşkla yozlaşmamış bir yürek gönderiyorum.

SUFFOLK

Bunu da.

(*Margaret'i öper.*)

MARGARET

Bu kendiniz içindi. Nasıl cüret ederim
Bir krala bu kadar aptalca bir şey göndermeye.

(*Reignier ve Margaret çıkarlar.*)

SUFFOLK

Ah keşke benim olsaydın sen! Ama dur Suffolk;
O labirentlerde dolaşamazsın sen:
Orada Minotaurlar, alçakça ihanetler kol gezer.
Margaret'i yere göğe sığdıramayarak ikna et Henry'i
Yol boyunca düşün onun meziyetlerini,
Onun yanında sanatın sönük kaldığını, güzelliğini,
Denizi geçerken tekrar et bunları kendi kendine;
Henry'nin önünde diz çöktüğünde,
Hayran olsun ona, aklını başından alsın.

(*Çıkar.*)

4. Sahne

(*Anjou'da York Dükü'nün karargâhı.*)

(*York, Warwick ve diğerleri girerler.*)

YORK

Yakılma cezasına çarptırılan o büyücü kadını getirin.

(*Muhafızlar eşliğinde La Pucelle ile bir çoban girer.*)

ÇOBAN
Ah Jan, babanın yüreği parçalanıyor durumuna!
Zamansız ve acımasız bir ölüme mahkûm olduğunu
Görmek için mi uzak yakın demeden,
Ülke ülke aradım seni.
Ah Jan, tatlı kızım Jan, seninle öleceğim ben de!
PUCELLE
Soysuz moruk! Sefil aşağılık herif!
Ben soylu bir aileden geliyorum,
Sen ne babamsın ne de akrabam.
ÇOBAN
Ayıp, ayıp! Lordlarım, doğru değil bu;
Babası benim, bütün köy bilir bunu.
Anası yaşıyor hâlâ,
Tanıklık edebilir evliliğimizin ilk meyvesi olduğuna.
WARWICK
Hayâsız şey, aileni inkâr mı ediyorsun?
YORK
Bu da nasıl bir hayat sürdüğünü gösterir:
Aşağılık ve sefil; öyle olacak ölümü de.
ÇOBAN
Utan Jan, neden bu kadar dikkafalısın!
Tanrı biliyor benim bir parçam olduğunu,
Senin için onca gözyaşı döktüm ben,
Yalvarırım Jan, inkâr etme beni.
PUCELLE
Pis köylü, defol!
Soyluluğuma gölge düşürmek için
Siz buldunuz bu herifi.
ÇOBAN
Ya, rahibe para vermiştim anasıyla evlendiğim sabah.
Sevgili kızım, diz çök ve hayır duamı al.
İstemiyorsun ha? Lanet olsun doğduğun güne,
Keşke anandan emdiğin süt sana zehir olsaydı,

Kuzularına çobanlık ederken,
Vahşi bir kurt seni parçalasaydı
Lanet olası kaltak, babanı inkâr edersin ha?
Yakın onu, yakın!
İpe çekilmesi iyiliktir ona.
(*Çıkar.*)

YORK

Götürün onu, dünyayı kirletecek kadar uzun yaşadı.

PUCELLE

Önce kimi ölüme mahkûm ettiğinizi söylemeliyim:
Aşağılık bir çobandan dünyaya gelmedim,
Kral soyundan geliyorum ben.
Soylu ve kutsalım, Tanrı'nın elçisi seçildim
Yüceliğin verdiği ilhamla
Yeryüzünde büyük mucizeler gerçekleştireyim diye.
Hiçbir ilişkim olmadı kötü ruhlarla.
Ama sizler, şehvet duygularıyla kirlenmiş olanlar,
Masum insanların kanlarına bulananlar,
Binlerce kötülük içinde kokuşanlar,
Başkalarının meziyetleri sizde olmadığından,
Hemen imkânsız diyorsunuz
Şeytanın yardımı olmadan gerçekleştirilen mucizelere.
Hayır, yanılıyorsunuz!
Jan Dark doğduğu andaki kadar temizdir,
Tamamen dürüst, saf ve lekesizdir.
Böylesine alçakça dökülen bakire kam
İntikam diye bağıracaktır cennet kapılarında.

YORK

Tamam, anladık. Götürün şunu, yakın.

WARWICK

Bir dakika baylar, bakireymiş madem
Odunu esirgemeyin, bolca yığın,
Katran varilleri de koyun odun yığınına,
İşkencesi uzamasın.

PUCELLE
Hiçbir şey yumuşatmaz mı acımasız yüreklerinizi?
O zaman Jan açıkla gizini,
Yasaların seni niçin cezalandıramayacağını:
Kanlı katiller, hamileyim ben;
Beni vahşi bir ölüme sürüklüyorsunuz
Ama rahmimin meyvesini öldürmeyin.
YORK
Tanrı yazdıysa bozsun!
Kutsal bakire bebek bekliyor ha!
WARWICK
Bugüne kadar gerçekleşen en büyük mucize:
Dindarlığın sonucu bu mu olmalıydı!
YORK
Kızla veliaht oynaşıyorlardı demek.
Aklıma gelmişti böyle bir bahane ileri süreceği.
WARWICK
Neyse, aldırma; yaşatmayız biz piçleri,
Hele hele babası Charles ise.
PUCELLE
Yanılıyorsunuz, o değil babası;
Bana sahip olan Alençon'du.
YORK
Demek Alençon ha! Ünlü Makyavelyen!
Bin canı da olsa ölecek.
PUCELLE
Durun, izin verin, kandırdım sizi.
Ne Charles'dı, ne de adını andığım düktü,
Bana sahip olan Napoli Kralı Reignier'ydi.
WARWICK
Evli bir adam! İşte bu kabul edilemez.
YORK
Ne kız ama! O kadar çok sevgilisi olmuş ki,
Kendi de bilmiyor kimi suçlayacağını.

WARWICK

Bu hafifmeşrep ve başına buyruk olduğunun göstergesi.

YORK

Gerçekten lekesiz bir bakireymiş!
Fahişe, sözlerin seni ve piçini ölüme mahkûm ediyor.
Hiç boşuna yalvarma.

PUCELLE

Öyleyse götürün beni,
Lanetliyorum hepinizi:
Dilerim güneş hiç aydınlatmaz ülkenizi,
Dilerim karanlıklar sarar her yanınızı
Ve ölümün iç karartan gölgesi çevrenizi;
Kötülükler ve felaketler
Boynunuzun kırılmasına ve canınıza kıymanıza
Neden olana kadar!

(*Muhafızlarla çıkar.*)

YORK

Parçalan, yok ol küller içinde,
Seni ağzı bozuk, kahrolası, cehennem elçisi!

(*Kardinal Beaufort, refakatçileriyle girer.*)

KARDİNAL

Vali hazretleri, selamlarım ekselanslarını,
Kralın mektuplarını size getirmekle görevlendirildim.
Biliniz ki lordlarım, Hristiyanlık âlemi,
Bu aşırı savaşlar yüzünden büyük üzüntüde,
Kral, ülkemiz ile haddini bilmez Fransa arasında
Tam bir barış antlaşması imzalanmasını içtenlikle istiyor.
İşte veliaht ve adamları da geliyorlar
Bu konuyu görüşmek üzere.

YORK

Bütün çabalarımızın sonucu bu mu olmalıydı?
Bunca soylunun öldürülmesinden,
Birçok komutanın, şövalyenin ve askerin
Ülkeleri için canlarını vermesinden sonra,

Erkekliğe yaraşmayan bir barış antlaşması mı
imzalayacaktık?
Kahraman atalarımızın fethettiği kentlerin çoğunu
İhanet, sahtekârlık ve kalleşlikle kaybetmedik mi?
Ah Warwick, Warwick, üzülerek ileriyi görebiliyorum,
Bu gidişle Fransa'nın tümünü yitireceğiz.

WARWICK
Sakin olun York. Eğer bir anlaşma yapacaksak
Öyle ağır birkaç madde koyarız ki,
Fransızlar pek bir şey kazanamaz.

(*Charles, Alençon, Orleans, Reignier ve diğerleri girerler.*)

CHARLES
Soylu İngiliz lordları, bildiğiniz gibi
Fransa ile barış antlaşması imzalanacak.
Bu antlaşmanın koşulları ne olacak,
Bu konuda bilgi almaya geldik.

YORK
Sen konuş Winchester; çünkü fesat dolu düşmanlarımızı
Karşımda görünce öfkeden şişen yüreğim,
Zehir dolu sesimi birden nefessiz bıraktı.

KARDİNAL
Charles ve diğerleri, verilen karar şudur:
Kral Henry, sırf merhameti ve şefkatiyle,
Ülkenizi savaş felaketinden uzaklaştırmak
Ve verimli bir barış havasını solumanız için
İrade buyurmuşlardır. Buna karşılık,
Onun krallığının gerçek uyrukları olacaksınız.
Ve sen Charles, yemin edeceksin vergi vereceğine,
Böylece krala bağlı Fransa Genel Valisi olacaksın,
Eskisi gibi hükmünü sürdüreceksin.

ALENÇON
Yani kendinin gölgesi, bir kukla olsun ha?
Başını bir taçla süslesin,

Ama konumu ve yetkisi söz konusu olduğunda
Sıradan bir insandan farkı olmasın!
Bu öneri mantıksız ve saçma.

CHARLES

Herkesçe bilinir ki, Galya bölgesinin
Yarısından fazlasının sahibi benim,
Bu bölgede halkın yasal kralı olarak kabul edilirim.
Elinize geçmemiş bölgeleri kazanmanız için,
Hakkım olan krallığı elimin tersiyle itip
Tüm bölgenin genel valiliğini mi kabul edeyim?
Hayır sayın elçi, yetinirim elimdekiyle,
Daha fazlasına göz dikip her şeyi yitirmektense.

YORK

Charles, haddini aşma!
Yoksa gizlice bir birlik kurdun da,
Barışçıl yoldan sorunu çözme fırsatı yakalanınca
Burun mu kıvırıyorsun koşullarımıza?

REIGNIER

(*Charles'a.*)

Lordum, böyle iyi yapmıyorsunuz,
Antlaşmaya kusur bulup inatlaşmakla.
Bir kez reddettiniz mi, bire on bahse girerim,
Böyle bir olanak geçmez elinize bir daha.

ALENÇON

(*Charles'a.*)

Doğrusunu isterseniz,
Ancak sizin politik davranmanız,
Düşmanlığı sona erdirip
Kullarımızı katledilmekten kurtarır.
Kabul edin bu barış antlaşmasını bu nedenle,
Bozarsınız gider canınız istediğinde de.

WARWICK

Ne diyorsun Charles? Kabul ediyor musun?

CHARLES
Ediyorum, ama bir koşulla:
Garnizonlarımızın bulunduğu kentlere karışmayacaksınız.
YORK
Öyleyse majestelerine bağlılığınızı göstermek için,
Sen ve sana bağlı soyluların
İngiltere kralına hiçbir zaman itaatsizlik etmeyeceğine
Birer şövalye olarak yemin edin.
(*Charles ve yanındakiler yemin eder.*)
Şimdi dilediğin zaman askerlerini terhis edebilirsin,
İndirin sancaklarınızı, susturun davullarınızı,
Çünkü savaş artık bitti.
(*Çıkarlar.*)

5. Sahne
(*Londra. Saray.*)

(*Suffolk'la konuşan Kral VI. Henry, Gloucester ve Exeter girerler.*)
KRAL
Soylu kont, güzel Margaret'i,
Öyle bir tasvir ettiniz ki,
Anlattıklarınız beni büyüledi.
Dış güzelliğiyle beslenen erdemleri,
Yüreğime ateş düşürüp kendine âşık etti;
Sert bir rüzgârın en sağlam tekneyi bile
Dalgaların üstünde oradan oraya savurması gibi,
Ben de anlattıklarınızdan soluk soluğa kaldım,
Bu beni ya karaya oturtacak
Ya da varacağım aşkını kazanacağım limana.
SUFFOLK
Yüce lordum, güzelliği hakkında anlatılanlar,
Sadece bir başlangıçtır böyle eşsiz birini övmeye.

Bu güzel hanımefendinin mükemmel kusursuzluğunu
Aktarabilecek bir yetenek olsaydı bende keşke.
Bu güzel hanımın kusursuzluğu,
Düş gücünden yoksun insanların bile
Akıllarını başlarından alacak kalın bir kitap oluştururdu.
Ayrıca böylesine erdemlerle donanmış
Ve seçkin özellikleri olduğu halde,
Çok alçakgönüllü, emrinize amade.
Emrinize amade derken, temiz ve erdemli duyguları ile
Henry'i efendisi olarak seveceğini
Ve sayacağını kastediyorum.

KRAL
Henry başka türlü düşünemezdi zaten.
Bu nedenle, lordum naip, rıza gösterin siz de,
Margaret'in İngiltere kraliçesi olmasına.

GLOUCESTER
Demek göz yummalıyım günaha.
Siz de biliyorsunuz haşmetlim,
Siz zaten başka bir leydi ile nişanlısınız,
Şerefinizi lekelemeden bu sözleşmeyi nasıl bozabiliriz?

SUFFOLK
Yasal olmayan yeminlere uymayan bir hükümdar gibi;
Ya da gücünü sınamaya yemin eden,
Ama rakibi güçlü çıkınca
Bu kararından vazgeçen biri gibi:
Yoksul bir kont kızı ona rakip olamaz,
Bu yüzden anlaşma bozulabilir kimseyi kızdırmadan.

GLOUCESTER
Sorabilir miyim, Margaret'in ondan fazla neyi var?
Babasının bir sürü unvanı var,
Yine de sıradan bir konttan üstün değil.

SUFFOLK
Evet lordum, babası bir kral, Napoli ve Kudüs kralı;
Fransa'da öylesine itibarlı bir kişilik ki,

Ancak onun desteği barışı kesinleştirebilir
Ve Fransızların anlaşmayı bozmalarını engelleyebilir.
GLOUCESTER
Aynı şeyleri Armagnac Kontu da yapabilir,
Çünkü Charles'ın yakın bir akrabası.
EXETER
Ayrıca yüklü bir çeyiz verecek kadar da varlıklı,
Oysa Reignier vermekten çok almayı tercih eder.
SUFFOLK
Çeyiz mi lordlarım?
Bundan söz ederek rezil etmeyin kralınızı.
Kusursuz aşkı reddedip zenginliği seçecek kadar
Düşkün, sefil ve yoksul değil o.
Henry, kraliçesini zenginleştirecek güçtedir,
Kendini zengin edecek bir kraliçeye asla ihtiyacı yoktur.
Kadın için ancak köylüler pazarlık eder,
Pazarcıların öküz, koyun ya da at için pazarlık ettikleri gibi.
Evlilik, bunlardan çok daha değerli bir şeydir,
Öyle vekâletle halledilecek bir şey değildir.
Majestelerinin yatak arkadaşı bizim istediğimiz değil,
Majestelerinin seveceği kadın olmalıdır.
Ve bu yüzden lordlar, bizi de bağlar
Majestelerinin Margaret'i sevmesi,
Kraliçe olarak onun seçilmesini gerektirir.
Zorlama ile gerçekleşen bir evlilik,
Cehennem azabı değil midir?
Oysa bunun tersi mutluluk getirir,
Tanrısal barış işaretidir.
Kral Henry'nin eşi kim olabilir
Kral kızı Margaret'ten başka?
Eşsiz güzelliği soyluluğu ile birleşince,
Kusursuz bir kraliçe adayı yapıyor onu.
Kadınlarda az bulunan yürekli tavrı ve dobra karakteri,

Kralımıza iyi evlatlar vereceğinin göstergesi.
Bir fatihin oğlu Henry, birçok fatihin de babası olacak,
Güzeller güzeli Margaret gibi
Kusursuz bir leydi ile hayatını birleştirirse.
Kabul edin lordlarım, kararlaştırın hemen burada,
Margaret'ten başkasının kraliçe olamayacağını.

KRAL

Soylu lordum Suffolk, anlattıklarının etkisi mi
Yoksa şimdiye dek hiç aşk ateşiyle yanmadığımdan mı
Bilemiyorum, ama emin olduğum bir şey var,
İçimde keskin duygular çatışıyor,
Öylesine umut ve korku çanları çalıyor ki,
Düşünmekten hasta hissediyorum kendimi.
Lordum, hemen gemiye binip Fransa'ya gidin,
Her türlü koşulu kabul edin
Ve sağlayın Leydi Margaret'in lütfedip İngiltere'ye gelmesini,
Kral Henry'nin sadık kraliçesi olarak taç giymesini.
Gerekli harcamaların ve yol eşyaların için,
Kraliyet ödeneği olarak, halktan vergi toplayın.
Hemen gidin hemen; siz dönünceye kadar
Binlerce kaygı meşgul edecek kafamı.
Ve siz sevgili amca, bırak surat asmayı.
Biliyorum bu kararımı hoş göreceğini,
Gençliğinde yaptığım[2] aklına getirince.
Bırakın gideyim şimdi,
Acılarımla baş başa kalacağım bir yere.

(*Çıkar.*)

GLOUCESTER

Evet, korkarım hem başlangıçta
Hem sonda acı çekebilirsin.

(*Exeter ile birlikte çıkar.*)

---

2 Gloucester'ın, Brabant Dükü'nün eşi Lady Jacquetta ile olan ilişkisini kastediyor. (ç.n.)

SUFFOLK

Böylece, Suffolk başardı bu işi; işte gidiyor şimdi
Genç Paris'in bir zamanlar Yunanistan'a gittiği gibi,
Umarım benzer bir sevgi bulurum ben de,
Dilerim sonum daha iyi olur Troyalılarınkinden.
Margaret artık kraliçe olup krala hükmedecek,
Ben ise her ikisine, hem krala, hem ülkeye.

(*Çıkar.*)

William Shakespeare (1564-1616): Oyunları ve şiirlerinde insanlık durumlarını dile getiriş gücüyle yaklaşık 400 yıldır bütün dünya okur ve seyircilerini etkilemeyi sürdüren efsanevi yazar. Kral VI. Henry *Shakespeare'in İngiltere'deki siyasi karışıklıklar ve ayrılıkların başladığı VI. Henry dönemini ele aldığı oyunların ilk bölümüdür. Üç bölüm süren oyunların kahramanı VI. Henry'dir, fakat ilk bölümde kendisini İngiltere'ye adamış büyük komutan Talbot'un trajedisine de tanık oluruz. Shakespeare VI. Henry'yi genç denebilecek bir yaşta yazmıştır, buna rağmen sahneye uygun oyun yapısını kurmada çağdaşlarının çok ilerisindedir. Yazarın karakterleri boyutlandırmadaki başarısı, onlara kattığı enerji ve etkili şiirsel geçişler, tarihi oyunlar arasında* Kral VI. Henry*'yi öne çıkarır.*

W. SHAKESPEARE - BÜTÜN ESERLERİ: 37

Özdemir Nutku (1931): Türk tiyatrosuna büyük katkıları olan eğitimci ve yönetmen Özdemir Nutku, eleştirmen, yazar ve çevirmen olarak da önemli yapıtlar ortaya koydu. Sahnelediği pek çok oyunun yanı sıra, araştırma, inceleme ve çevirileriyle de ödüller kazandı. Ülkemizde olduğu kadar yurtdışında da sahneye koyduğu oyunlar, verdiği ders ve konferanslarla tanınmaktadır.

